

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ»**

**23-25 березня 2022 року,
м. Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2022**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «УЧАСТЬ МОЛОДІ У РОЗБУДОВІ
АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ»**

**23-25 березня 2022 року,
М.Миколаїв, Україна**

**Миколаїв
2022**

УДК 657-024.11:658.1

О-16

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол №8 від 18.04.2022р.)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, редактор МНАУ; **Новіков О.Є.**, д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи МНАУ; **Вишневська О.М.**, д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Волосюк Ю.В.**, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій МНАУ; **Дубініна М.В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Потриваєва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, завідувач науково-дослідним відділом МНАУ; **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Довгаль О.В.**, д-р екон. наук, доцент, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук МНАУ; **Шарата Н.Г.**, доктор педагогічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної та виховної роботи і підвищення кваліфікації МНАУ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

Миколаївський національний
аграрний університет, 2022

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ОБЛІКОВОГО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ І ЯВИЩ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АУТСОРСИНГ В ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Битко Д.К.

здобувач вищої освіти академічної групи Б2/1

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасній ринковій економіці значна кількість підприємств стикаються з труднощами в конкурентній сфері: необхідність оптимізації компанії, збереження вже зайнятих ринків і захоплення нових, вироблення маркетингової стратегії є мотивацією для залучення нових методів управління.

В посилення кризових явищ в економіці виживають і досягають успіху ті, хто веде свій бізнес найефективніше, впроваджуючи у виробництво новітні засоби, технології. На перший план в конкурентній боротьбі виходять такі чинники, як швидкість розробки та впровадження того чи іншого технологічного рішення проблеми, а також надійність цієї розробки. Аутсорсинг в силу притаманних йому властивостей покликаний найкращим чином задовольнити ці виклики і тому стає все більш запитаним на ринку і набуває потенцій до зростання та вдосконалення, зокрема у галузі сільського господарства.

Сутність аутсорсингу – це покращення ефективності діяльності компанії, вивільнення ресурсів за рахунок передачі окремих непрофільних функцій стороннім спеціалізованим компаніям для можливості зосередження на основній діяльності фірми та подальшому її розвитку і розширенню.

Завдяки використанню системи аутсорсингу стає можливим підвищити ефективність управління компанією незалежно від її завантаженості, і в першу чергу в результаті підвищення якості виконання. При цьому відбувається скорочення витрат на власну інфраструктуру, оскільки оплачуються лише послуги аутсорсингової фірми.

Концепція аутсорсингу є вираженням корпоративної філософії у вигляді комплексної системи цілей, завдань, принципів організації використання зовнішніх компаній, спрямованої на якісне і сервісне задоволення запитів споживачів і замовників.

Основоположними критеріями доцільності використання системи аутсорсингу є:

- визначення значимості кожної позиції бізнес-процесу з урахуванням складності виконання, собівартості робіт і наявності корпоративних ресурсів;
- визначення конкретного виду продукції, яку доцільно купувати за контрактом аутсорсингу, а не виготовляти самостійно;

– обґрунтування причин неможливості забезпечення необхідної якості, рівня зниження витрат, вивільнення дефіцитних ресурсів, обладнання, висококваліфікованої робочої сили;

– критерії забезпечення якості та скорочення часу сервісної послуги.

Сільськогосподарські підприємства мають значний потенціал щодо розвитку аутсорсингу, запровадження якого може значно підвищити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.

Однак основними перешкодами для розвитку аутсорсингу є недостатня підтримка держави, складність контролю за діяльністю аутсорсера, непередбачуваність його економічного стану та інші.

Окремі науковці вважають, що однією з головних перешкод є ненадійність партнерських відносин. Крім цього важливою в сучасних умовах господарювання є державна підтримка розвитку аутсорсингу. До прикладу, за рахунок державної підтримки та державних програм розвитку Індія й Ірландія стали лідерами ринку аутсорсингу у світі [1, с. 178-179].

Не зважаючи на ряд перешкод для розвитку аутсорсингу в Україні, існують і певні переваги, що роблять нашу країну привабливою для здійснення аутсорсингових операцій, зокрема із залученням іноземних компаній, а саме [1, с. 179-180]: значна кількість незайнятих кваліфікованих кадрів; нижча оплата праці, ніж в європейських країнах і в США; достатньо високий рівень володіння іноземними мовами.

Як наслідок, виникає потреба дослідити теоретичні та практичні підходи щодо формування середовища, яке сприятиме розвитку аутсорсингу в Україні.

Переваги передачі бухгалтерії на аутсорсинг є очевидними. Дані переваги полягають в наступному:

– якість надання послуг, оскільки у спеціалізованій компанії працює команда бухгалтерів, ведення документації і складання звітності проходить багаторівневий контроль;

– бухгалтерська компанія, крім того, що несе матеріальну відповідальність у випадку нарахування пені або штрафу, відповідає перед клієнтом і своєю репутацією. І, якщо матеріальні ризики аутсорсер страхує, репутацію застрахувати неможливо [2, с. 339].

Якість наданої послуги важлива, в першу чергу, для самої бухгалтерської компанії. Працюючи із штатним бухгалтером, підприємство самостійно несе ризики – бухгалтер за помилки, що призвели до штрафних санкцій, відповідає, у крайньому випадку, премією або зарплатою. Іншим аспектом є те, що у випадку, коли по тій чи іншій причині підприємство не влаштовує бухгалтер, що веде підприємство, аутсорсер запропонує іншого. Якщо підприємство не влаштовує бухгалтерська компанія загалом, то перейти на обслуговування до іншого аутсорсера не складно [2, с. 339].

Також існує ряд чинників, які створюють несприятливе середовище для розвитку і запровадження аутсорсингу на підприємствах. Сюди відносять:

– звичку керівних ланок підприємства завжди мати біля себе свого бухгалтера;

– недовіру керівних ланок підприємства щодо нерозголошення комерційної таємниці;

– невпевненість керівних ланок підприємства у професіоналізмі працівників сторонньої компанії.

Проте такі керівники, які не довіряють стороннім спеціалізованим фірмам, не беруть до уваги той факт, що такі компанії в силу своєї вузької спеціалізації забезпечені великою кількістю висококваліфікованих працівників, які ведуть багато фірм та мають хороший досвід у багатьох різних сферах діяльності [25, с. 339].

Аутсорсинг бухгалтерії є окремим випадком аутсорсингу бізнес-процесів та одним із способів бухгалтерського забезпечення діяльності підприємства. Він має за собою винесення функцій, пов'язаних з організацією, веденням бухгалтерського обліку і складанням звітності на підприємстві за межі компанії, передачу їх для виконання аутсорсеру.

Сучасний ринок бухгалтерського аутсорсингу в Україні знаходиться на стадії формування, але з часом набуває все більшої популярності. Вітчизняні компанії, що надають подібні послуги, пропонують такі види робіт:

– контроль за веденням податкового та бухгалтерського обліку;

– підготовка облікових реєстрів та податкових процедур обліку відповідно до чинного законодавства;

– надання співробітникам бухгалтерії консультацій з питань податкового та бухгалтерського обліку;

– підготовка статистичних та фінансових звітів та надання їх у відповідні органи;

– підготовка обов'язкової щоквартальної звітності;

– ідентифікація, оцінка та мінімізація податкових та інших ризиків, притаманних бізнесу;

– облік заробітної плати; облік матеріалів; облік основних засобів та нематеріальних активів;

– облік розрахунків з підзвітними особами; облік розрахунків з постачальниками і покупцями.

На сьогоднішній день в Україні дуже багато підприємств зацікавлені в послугах з бухгалтерського обліку, особливо це стосується підприємств малого бізнесу. Послуги з аутсорсингу дозволяють знизити витрати на обслуговування бухгалтерії підприємства і позбавитися від ризику виникнення непередбачених ситуацій (звільнення бухгалтера, непрофесіоналізм, простій бухгалтерської служби, перебування працівника на лікарняному тощо).

Крім того, аутсорсинг є вигідним тим, хто займається сезонним бізнесом: втрачається необхідність кожного кварталу набирати новий штат фінансистів або бухгалтерів або, навпаки, утримувати штат співробітників протягом періоду, коли підприємство не займається господарською діяльністю.

Література:

1. Колодеева С. Субъекты ведения бухгалтерского учета в условиях аутсорсинга / С. Колодеева [Электронный ресурс]. – Режим доступа :

<https://eck.ru/blog/outsorsing/sub-ekty-vedeniya-buhgalterskogo-ucheta-v-usloviyah-outsorsinga/>.

2. Котляров И.Д. Аутсорсинг: опыт теоретического описания / И.Д. Котляров // Экономика и экологический менеджмент. – 2010. – № 2 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://economics.open-mechanics.com/articles/190.pdf>

*Науковий керівник – Дубініна М.В.,
доктор екон. наук, професор, завкафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Назаренко К.О.

здобувач вищої освіти академічної групи Б 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

Воєнний стан оголошений в Україні 24.02.2022 р. [Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX](#) [1], який вносяться окремі корективи до процесу організації відносин, що виникають між працівником та роботодавцем у період воєнного стану набув чинності рівно через місяць: 24.03.2022 р.

Війна почалась раптово. Мільйони людей змушені були приймати рішення щодо порятунку свого життя, життя своїх дітей та батьків миттєво. Сотні підприємств України фактично одночасно втратили зв'язок зі своїми працівниками. Керівництву підприємств потрібно було швидко приймати рішення щодо внесення змін в організацію виробничих процесів.

На практиці підприємства зіштовхнулись з наступними ситуаціями, які потребують негайного вирішення:

- є працівники, які наразі перебувають за кордоном, і невідомо працевлаштовані вони чи ні;
- є працівники, які перебувають за кордоном і відомо, що вони працевлаштовані;
- є працівники, які перебувають за кордоном і відомо, що вони непрацевлаштовані, але не можуть працювати у віддаленому доступі,
- є працівники, які перебувають за кордоном і відомо, що вони непрацевлаштовані, але вони можуть працювати у віддаленому доступі,
- є працівники, які наразі перебувають на території України та можуть працювати у віддаленому доступі.

[Закон «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»](#) надав право працівнику у зв'язку з веденням бойових дій в районах, в яких розташоване підприємство, установа, організація, та загрозою для життя і здоров'я працівника, розірвати трудовий договір за власною ініціативою без двотижневого строку попередження (за винятком примусового залучення до суспільно-корисних робіт в умовах воєнного часу, а також якщо такий

працівник залучений до виконання робіт на об'єктах віднесених до критичної інфраструктури).

Водночас [Закон «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»](#) надав можливість не застосовувати у період дії воєнного стану частково положення ст. 40, 43 Кодексу законів про працю України [2], та звільняти працівника з ініціативи роботодавця:

- в період його тимчасової непрацездатності, а також у період перебування працівника у відпустці, крім відпустки у зв'язку вагітністю та пологами та відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку із зазначенням дати звільнення, яка є першим робочим днем, наступним за днем закінчення тимчасової непрацездатності, зазначеним у документі про тимчасову непрацездатність, або першим робочим днем після закінчення відпустки;

- без погодження з профспілкою, крім випадків звільнення працівників підприємств, установ або організацій, обраних до профспілкових органів.

Незважаючи на воєнний стан в Україні та ведення бойових дій в окремих регіонах України, звільнення працівника повинно відбуватись виключно у відповідності до вимог чинного законодавства.

[Закон «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»](#) ввів таке поняття як «призупинення дії трудового договору» — це тимчасове припинення роботодавцем забезпечення працівника роботою і тимчасове припинення працівником виконання роботи за укладеним трудовим договором. Призупинення дії трудового договору не тягне за собою припинення трудових відносин.

Дія трудового договору може бути призупинена у зв'язку з військовою агресією проти України, що виключає можливість надання та виконання роботи. Призупинення дії трудового договору роботодавець та працівник за можливості мають повідомити один одного у будь-який доступний спосіб.

Відшкодування заробітної плати, гарантійних та компенсаційних виплат працівникам на час призупинення дії трудового договору у повному обсязі покладається на державу, що здійснює військову агресію.

На нашу думку, у випадку, коли зв'язок із працівником втрачено та його доля невідома, зазначений варіант є оптимальним, з точки зору підприємства, з метою:

- дотримання вимог чинного законодавства;
- збереження робочого місця;
- зменшення витрат підприємства;
- зменшення податкового навантаження на підприємство;
- зменшення документообігу.

Ще одним із варіантів, яким може скористатись і працівник, і підприємство під час воєнного стану є відпустка за власний рахунок.

[Закон «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»](#) дозволив роботодавцям протягом періоду дії воєнного стану надавати на прохання працівника відпустку без збереження заробітної плати без врахування норм ч.1 ст.26 Закону України «Про відпустки»

[3] https://ips.ligazakon.net/document/view/Z960504?utm_source=buh.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_campaign=LZtest&utm_content=cons12, якою передбачено, що відпустка без збереження заробітної плати за сімейними обставинами та з інших причин може надаватись на термін, обумовлений угодою між працівником та власником або уповноваженим ним органом, але не більше 15 календарних днів на рік.

Відправити працівника у відпустку без збереження заробітної плати з ініціативи роботодавця неможливо. Саме працівник повинен надати заяву з таким проханням, а роботодавець на підставі отриманої заяви – прийняти відповідне рішення.

Значна частина підприємств продовжує працювати у воєнний час. Їм складно забезпечувати роботою всіх працівників, вчасно виплачувати заробітну плату та у повному обсязі сплачувати податки.

Література:

1. [Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX.](#)
2. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року N 322-VIII.
3. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. № 504/96-ВР.

*Науковий керівник – Дубініна М.В.,
доктор екон. наук, професор, завкафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет*

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Кравчук О.С.

*здобувач вищої освіти академічної групи БМБ 2/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Управління фінансово-господарською діяльністю підприємства потребує своєчасної та достовірної інформації про стан та рух господарських засобів за складом і розміщенням, джерелами формування та цільовими призначеннями. Такі відомості можна отримати за допомогою бухгалтерського балансу. Слово "баланс" від французького означає ваги, рівноваженість [1].

Бухгалтерський баланс є багатим джерелом інформації, на базі якого розкривається фінансово-господарська діяльність економічного суб'єкта.

Бухгалтерський баланс – це метод відображення стану господарських засобів (майна) за їхнім складом і джерелами їх утворення у вартісній оцінці на певну дату за формою балансу [2].

Завдання бухгалтерського балансу - дати узагальнену інформацію про активи і їх джерела у вартісному вимірнику на певну дату. Така інформація необхідна внутрішнім (менеджери, спеціалісти, працівники підприємства) та

зовнішнім (акціонери, кредитори підприємства, податкові служби) користувачам для прийняття рішень [3].

Форма балансу та порядок його заповнення в Україні регулюються наказом про "Загальні вимоги до фінансової звітності". Згідно зі ст. 11 "Загальні вимоги до фінансової звітності" Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" баланс, разом із звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів, звітом про власний капітал, звітністю за сегментами та примітками до звітів, є складовою фінансової звітності підприємства [4].

За формою баланс — таблиця, на лівій стороні якої відображають склад і розміщення господарських засобів і яка називається активом, а на правій стороні, що називається пасивом, відображають джерела формування господарських засобів. Слова "актив" і "пасив" означають відповідні сторони бухгалтерського балансу. Це так звана горизонтальна форма побудови бухгалтерського балансу, як правило, характерна для Німеччини, Італії, Росії. Для України така побудова практична і традиційна. Скажімо, в Англії, США використовують вертикальну форму побудови бухгалтерського балансу: спочатку показують склад активу, а потім — пасиву [5].

Баланс підприємства - це віддзеркалення його фінансового стану на конкретний момент часу. Результати руху фінансових потоків фіксуються в структурі капіталу, розмірах цільових фондів і фінансових активів, нарахованій амортизації.

Види бухгалтерського балансу:

- вступний складається на початку діяльності підприємства;
- періодичний складається протягом календарного року за звітний період;
- річний відображає стан капіталу підприємства розміщеного в активах і пасивах на початок наступного року а також результати діяльності за попередній рік;
- об'єднувальний складається в разі злиття кількох підприємств;
- розподільний складається при реструктуризації великих підприємств;
- санований призначений для коригування контрактивних та контрпасивних статей балансу;
- ліквідаційний складається в разі ліквідації підприємства, яке має статус юридичної особи;
- зведений складається на підприємстві, до складу якого входять реструктуризовані підприємства чи господарства, виділені на самостійний баланс;
- консолідований передбачає включення до його складу всіх підприємств однієї компанії, фірми, концерну з правом юридичної особи.

Баланс становить найбільший інтерес для всіх користувачів фінансової інформації, оскільки саме він показує залежність підприємства від зовнішніх і

позикових джерел фінансування, стан стосунків постачальниками і покупцями, напрямки інвестиційної діяльності підприємства та джерела його фінансування.

Дані балансу свідчать про те, що має в своєму розпорядженні підприємство, скільки воно заборгувало постачальникам і кредиторам, яким є його власний капітал. Будь-яка господарська операція призводить до зміни балансу, і при нагоді його щоденного складання можна спостерігати залежність заходів, що проводяться, і фінансового стану. Балансом є зіставлення активів і пасивів підприємства, тобто грошових коштів і майна із зобов'язаннями підприємства щодо його власників і кредиторів [6].

В управлінні підприємством баланс є найважливішим інструментом вивчення і діагностики фінансової рівноваги, спостереження за потенційними факторами її порушення. За допомогою ліквідних засобів підприємство повинне гасити свої борги у встановлені терміни, а також підтримувати функціональну рівновагу між джерелами і зобов'язаннями, забезпечуючи стабільність перших і цільовий напрям других [7].

Виходячи з даних бухгалтерського балансу, можна дослідити підприємство, дати характеристику стану фінансово-господарських засобів і джерел їх формування на звітну дату в грошовому вимірнику. Тому не випадково баланс є основною формою звіту про фінансовий стан підприємства.

Важливою умовою повного якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є вміння аналізувати фінансову звітність, і, зокрема, основну її форму - бухгалтерський баланс. Важливо розуміти економічне втримування кожної балансової статті, способів її оцінки, ролі в діяльності підприємства, характеру змін сум по тій або іншій статті й значення цих змін для оцінки економіки підприємства. Уміння читати бухгалтерський баланс дає можливість тільки на підставі вивчення балансових статей одержати значний обсяг інформації про підприємство.

Література:

1. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. \ Белінська О.В., Однолько В.О. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 166 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» (Частина I) / Укладач О.В. Будько – Кам'янське: ДДТУ, 2016 – 116 с.
3. Сук Л.К., Сук П.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. – К.:Знання, 2008. – 507 с.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011 рік) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу
6. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. // Економіка держави. – К. 2010, №1, - 61-62 с.
7. Планування діяльності підприємства: Конспект лекцій / Укладач О.Ю. Древаль. – Суми: Вид-во СумДУ, 2008. – 146 с.

*Науковий керівник – Дубініна М.В.,
доктор екон. наук, професор, завкафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет*

РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЯК СПОСІБ УЗАГАЛЬНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Москаленко Я.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 2/1

Миколаївський національний аграрний університет

Облік виник та розвивається у зв'язку з потребою суспільства в необхідній і достатній інформації щодо наявності та руху майна з метою контролю та управління господарськими процесами і їх результатами.

Бухгалтерський облік включає всю технологію інформаційного процесу, яка охоплює процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємств, організацій і установ зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. З огляду на це він перетворився на міжнародну мову бізнесу і став обов'язковою передумовою успішної діяльності всіх господарюючих процесів [1].

Рахунки – це один з елементів методу бухгалтерського обліку, спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємництва і їхніх джерел та господарських процесів [2].

У процесі господарської діяльності виникають зміни в складі джерел і засобів. Для того, щоб врахувати усі зміни, використовують систему рахунків бухгалтерського обліку.

Визначенню призначення та змісту бухгалтерських рахунків сприяє їх класифікація у розрізі однорідних груп. З практичного боку вона надає можливість швидко та безпомилково відображати облікові записи (витрачається менше часу на визначення кореспонденції рахунків); застосовувати оптимальну номенклатуру синтетичних рахунків (робочого плану рахунків) для використання його за різноманітних видів діяльності; пізнати всю сукупність господарських явищ та їх зв'язок із системою рахунків [3].

У бухгалтерському обліку необхідно об'єктивно розуміти економічний зміст кожного рахунку та правильно їх застосовувати. З цією метою їх особливості повинні розкриватися в класифікації. Остання полегшує не тільки теоретичне вивчення змісту рахунків, але й використання їх в практичній роботі. Єдина класифікація рахунків: допомагає зрозуміти економічний зміст кожного рахунку; полегшує правильне їх застосування для групування об'єктів у бухгалтерському обліку; правильно застосовувати згідно зі структурою з метою оперативного управління.

«Формування рахунків відповідно до викладених правил визначає класифікацію рахунків. Класифікація рахунків - це науково обґрунтоване

групування рахунків, тобто розподіл рахунків на групи та підгрупи за будь-якими однорідними суттєвими ознаками» [4,10]. Будь-яка класифікація рахунків повинна: з'ясувати зміст, функції та призначення рахунку, його принципову відмінність або спільне з іншими рахунками; вміти використовувати будь-який рахунок у практичній діяльності; застосовувати необхідні орієнтири при побудові Плану рахунків [5].

Актуальними, доречними, справедливими та правильними і на сьогодні є позитивні відповіді на поставлені питання: чи формує бухгалтер рахунки «за своєю примхою» (Л. Пачолі) чи він «лише описує ті господарські явища, з якими постійно й об'єктивно має справу» (Ж. Дюмарше).

Суттєвий вклад у розвиток детальної класифікації рахунків бухгалтерського обліку 30-40-х років ХХ ст. зробив Є. Є. Сіверс. Побудова запропонованої ним класифікації виглядає наступним чином: I. Речові рахунки: 1) основні; 2) перехідні (калькуляційні) - а) заготовок; б) споруд; в) виробництва. II. Особисті рахунки: 1) підприємницького капіталу: а) основні; б) перехідні (результативні); 2) позичкового капіталу - а) рахунки осіб та установ; б) рахунки кредитних запасів. Для свого часу ця класифікація була великим досягненням наукової думки.

У різні історичні періоди свій вклад у цю справу внесли відомі науковці за різноманітними принципами щодо: балансу (О. П. Рудановський), місця балансу (І. Ф. Шер), повноти інформації (Ж. Саварі, Дж. Чербоні, В. Ф. Палій), господарюючого (Р. Делапорт), рухливості (Е. Шмаленбах), економічного змісту (М. А. Кіпарісов, М. А. Леонтьєв), умовності оцінок та їх зв'язку з цілями економічного аналізу (Ж. Б. Дюмарше).

Сьогодні існують різні класифікації рахунків бухгалтерського обліку: одні пропонуються і розглядаються лише окремими авторами, інші - досліджуються і вдосконалюються поколіннями (зокрема, класифікація як філософська категорія уточнюється і змінюється з розвитком знань).

Доцільно можна погодитися з думкою Я. В. Соколова, що основа класифікації рахунків повинна ґрунтуватися на наступному: «всі господарські процеси, активи і капітал повинні відображатися на рахунках; враховуватися особливості функціонування суб'єктів державного сектора; відображатися юридична структура капіталу; передбачатися розміщення облікових об'єктів за матеріальними категоріями, господарськими процесами і ліквідністю активів; пристосовуватися до подальшої деталізації рахунків». Незважаючи на загальні підходи до класифікації рахунків, необхідно враховувати, що її побудова так чи інакше відображає стосунки між людьми або має відношення до людей і одночасно надає можливості до конструювання рахунків. При цьому не слід забувати при побудові будь-якої класифікації рахунків застосовувати правило О. П. Рудановського, і виходити з вимог, пред'явлених до нього І. Ф. Шером. Згідно з поглядами цього видатного швейцарського автора, «класифікація рахунків має бути: 1) всеосяжною, повною, тобто усі «господарські процеси, засоби і джерела повинні відображатися на рахунках; 2) пристосована до особливостей підприємства; 3) правильно і відповідно до законів відображати юридичну структуру засобів; 4) передбачати деталізацію облікових об'єктів за

матеріальними категоріями, господарськими процесами і ліквідністю майна; 5) пристосована до подальшої деталізації рахунків і їх послідовному укрупненню [4,с.130].

Класифікація зводиться не просто до впорядкування фіксованого набору бухгалтерських рахунків, а головним є те, що вона полягає в конструюванні системи рахунків, що ґрунтується на дослідженні процесів, які складають діяльність економічних суб'єктів, аналізі потреб в інформації для їх відображення і виявлення можливого отримання цієї інформації.

Особливість класифікації синтетичних рахунків полягає в тому, що кожен із них, з одного боку, виступає елементом бухгалтерської інформаційної системи, з іншого - синтетичний рахунок самостійно є інформаційною підсистемою, яка конкретизує його рахунки другого (субрахунки) та третього (аналітичні рахунки) порядку.

Таким чином, від об'єктивної класифікації синтетичних рахунків залежить не тільки достовірність відображення в обліку зв'язків між об'єктами, які змінюються в результаті господарських фактів, але й організація аналітичного обліку. У той час Я. В. Соколов вважав, що цим вимогам повинна відповідати будь-яка класифікація, але суть її зводиться до того, що вона не може бути єдиною, оскільки залежить від цілей, а їх завжди множина.

Рахунки – це один із елементів методу бухгалтерського обліку, спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємства і їхніх джерел та господарських процесів. Усі класифікації рахунків носять умовний характер і зміна точки зору на класифікаційну ознаку, навіть в рамках заданої класифікації, дозволяє відносити практично кожний рахунок до різних класифікаційних груп. Тому не випадково, що проблема класифікації була і залишається однією з найбільш дискусійних методологічних проблем сучасної науки. Тому вважаємо, що в сучасних умовах та з урахуванням багатовікового досвіду організації вітчизняного обліку, в основі побудови плану рахунків все ж повинна лежати класифікація рахунків за економічним змістом, а його зв'язок з формами звітності повинен відігравати другорядне значення. Таким чином детальний аналіз дослідження наукових підходів щодо класифікації рахунків бухгалтерського обліку на різних етапах розвитку суспільства сприятиме її науковому обґрунтуванню в бухгалтерському обліку державного сектора.

Література:

1. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики [Текст]: підручник / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2009. – 422 с
2. Бухгалтерський облік та оподаткування [Текст] : Навч. посібник / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр —Ажур|, 2009. – 1112 с.
3. Бухгалтерський облік для економістів і правознавців [Текст] : Навч. посіб. / За заг. ред. Ю. А. Кузьмінського. – К. : КНЕУ 2007. – 648 с.

4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит. / Вид. 2-е, доп. і перероб. - Житомир. ЖІТІ, 2000. – 640с.
5. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: в двох частинах. Ч.1: 2-е вид.; доп. і перероб. – Житомир: ПП «РУТА», 2001. – 512 с.; Ч.2: 2-е вид.; доп. і перероб. – Житомир: ПП «РУТА», 2001. – 512 с.

*Науковий керівник – Дубініна М.В.,
доктор екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний*

ІТ ІННОВАЦІЇ У ПРИЙНЯТТІ БІЗНЕС-РІШЕНЬ

Горошко Д.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних бізнесових реаліях та світових викликах організувати бізнес-процеси без сучасних технологій неможливо, адже майже увесь світ перейшов у формат цифрових комунікацій. Головними важелями у роботі виступають прозорість та відкритість даних. Адже світ змінюється і передові технології виходять на новий рівень, так само як і бізнес, в якому актуальність інформації для прийняття бізнесових рішень відіграє важливу роль.

Інноваційні розробки є базовим елементом розвитку сучасного бізнесу, які основним чином впливають на ефективність діяльності та становлення конкурентного місця на ринку, що забезпечується в тому числі і за рахунок використання можливостей бізнес-аналітики.

Отже, актуальність дослідження інноваційних підходів у бізнес-аналітиці залишається на лідируючих позиціях усіх питань, так як значною мірою це зумовлено відсутністю ефективного механізму запровадження передових ідей.

Бізнес-аналітика в сьогоднішній стала більш доступною та зрозумілою, адже не потрібно чекати від різних контрагентів на необхідні дані. Наразі в Інтернет просторі, на офіційних сайтах у відкритому доступі або за офіційним запитом є можливим отримати необхідну інформацію чи документи. При тому, що Інтернет простір безмежний, а безпека максимально зберігається та гарантується офіційними джерелами, які прикладають значні зусилля задля збереження своїх даних.

В сучасному бізнес середовищі, що зазначено у роботі дослідників Вигайло С. М., В'юненко О. Б., Business Intelligence (далі – ВІ) охарактеризовано як «програмні засоби, що функціонують у межах підприємства і які забезпечують функції доступу та аналізу інформації, яка міститься в сховищі даних, а також забезпечують ухвалення правильних і обґрунтованих управлінських рішень» [1].

За визначенням фахівців основним призначенням ВІ є саме прийняття рішень для бізнесу. Так, для початку ВІ покликано очистити данні, консолідувати їх, а потім перетворити у зручний для аналізу формат, в тому

числі візуальний. Особливістю процесу є виконання завдань інтерпретувати велику кількість даних, акцентуючи увагу лише на ключових чинниках, що безпосередньо впливають на ефективність, та створити моделі результатів різних варіантів дій, з подальшим відстежуванням результатів прийняття бізнес-рішень [1].

У роботі дослідників вказано, що бізнес-аналітика складається з таких етапів: виявлення потреби замовника та проблеми, яку він хоче вирішити; формулювання концепції рішення; оформлення концепції в технічне завдання з конкретними вимогами до майбутнього продукту [1].

Наразі Інтернет джерела стають основою розвитку бізнесу та допомогою у становленні на лідируючих позиціях не тільки на вітчизняному, а і закордонному ринках. На просторах Інтернет для використання є вже досить багато ІТ продуктів, що дозволяють організувати сучасну систему управління підприємством, зокрема: здійснити діагностику бізнес-процесів компанії; впровадити реінжиніринг і автоматизацію бізнес-пресів; підтримувати та вдосконалювати систему в актуальному стані.

ВІ-системи можуть стати цінним інструментом у розробці стратегії компанії, враховуючи, що отриманні данні можуть допомогти у роботі співробітникам бухгалтерії, відділів маркетингу, збуту, постачання, фінансів, відділу кадрів та інших. Враховуючи, вказані результати дослідження, більшість напрямків бізнес-процесів (нарахування податків, нарахування заробітної плати, аудит, банківські операції та інші), у найближчому майбутньому будуть повністю автоматизованими, а найактивнішими користувачами новітніх технологій для обчислення та обробки різного роду інформації є фінансові та аналітичні компанії, аудиторські і бухгалтерські фірми, ВІ-системи будуть широковикористовуваними у різних галузях [2].

М. Прохоров, засновник РМ PARTNERS, вказує на те, що у компаніях цільовими ВІ-системами можуть бути Oracle BI, Microsoft analysis services, Microsoft Power BI, Qlik Sense. А головними факторами, на які доречно опиратися при виборі ВІ-системи, є вартість підключення нових користувачів (особливо, якщо мова йде про великий штат працівників), тривалість повного циклу реалізації звіту та простота його створення у ВІ-системі [3].

Одним із прикладів інтернет порталів, напрямками діяльності якого є актуалізація бізнес-аналітичних процесів, ми розглянемо компанію ІТ-Enterprise, яка спеціалізується у таких галузях, як: традиційна та відновлювальна енергетика; торгівля; приладобудування та енергетична промисловість; агросектор і харчова промисловість; логістика, перевезення, транспортування; фінансові та сервісні компанії; аерокосмічна промисловість; ІТ комунікації та медіа, інші [4].

ІТ-Enterprise має широкі пропозиції сервісів для управління бізнес-процесами, зокрема [4] :

- електронний торговий майданчик SmartTender.biz - це комплекс інформаційних і технічних рішень, що забезпечує взаємодію організатора торгів з постачальниками через електронні канали зв'язку на всіх етапах укладання угоди;

- MASTER - програмні продукти для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу, доступні як у хмарному, так і в стаціонарному рішеннях;

- SmartEAM - інноваційний сервіс для автоматизованого обслуговування виробництва, що включає в себе управління даними, обладнанням і ресурсами.

- Clobbi - це хмарна ERP-система для управління підприємством, що слугує інструментом цифрової трансформації бізнесу для оперативного контролю фінансового стану підприємства, скорочення витрат виробництва, оперативного управління собівартістю продукції;

- КОЕЕВОХ - пристрій для контролю обладнання на виробництві. Враховує прості, розуміє режими роботи, реєструє споживану потужність, рахує напруження, виводить поточний стан, категоризує прості та створює звіти;

- Signy - сервіс зовнішнього документообігу для обміну електронними паперами між контрагентами, що дозволяє інтеграцію з будь-якою ІТ-системою.

Дієвими є рішення від ІТ-Enterprise для аграрного сектору і харчової промисловості. Наразі впроваджено для провідних виробників галузі такі проекти [4]: [Управління кадрами і підбором персоналу в ПАТ «Бель Шостка Україна»](#); [Бюджетування, казначейство й управління закупівлями для ПрАТ «АПК-ІНВЕСТ»](#), виробника продукції торгової марки «М'ясна весна»; [Цифрова трансформація процесу заготівлі молока для компанії «Бель Шостка Україна»](#) її торговельної марки «М'ясна весна»; [Цифрова трансформація галузевого лідера по виробництву високоякісного спирту та спиртовмісної продукції ДП «Укрспирт»](#).

Удосконаливши існуючі механізми бізнес-процесів вищезазначених компаній стейкхолдери дійшли бажаного результату. Такі можливості надаються саме за допомогою інтернет джерел, на прикладі одного з яких ми висвітлили специфіку використання можливостей бізнес-аналітики.

На нашу думку, схиляючись на представлені можливості компаній і прикладах використання ІТ інновацій у прийнятті бізнес-рішень, в сучасних економічних реаліях можна дійти до передових механізмів управління бізнес-процесами у будь-якій галузі. Обмеженість застосування ІТ інновацій, зокрема можливостей бізнес-аналітики, у прийнятті бізнес-рішень зумовлюються в основному обмеженнями у фінансових можливостях бізнесу.

Література:

1. Вигайло С. М., В'юненко О. Б. Тенденції розвитку інформаційних технологій у бізнес-аналітиці. Інформатика, обчислювальна техніка та автоматизація Том 32 (31) Ч1 №1. 2021. URL: http://www.tech.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/part_1/10.pdf (дата звернення 20.02.202)

2. Козаченко Л. А., Предчук О. А. Використання штучного інтелекту у сфері бухгалтерського обліку, аудиту та фінансів. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні,*

глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти. Міжнародна науково-практична інтернет конференція. Миколаїв. МНАУ. 2021. С. 39-43

3. Business Intelligence: без BI бізнес — вже не бізнес. Рубрика : веб-сайт. URL: <https://rubryka.com/blog/business-intelligence/> (дата звернення 03.03.2022)

4. Офіційний сайт IT enterprise (BI) URL: <https://www.it.ua/> (дата звернення 21.02.2022)

*Науковий керівник – Козаченко Л.А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
М.Миколаїв*

ВПЛИВ COVID-19 НА СВІТОВУ ТА УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ

Самбурська О.В.,

здобувач вищої освіти академічної групи МЕН 3/1,

Миколаївський національний аграрний університет

Глобальні економічні процеси не були готові до несподіваних викликів епідемія коронавірусу COVID-19 спричинила швидкі зміни у світовій економіці. Найбільш постраждалими галузями у всьому світі є туризм, транспорт, роздрібна торгівля, ресторанний бізнес, різноманітні розваги тощо.

Наразі дослідженню наслідків впливу пандемії на економіку присвячено роботи Н. Грицюк., Д. Долбнєва, Л. Радченко, С.Терешук, І. Якимішин та багатьох інших науковців, а також висвітлено результати аналізу професійних організацій у фахових виданнях. Опубліковані матеріали вказують а те, що поширення пандемії зумовила значні структурні зрушення як в економіці всіх країн світу, так і на світових товарних ринках. Результати досліджень констатують, що протягом двох років пандемія COVID-19 не обійшла жодну з країн, що суттєво вплинуло на розвиток світової економіки. Загалом, статистика свідчить, що у 2020 році світовий валовий внутрішній продукт (далі – ВВП) зменшився на 4,4% порівняно з попереднім роком. Зокрема, ВВП Європейського Союзу у 2020 році знизився на 7,4%. Найбільше постраждали економіки таких країн, як Іспанія та Великобританія, де ВВП впав на 12,4% та 10,3% відповідно, тоді як ВВП Литви впав лише на 2,2%, отже, країна постраждала найменше [1].

Нагальною проблемою є не лише значні економічні втрати, яких зазнала світова економіка, а й те, що епідемія спричинила уповільнення економічного розвитку, оскільки економічний спад, викликаний епідемією коронавірусу, був змушений до прогнозованого зменшення економічної активності 2019-2020 роки.

Глобальна криза, викликана поширенням пандемії COVID-19, для української економіки є особливо небезпечною. Так, суттєвого негативного впливу зазнав фінансово-економічне стан країни, зокрема: знизилася зайнятість населення і реального ВВП; скоротився приплив іноземних інвестицій; відбулося здешевлення національної валюти [2]. Держстат України констатує, що падіння українського ВВП у 2020 р. склало 4% [3].

Також, враховуючи пандемію та посилення карантинних заходів, Європейська Бізнес Асоціація знизил рейтинг інвестиційної привабливості України у 2020 році до найнижчого рівня з 2014 року – 2,51 (за оцінкою українських експертів – представників бізнес-середовища, з 0 до 5 балів). Серед основних ризиків інвестування в Україну експерти назвали слабкість судової системи, корупцію, значну кількість «тіньової економіки» в країні, зміни в уряді, відсутність значного прогресу в реформах [4].

Вплив пандемії COVID-19 може призвести до довгострокових змін як на вітчизняному, так і на світових товарних ринках. Так, збільшення транспортних витрат за рахунок підвищення вартості перевезення товарів і зменшення торговельних потоків, зумовлюються підвищенням рівня безпеки при прикордонному контролі.

В той самий час відкриваються можливості для вітчизняного виробника, що дозволить збільшити кількість робочих місць. Зокрема місцеве виробництво здатне забезпечити населення країни засобами індивідуального захисту.

Спостерігається розвиток електронної комерції та логістики доставки. Завдяки введеним карантинним заходам простіше, безпечніше робити покупки через інтернет-магазини, тому їх частка значно зросла, зростатиме й надалі. Поряд з електронною комерцією існує проблема швидкої та дешевої доставки товару до споживача. Це та сфера діяльності, яка розвиватиметься і буде актуальною в майбутньому.

Суттєво змінилася поведінка роботодавців та працівників. Після послаблення карантину велика кількість співробітників може продовжувати працювати віддалено, що може зменшити витрати організацій в тому числі на енергоносії, а також власні транспортні витрати працівників. Підприємства можуть зменшити поїздки за кордон і використовувати у роботі відео-конференції.

Отже, внаслідок пандемії COVID-19 та запровадження карантинних заходів Україна, як і всі країни світу, значно знизил свою економічну активність, що зумовлює значне посилення необхідних економічних реформ.

В умовах поширення коронавірусної інфекції на державному рівні є необхідним обрати таку модель поведінки, яка, з одного боку, покращить епідемічну ситуацію та пом'якшить наслідки захворювання, з іншого – зможе запобігти глибокій економічній кризі та збанкрутінню вітчизняного бізнесу. В свою чергу вітчизняний бізнес та населення України повинні відповідально ставитися до запобіжних заходів та здійснювати свою діяльність відповідно до законодавчих безпекових норм.

Література:

1. Statista (2021). Gross domestic product growth rate forecasts in selected European countries in 2021. URL : <https://www.statista.com/statistics/1102546/coronavirus-european-gdp-growth/> (дата звернення 21.01.2022).

2. Долбнева Д.В. Вплив COVID-19 на економіку країн світу. Проблемм економіки, 2020. № 1 (43). С. 20—26.

3. Українська економіка впала на 4% у рік пандемії – Держстат. URL : <https://www.epravda.com.ua/news/2021/03/22/672183/> (дата звернення 20.01.2022).

4. Європейська Бізнес Асоціація (2020) Індекс інвестиційної привабливості. URL : https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/EBA-InvestIndex_1H-2020_ENG.pdf (дата звернення 11.02.2022).

*Науковий керівник – Козаченко Л.А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
М.Миколаїв*

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ АМОРТИЗАЦІЇ *Брашавецька О.В.*

*здобувач вищої освіти 5 курсу обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет*

Амортизація є складним економічним явищем. Вона поєднує ознаки витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важелі управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромаджених нових засобів праці.

Основні засоби повністю втрачають свою вартість, коли стають непридатними для функціонування як засоби праці. Така поступова втрата основними засобами своєї вартості одночасно з втратою споживчої вартості є зносом. Знос також передбачає перенесення втраченої вартості на кінцевий продукт, тому є поступовою втратою основними засобами своєї вартості з відповідним перенесенням її на вироблену продукцію. Знос основних засобів відбувається як в процесі праці, коли основні засоби знаходяться під безпосереднім впливом людини, беруть активну участь у перетворенні предмету праці, так і в сфері виробництва поза впливом людської праці: виробництво часто вимагає фізико-хімічних і біологічних процесів, в яких людина безпосередньо не бере участі. В обох цих випадках засоби праці виходять з ладу в результаті механічного, теплового зносу, або так званої втоми металу. В подальшому, під час бездіяльності підприємства основні засоби зношуються під впливом сил природи – відбувається корозія металу, гниття деревини тощо. Тому підприємствам доцільно використовувати усі наявні основні засоби у виробничому процесі, оскільки це надасть змогу відшкодувати їх вартість шляхом амортизації.

Грошовим виразом зносу є амортизація. Відповідно до законодавства України амортизація – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [1]. Зауважимо, що амортизація нараховується лише на ті основні засоби, що перебувають в експлуатації. На законсервовані основні засоби амортизація не нараховується, тому для підприємств важливим є мати якомога більшу частку основних засобів, які перебувають в експлуатації, оскільки законсервований основний

засіб також зазнає морального та фізичного зносу, проте його вартість за цей період не відшкодовується.

Нарахування та відображення в обліку амортизаційних відрахувань мають законодавчо-нормативне обґрунтування. Так, головні особливості методологічних засад формування в бухгалтерському обліку та розкриття у фінансовій звітності інформації про амортизацію основних засобів та інших необоротних матеріальних активів визначено у Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [2], що застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності, крім бюджетних установ. Для останніх особливості амортизації викладено у IV розділі Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [3]. При нарахуванні амортизації на нематеріальні активи слід керуватися вимогами, встановленими у розділі IV НП(С)БО 122 [4].

Крім зазначених документів, правила нарахування амортизації більш детально прописано у методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів. Розділ 5 даного документу, що має назву «Облік амортизації основних засобів» та розкриває визначення об'єкту амортизації, визначає сутність ліквідаційної вартості, строку корисного використання (експлуатації) об'єкта та інші важливі елементи ведення обліку амортизації [5].

Однією зі складових управління основними засобами підприємства є управління його амортизаційною політикою. Формування ефективної амортизаційної політики на підприємстві можна вважати одним із факторів підвищення ефективності його роботи. Тому варто приділити особливу увагу чинності та змісту законодавчо-нормативних ресурсів з нарахування та обліку амортизації на підприємстві.

Література:

1. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
2. Основні засоби : положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 №318 від 31.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
3. Основні засоби : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 № 1202 від 12.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>.
4. Нематеріальні активи : національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 122 № 1202 від 12.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1018-10#Text>.
5. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів : наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315 URL: <http://minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable-article?art-id=66835>.

***Науковий керівник –Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ

Митрофанова Ю.В.

*здобувач вищої освіти 4 курсу обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет*

Підвищення ефективності господарювання підприємств, зокрема й аграрних, зводиться насамперед до оптимізації та зниження обсягу витрат, які виникають в процесі діяльності суб'єктів господарювання: від собівартості продукції та послуг до витрат, які безпосередньо списують на фінансовий результат. Адміністративні витрати, які є витратами на управління, потребують своєчасного, повного та об'єктивного відображення в бухгалтерському обліку, а також раціонального розподілу.

Адміністративні витрати – це загальногосподарські витрати, що спрямовуються на обслуговування та управління підприємством. Вони характеризують витрати, що були у звітному періоді і безпосередньо не є пов'язаними з виробництвом продукції. Водночас, адміністративні витрати хоч і не беруть участі у створенні продукції, але є необхідними для забезпечення функціонування виробництва.

Питання обліку адміністративних витрат досліджували в своїх працях такі вітчизняні і зарубіжні вчені як С. Голов, Ф. Бутинець, Г. Партіон, К. Друри. Водночас, існує потреба у подальшому їх дослідженні та вдосконаленні як класифікаційних ознак, так і відображення в облікових регістрах та внутрішніх документах підприємств.

Відповідно П(С)БО 16 «Витрати» до адміністративних витрат відносяться: загальні корпоративні витрати (організаційні витрати, витрати на проведення річних зборів, представницькі витрати тощо); витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу; витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання (операційна оренда, страхування майна, амортизація, ремонт, опалення, освітлення, водопостачання, водовідведення, охорона); винагороди за професійні послуги (юридичні, аудиторські, з оцінки майна тощо); витрати на зв'язок (поштові, телеграфні, телефонні, факс тощо); амортизація нематеріальних активів загальногосподарського використання; витрати на врегулювання спорів у судових органах; податки; збори та інші передбачені законодавством обов'язкові платежі (крім податків, зборів та обов'язкових платежів, що включаються до виробничої собівартості продукції, робіт, послуг); плата за розрахунково-касове обслуговування та інші послуги банків; інші витрати загальногосподарського призначення [1].

Для обчислення собівартості виробленої продукції, товарів, робіт, послуг використовують положення Методичних рекомендацій планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств [2]. Відповідно зазначеного нормативного акту у фінансовому обліку адміністративні витрати не включають до собівартості продукції, а списують на фінансовий результат діяльності підприємства. Відповідно до

Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його використання адміністративні витрати відображують на активному рахунку 92 «Адміністративні витрати», за дебетом якого відображають суму визнаних витрат, а за кредитом – їх списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [3].

За різних форм обліку відображення витрат у регістрах бухгалтерського обліку і нормативне його регулювання також різняться. Так, за автоматизованої форми обліку – це такі документи як Журнал по рахунку 92 «Адміністративні витрати» та обороти по рахунку 92 «Адміністративні витрати»; за меморіальної форми обліку – це меморіальний ордер; за журнально-ордерної форми обліку – це Журнал-ордер 5 В с.-г. відповідно до Положення про затвердження спеціалізованих форм регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств [4]. У фінансовій звітності адміністративні витрати відображуються загальною сумою у статті «Адміністративні витрати» (код рядку 2130) [5]. Отже, для потреб фінансового обліку адміністративні витрати за даними первинного обліку по відображенню витрачання запасів, нарахування заробітної плати, нарахування амортизації, сплати за роботи і послуги, сплати послуг з консультацій, банківського обслуговування тощо накопичуються в регістрах синтетичного обліку з подальшим списанням на фінансовий результат і звітним відображенням лише однією сумою в формі фінансової звітності «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Література:

1. Витрати: положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 №312 від 21.12.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

2. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств : наказ Міністерства аграрної політики України № 132 від 18.05.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>.

3. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Інструкція №291 від 30.11.1999 р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

4. Про затвердження спеціалізованих форм регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування : наказ Міністерства аграрної політики України № 390 від 04.06.2009 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09#Text>.

5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

***Науковий керівник –Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

РОЗРАХУНКИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ: ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ

Кассабян І.С.

*здобувач вищої освіти 5 курсу обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет*

Відсутність або неповнота інформації про розрахунки з покупцями та замовниками у звітності підприємства може призвести до некоректних аналітичних розрахунків і висновків щодо динаміки оборотності активів та інших показників ділової активності підприємства, ліквідності балансу та платоспроможності в короткостроковій і довгостроковій перспективі. Розрахунки з покупцями та замовниками опосередковують процеси зміни форм (грошова, товарна) та вартості (включення доданої вартості на етапі виробництва) капіталу у процесі його кругообороту, тому мають важливе значення та потребують постійного контролю.

Стан і напрями удосконалення контролю розрахунків з покупцями і замовниками досліджували у своїх працях С.Я. Бублик, М.Я. Дем'яненко, Т.О. Євлаш, Г.О. Москалюк, О.Д. Радченко, В.В. Скоробагатова та інші обліковці.

У процесі фінансово-господарської діяльності у підприємства періодично виникає потреба в проведенні розрахунків зі своїми контрагентами. Відвантажуючи виготовлену продукцію, підприємство, як правило, не отримує оплату одразу, тобто відбувається кредитування покупця. Отже, протягом періоду від моменту відвантаження продукції до моменту надходження платежу засоби підприємства знаходяться у вигляді дебіторської заборгованості [1].

Результати, отримані у процесі контролю, використовуються на державному і приватному рівнях органами управління для прийняття виважених управлінських рішень, спрямованих на попередження можливих вуалювань і фальсифікацій у звітності, усунення виявлених неточностей і відхилень та недопущення їх виникнення у майбутньому. Водночас, отримані результати контролю використовуються для виявлення недоліків в органах (підрозділах) контролю щодо методики та організації контрольної роботи (оцінки рівня контролю).

Деяких особливостей набуває інвентаризація дебіторської заборгованості, яка виникає за результатами розрахунків з покупцями і замовниками [2].

Специфіка проведення інвентаризації дебіторської заборгованості полягає в тому, що перевірка здійснюється з використанням прийомів документального контролю:

1) прийоми перевірки окремого документу: формальна перевірка; арифметична перевірка; нормативно-правова перевірка;

2) прийоми перевірки декількох документів, що відображають одну і ту ж або взаємопов'язані операції: зустрічна перевірка; взаємний контроль;

3) прийоми перевірки документів, що відображають рух однорідних цінностей: контрольне порівняння; відновлення кількісно-сумового обліку; хронологічна перевірка.

Специфікою процесу інвентаризації дебіторської заборгованості є необхідність перевірки одночасно безпосередньо бухгалтерської інформації та її відповідності законодавчо-правовим нормам.

Отже, має бути розроблена відповідна схема заходів для інвентаризації розрахунків з покупцями і замовниками для підвищення ефективності внутрішнього контролю цієї облікової ділянки.

Література:

1. Дебіторська заборгованість: положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 №237 від 08.10.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>.

2. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>.

***Науковий керівник – Чебан Ю.Ю.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

***Яценко К.С.,
здобувач вищої освіти академічної групи Б4/1
Миколаївський національний аграрний університет***

Облік запасів являється не менш важливим напрямком обліку бюджетних установ та потребує організації, а складський облік запасів є невід'ємною частиною аналітичного бухгалтерського обліку. Запаси будь-якої бюджетної установи зберігаються у спеціалізованих місцях: склади, комори, окремі приміщення тощо. Обліковуються вони також за місцем їх відповідального зберігання (знаходження) та в бухгалтерській службі.

Організація складського обліку у бюджетних установах полягає у дотримання таких організаційних правил [1]:

1. Приймання, зберігання, відпуск та облік запасів у місцях їх зберігання здійснює матеріально відповідальна особа (МВО). Під час отримання запасів МВО повинна поставити свій підпис про одержання цих цінностей на документі постачальника або на акті про приймання матеріалів і прийняти їх на відповідальне зберігання.

2. Посадові особи, які відповідають за збереження запасів, призначаються наказом керівника суб'єкта державного сектору та з ними укладається письмовий договір про повну індивідуальну матеріальну відповідальність.

3. Приймаючи запаси, МВО проводить перевірку відповідності запасів асортименту, кількості, вазі, обсягу площі, якості, що зазначені у супровідних документах. МВО у місцях зберігання запасів веде кількісний облік руху запасів.

4. Аналітичний облік малоцінних та швидкозношуваних предметів здійснюється МВО за найменуваннями предметів та кількістю.

5. Виявлені під час отримання матеріальних цінностей кількісні та/або якісні розбіжності з даними документів постачальників оформлюються Актом про приймання матеріалів. Акт складається у двох примірниках комісією, створеною розпорядчим документом суб'єкта державного сектору, з обов'язковою участю МВО та представника постачальника або незаінтересованої організації. Один примірник акта використовується для обліку прийнятих матеріальних цінностей, другий надсилається разом з претензійним листом постачальнику.

6. Перевірка фактичної наявності запасів, їх стану та умов зберігання забезпечується інвентаризаційною комісією. Проведення інвентаризації здійснюється відповідно до законодавства.

У бухгалтерському обліку повинні значитися тільки ті запаси, які зберігаються на складі. Після видачі запасів зі складу на потреби установи відбувається їх списання відповідно до встановлених норм, подальший облік ведеться за аналітикою у МВО [2].

Аналітичний облік запасів, придбаних за рахунок коштів спеціального фонду, ведеться за тими самими обліковими регістрами, але окремо від операцій за рахунок коштів загального фонду.

Оскільки типові форми документів складського обліку законодавчо не визначені, тому бюджетним установам необхідно розробляти самостійно такі документи й обов'язково прописати їх в наказі про облікову політику.

Облік запасів у бюджетних установах ведеться МВО в картці складського обліку запасів за одиницями обліку та кількістю. Працівниками бухгалтерської служби періодично здійснюється звірка фактичної наявності запасів із записами у картці та даними бухгалтерського обліку. Для цього МВО надають в бухгалтерську службу прибуткові та видаткові документи.

Картки складського обліку запасів доцільно об'єднати у книгу або журнал, де кожна окрема сторінка відображує рух зазначеного найменування матеріальних активів.

Книга складського обліку запасів стане головним документом обліку, де можна відстежити рух активу від його надходження на склад до вибуття. Вести цей документ на підставі прибутково-видаткових документів уповноважено МВО, а з бухгалтерським обліком дані книги можна звіряти один раз на квартал. Книгу слід вести в розрізі найменувань матеріалів, тобто для кожного найменування рекомендовано виділити окрему сторінку, зазначаючи місце зберігання запасів, їхню ціну, гатунок, розмір, кількість, джерело отримання та видачі запасів. Записи здійснюються за кожним документом про приймання чи видачу запасів, а після кожного запису в Книзі виводиться залишок матеріалів. За бажанням бюджетні установи можуть вести облік запасів за номенклатурними номерами, що зробить його більш якісним і точним.

Оприбуткування на склад, вибуття зі складу або внутрішнє переміщення можна оформити уніфікованою Накладною (вимогою), складеною за довільною формою. Складається така накладна у двох примірниках: один примірник

призначений для отримання матеріальних цінностей зі складу, а інший — для обліку цих цінностей за місцем їх використання. Оформлені розпискою отримувача накладні (вимоги) передаються до бухгалтерії з реєстром.

Застосування Накладної (вимоги) є доцільним у разі несистематичного відпуску запасів протягом місяця (кварталу).

Коли видаток запасів зі складу відбувається за одним найменуванням, але кільком особам протягом нетривалого часу (доба, зміна тощо), бюджетні установи можуть скласти видаткову відомість за довільною формою із зазначенням у ній обов'язкових реквізитів. Прикладом може стати видаток вугілля для опалення приміщення кільком змінам кочегарів. Нагадаємо, що форму такого документа треба затвердити наказом про облікову політику.

Складання такої видаткової відомості спростить ведення кількісного обліку запасів.

Якщо в установі є необхідність у систематичній видачі запасів зі складу, то для цілей документування застосовують Забірну картку.

Забірні картки виписується бухгалтерією на декілька найменувань матеріальних цінностей, що належать до одного коду економічної класифікації (КЕКВ).

Забірні картки виписується у двох примірниках: один — для отримувача, інший — для складу. Термін використання картки встановлений:

15 нів — при щоденному відпуску;

16 місяць — при періодичному відпуску матеріальних цінностей.

Відпуск матеріальних цінностей здійснюється із суворим дотриманням ліміту, якщо такий встановлений. МВО ставить свій підпис у забірній картці отримувача, а на забірній картці складу отримувач ставить свій підпис.

Після закінчення місяця або використання ліміту (при лімітованому відпуску) забірні картки разом з іншими прибутково-видатковими документами здаються до бухгалтерії для відображення в обліку.

Меню-вимога застосовується для оформлення відпуску продуктів харчування зі складу (комори) в установах, які самостійно організували приготування страв (заклади освіти та охорони здоров'я). Цей документ складається щоденно на підставі норм розкладки продуктів харчування та даних про кількість осіб, що одержують харчування.

Складський рух запасів за аналітичними субрахунками може бути відображений у Меморіальному ордері № 17. А на синтетичних субрахунках буде відображено вже безпосередньо оприбуткування на склад та вибуття за фактом витрачання (використання)

Таким чином, можна зробити висновки, що організація та ведення складського обліку запасів у бюджетних установах відіграє важливу роль, про що також свідчать практично всі нормативні джерела, які регулюють рух запасів суб'єктів державного сектору.

Література:

1. Про затвердження [Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів суб'єктів державного сектору](#) : наказ Міністерства фінансів України від

[23.01.2015 № 11](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text) / Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>.

2. Кісельова А. Організація складського обліку запасів. Радник у сфері бюджетної бухгалтерії. URL: <https://rbb.radnyk.ua/posts/organizacziya-skladskogo-obliku-zapasiv/>.

*Науковий керівник – Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

СУТЬ ТА ОСОБЛИВІСТЬ ПОНЯТТЯ «DUE DILIGENCE»

Форошевська О.Р.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б4/1

Миколаївський національний аграрний університет

На сучасному етапі розвитку економіки, важливим питанням постає актуалізація інвестиційної діяльності, як ефективного механізму розвитку підприємства. У зарубіжній практиці супутньою процедурою до процесу інвестування є проведення Due Diligence. Саме ефективно та комплексне проведення даної процедури дозволяє отримати інформацію та сформувані позицію з метою уникнення негативних наслідків в операціях з капіталом [1].

У перекладі з англійської мови, термін «Due Diligence» має значення «забезпечення належної сумлінності». Вперше це поняття з'являється у законодавстві США про цінні папери 1933 р. (SEC). Під «Due Diligence» тоді розумівся метод розкриття інформації брокером перед інвестором про компанію, акції якої продавалися на фондовій біржі. Пізніше було сформовано співтовариство брокерів, яке проводило процедуру на постійній основі при продажу цінних паперів. Тим не менш, термін «Due Diligence» не був чітко визначеним, через неможливість встановлення єдиних вимог до виконання завдання для різних компаній [2].

У сучасних умовах фокус Due Diligence перемістився у сферу професійних послуг. Саме завдяки цим змінам, процедура Due Diligence прийшла від банківського сектору до сучасного бізнесу. Вона представляє собою етап інвестиційного процесу, що включає проведення всебічного аналізу діяльності підприємства з погляду фінансових аналітиків, аудиторів та юристів. Перевірка чистоти угоди з капіталом набуває широкого поширення серед компаній, що надають послуги у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, аналізу, оподаткування, консалтингу. Перш за все, це компанії «великої четвірки» EY, PwC, KPMG, Deloitte, які володіють сучасними методиками щодо надання професійних послуг.

Незважаючи на вже майже вікову історію Due Diligence у зарубіжній та вітчизняній літературі досі не існує однозначного трактування даного поняття, що на нашу думку, викликано особливостями проведення даної процедури відповідно до встановленої мети та завдань.

Під Due Diligence ми пропонуємо розуміти процедуру, яку виконують за погодженням з потенційним інвестором у формі комплексної експертизи об'єкта інвестування (детальний аналіз його активів, зобов'язань, правового та фінансового стану, системи менеджменту та внутрішнього контролю) у межах процесу прийняття рішення про ефективне інвестування капіталу на основі ризик-орієнтованого підходу. Застосування ризик-орієнтованого підходу дозволяє експертам зосередити свою увагу на сферах діяльності об'єкта інвестування, найбільш схильних до ризиків, знайти, проаналізувати, оцінити та мінімізувати їх у майбутньому з метою збереження інвестованого капіталу та його збільшення.

Вважаємо, що основною метою проведення процедури Due Diligence є формування у інвестора повного уявлення про реальний стан діяльності об'єкта інвестування та мінімізація існуючих ризиків угод при прийнятті рішення про інвестування капіталу.

Задачами Due Diligence є дії, що дозволяють реалізувати мету здійснення даної процедури, а саме:

- отримання вільного доступу до інформаційної бази і документам об'єкта інвестування;
- визначити вид і масштаб ймовірної угоди;
- формування складу команди експертів для проведення основних етапів Due Diligence;
- проведення дослідження за основними напрямками Due Diligence;
- ідентифікація та оцінка ризиків, які впливатимуть на визначення вартості інвестиційної операції;
- формування та надання комплексного аналітичного звіту за результатами перевірки;
- надання відповідних необхідних рекомендацій [3].

Хоча, процедура Due Diligence включає в себе проведення всебічного аналізу діяльності підприємства, іноді під поняттям Due Diligence розуміють досконалий аналіз та вивчення лише окремої складової діяльності компанії. Це пов'язано з поділом процедури на види, відповідно до ключового напрямку проведення. Хоча, процедура Due Diligence включає в себе проведення всебічного аналізу діяльності підприємства, іноді під поняттям Due Diligence розуміють досконалий аналіз та вивчення лише окремої складової діяльності компанії. Це пов'язано з поділом процедури на види, відповідно до ключового напрямку проведення.

Так, основними напрямками Due Diligence є: бухгалтерський, фінансовий, податковий, управлінський, маркетинговий, юридичний, інформаційний та екологічний.

Вивчаючи процедуру Due Diligence, її можна асоціативно зв'язати з аудитом. Однак, встановлення рівності між двома цими категоріями є недоречним. Без сумніву, схожість між ними є, зокрема: подібні способи та підходи до проведення процедур з перевірки, періоди проведення, напрями процедур. Проте Due Diligence має низку характеристик, які відрізняють його

Від аудиту, зокрема: мета проведення, обов'язковість проведення, суб'єкти, результат проведення.

Крім того, слід визначити відмінні риси Due Diligence від консалтингу.

По-перше, мета консалтингу у кожній конкретній ситуації різна і визначається залежно від потреб компанії-замовника в отриманні тої чи іншої послуги (наприклад, ведення бухгалтерського і податкового обліку, юридичний супровід тощо).

По-друге, для проведення процедури Due Diligence необхідно виконати низку заходів, наприклад, сформувати групу експертів, скласти план процедур, провести розрахунок фінансових показників. Проте, під час надання консультаційних послуг не завжди потрібна допомога групи експертів, консультаційну послугу може надати окремий спеціаліст, навіть без попередніх підготовчих заходів і планування процедур перевірки або по-суті.

Таким чином, у сучасних економічних умовах Due Diligence є професійною послугою з проведення інвестиційних досліджень, що надається аудиторсько-консалтинговими компаніями, фірмами. Основні відмінності Due Diligence і аудиту полягають у сутності та мети їх проведення, результатах, користувачах інформації та відповідальності

Література:

1. Bing, G. (1996). Due Diligence Techniques and Analysis: Critical Questions for Business Decisions, Quorum Books, Westport, CT. p. 580.

2. Spedding, L. (2009) The due diligence handbook. Corporate governance, risk management and business planning. *CIMA Publishing*, p. 709.

3. Гуцаленко Л.В. Due diligence: еволюція та генезис сутності. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 12. С.21-29.

***Науковий керівник – Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

СЕКЦІЯ «ФІНАНСОВЕ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА»

РОЗВИТОК КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Степанова В.М.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 3/1

Миколаївський національний аграрний університет

Першоосновою успішного розвитку економічної системи держави є фінансовий складник, основним елементом якого є кредит, тому стан кредитних відносин, рівень їх розвитку в суспільстві набуває фундаментального значення.

Незалежно від того, що кредитні відносини часто ставали предметом наукових розробок, у науці донині відсутній єдиний теоретично обґрунтований підхід не тільки до визначення місця кредитного зобов'язання у системі економічних відносин, а й до самого розуміння кредитних відносин (що мають широке та вузьке трактування в теорії), їх сутності та визначальних ознак.

Змішування елементів кредитного договору з іншими видами договорів, насамперед, позикою, можливість зміни договору кредиту на конструкцію звичайної позики нівелює саму ідею кредиту як спеціальної договірної конструкції.

На думку деяких вчених, зокрема Б. С. Івасіва «Кредит забезпечує трансформацію грошового капіталу в позичковий та відображає стосунки між кредитором і позичальником. Ці стосунки називаються кредитними відносинами»[1]. При цьому, кредитор і позичальник є суб'єктами кредитних відносин, а ті матеріальні цінності, відносно яких укладається кредитна угода – об'єктами кредиту. У сучасному господарстві значно розширюються межі кредитних відносин.

Кредит обслуговує все більшу частку товарних відносин і потоків, замінюючи традиційні товарно-грошові зв'язки обміну. Кредит необхідний як важливий засіб забезпечення фінансово-господарської діяльності економічних суб'єктів [2].

Голуб Ю. О. відзначає кредитне забезпечення як: «сукупність економічних відносин, головна спрямованість яких визначається з приводу виникнення кредитних відносин та відносин щодо ефективного використання залучених ресурсів, які узагальнюються через окремі функції їх реалізації та визначають одну зі складових фінансового забезпечення суб'єктів господарювання» [3, с. 25].

Фінансові відносини формують мислення людей і роблять їх поведінку довірчовідповідальною та раціональною. Здатність кредиту створювати так званий «ефект синергії». Якщо люди довіряють установам, організаціям, підприємствам, у останніх з'являється можливість за відносно невеликих

власних коштів одержувати порівняно значні активи. Тобто маємо справу з явищем, подібним до ефекту синергії.

Необхідність кредитних відносин пов'язана з об'єктивною розбіжністю у часі руху матеріальних і грошових потоків, що виникає в процесі відтворення суспільного продукту: в одних сферах господарства спостерігається вивільнення коштів, в інших виникає потреба в них. Тому збалансувати фінансові ресурси між суб'єктами господарювання допомагають кредитні відносини. Потреба в кредиті виникає через різницю у величині й термінах повернення капіталу, авансованого у виробництво, а також у зв'язку з необхідністю одночасної інвестиції великих грошових потоків для розширення виробничого процесу [2].

З вище проаналізованого, ми сформувавши власний погляд на дану економічну категорію згідно з яким: кредитне забезпечення – комплексна категорія, що відображає пошук, умови отримання повноту забезпечення кредитними ресурсами підприємств і ефективність їх використання, а також своєчасність і повноту повернення цих кредитних ресурсів.

Тобто, кредитне забезпечення є процесом в частині пошуку кредитних ресурсів і їх використання, відносинами в частині отримання й повернення кредитних коштів, та обсягом фінансових ресурсів в частині повноти забезпечення ними діяльності підприємства.

Література:

1. Івасів Б. С. Гроші та кредит : підручн. : / за ред.. проф. Б.Л Івасіва. Тернопіль : Карт-бланш, 2000. 510 с. URL : <http://www.info-library.com.ua> (дата звернення : 20.03.2022 р.).
2. Гросул В. А. Проблеми інноваційної діяльності в Україні : Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. 2010. Т. 1. С. 76–82.
3. Голуб О. Ю. Кредитне забезпечення як джерело фінансування суб'єктів господарювання. *Економіка розвитку*. №3(55). URL : <http://www.ed.ksue.edu.ua> (дата звернення : 20.03.2022 р.).

***Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

НЕЛЕГАЛЬНЕ БАНКРУТСТВО В УКРАЇНІ

Партола А.С.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 3/1

Миколаївський національний аграрний університет

У нашому сьогодні в процесі управління фінансовими потоками підприємства завжди існує вірогідність настання банкрутства, особливо в умовах нестабільності економіки та за умов високих ринкових ризиків.

Фінансова ситуація, що склалася сьогодні на Україні, не дає багатьом підприємствам успішно здійснювати свою господарську діяльність. Багато підприємств, що колись ефективно працювали, сьогодні знаходяться на межі банкрутства. Для виходу із ситуації, що склалася, боржники використовують механізм банкрутства, що пропонується чинним законодавством [1].

Банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури [2].

Інститут банкрутства існує у всіх країнах світу і за нормальних умов функціонування економіки покликаний за допомогою спеціальних процедур права вирішувати тимчасові фінансові проблеми учасників ринку або усувати з нього неконкурентоспроможні підприємства. Водночас, як засвідчує вітчизняна практика, цей інститут може ставати знаряддям для реалізації протиправних дій окремих учасників.

Сьогодні поняття "нелегальне банкрутство" за способом вчинення правопорушення об'єднує такі делікти: фіктивне банкрутство, доведення до банкрутства, незаконні дії у разі банкрутства та приховання стійкої фінансової неспроможності підприємства. Нелегальне банкрутство поділяють також за часом вчинення правопорушення: до виникнення неспроможності; на етапі її визначення, після визнання судом неспроможності під час ліквідаційних процедур [3, с. 70].

Способи вчинення нелегального банкрутства досить різноманітні та залежать від правового становища суб'єкта господарювання (державне підприємство, недержавне комерційне підприємство), виду господарської діяльності, предмета злочинного посягання, мети банкрутства й інших обставин [3, с.71].

Суб'єктами банкрутства не можуть бути:

- відокремлені структурні підрозділи юридичної особи (філії, представництва, відділення тощо);
- казенні підприємства;
- комунальні підприємства, за якими на праві оперативного управління (що було встановлене на пленарному засіданні органу місцевого самоврядування) закріплене певне майно;
- державні підприємства, майно яких не підлягає приватизації [4].

Основними причинами зловживань у разі банкрутства можуть бути низький рівень правової захищеності економічних відносин, а також недосконалість та неврегульованість законодавства у сфері банкрутства.

З метою попередження, запобігання або подолання банкрутства пропонуємо розглянути наступні напрями (табл. 1).

Таблиця 1 Напрями попередження, запобігання та подолання банкрутства [5]

Напрями попередження, запобігання та подолання банкрутства підприємства		
Попередження банкрутства	Запобігання банкрутству	Подолання банкрутства
Моніторинг фінансового стану підприємства, визначення основних ендогенних та екзогенних факторів, що можуть спровокувати виникнення банкрутства	Забезпечення економічної безпеки підприємства	Проведення фінансової санації підприємства
Проведення діагностики ймовірності банкрутства підприємства, а саме – виявлення негативних тенденцій розвитку, критичних відхилень	Запровадження системи контролінгу на підприємстві	Впровадження системи реорганізації підприємства, наприклад, за допомогою злиття або поглинання компанії
Запровадження на підприємстві системи раннього попередження та реагування	Впровадження системи антикризового управління підприємством	Здійснення реструктуризації підприємства
Запровадження на підприємстві прогнозування як основного елемента визначення можливих кількісних і якісних змін стану підприємства	Застосування сучасної системи реінжинірингу на підприємстві	Ліквідація підприємства в разі негативного впровадження системи подолання банкрутства

Отже, дослідивши поняття "нелегальне банкрутство", стало зрозумілим, що процес проведення процедури банкрутства, а також сучасна нормативно-правова база, яка визначає основні положення і механізм проведення процедури банкрутства, досить складні, що не сприяє мінімізації зловживань Суспільна небезпека нелегальних банкрутств - майнова шкода учасникам ринку, які знаходяться у взаємовідносинах із суб'єктом банкрутства, що підриває довіру у господарських взаємовідносинах.

Література:

1. Банкрутство на Україні: основні правові процедури. <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20880/> (дата звернення: 20.03.2022).
2. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон, Кодекс від 18.10.2018 № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 20.03.2022).
3. Крупка М., Яструбецька Л. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підручник. Львів. ЛНУ ім. І. Франка. 2018. 320 с.
4. Банкрутство в Україні. Програма антикризисного управління. Матеріали серверу High Standart Group. URL: <http://www.bankruptcy.com.ua/> (дата звернення: 20.03.2022).
5. Сукрушева Г.О., Папуцин В.М. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах URL:

*Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

*Лобіков О. Ю.,
здобувач вищої освіти академічної групи Б 4/1,
Миколаївський національний аграрний університет*

Ефективний розвиток економіки країни характеризується стабільним розвитком діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, за допомогою яких формуються інвестиційні та кредитні відносини країни, а також стимулюється розвиток економіки.

Значний внесок у дослідженні діяльності та проблем розвитку небанківських фінансово-кредитних установ зробили такі вчені: Дубина М. В. [1], Левченко В. П. [2], Черкасова С. В. [4], Мітюков І. О., Александров В. Т., Ворона О. І., Надбаєва С. М. [5], Хома І. Б., Алексєєв І. В., Тревого Л. С., Андрушко Н. І. [5], Сідельник О. П. [6] та ін.

Небанківські фінансово-кредитні установи – це небанківські фінансові посередники, які надають послуги вузької спеціалізації: кредитування, інвестування та послуги техніко-посередницького характеру, які своєю чергою спрямовані на трансформацію позичених, залучених і власних коштів, з метою задоволення грошових потреб користувачів, а також одержання прибутку.

В Україні до небанківських посередників відносять страхові компанії, пенсійні фонди, ломбарди, факторингові, лізингові компанії, кредитні спілки та ін.

Найбільшу частину ринку фінансово-кредитних установ займають страхові компанії – суб'єкти підприємницької діяльності, які юридично оформлені та беруть на себе обов'язки страховика і мають на це відповідну ліцензію [2].

Пенсійні фонди – це фінансові інститути, де одні активи перетворюються в інші. Пенсійні фонди можуть вкладати кошти в довгострокові активи, оскільки пенсійні виплати мають більш постійний характер. Корпоративні цінні папери – акції та облігації становлять значну частину пенсійних фондів України [3].

Ломбард – небанківська фінансова установа, яка надає єдиний вид фінансових послуг – кредитування під заставу майна. Застава майна – це фізична передача майна ломбардові на зберігання на випадок неповернення коштів, взятих у борг. [4].

Факторингові компанії – це фінансові установи, які забезпечують операції з придбання права вимоги до виконання зобов'язань у грошовій формі за доставлені товари або певні надані грошові послуги [5].

Лізингові компанії – це певна юридична особа, яка надає право користування і володіння невикористаною річчю основним фондам, юридичним чи фізичним особам відповідно до договору лізингу [5].

Кредитні спілки – це небанківські фінансові установи, які можуть надавати послуги лише тим особам, які є членами кредитної спілки. Щоб стати членом спілки, потрібно сплатити вступний і пайовий внески, розмір яких визначає спілка.

Коли зростають заощадження населення, збільшується попит на оновлені інвестиційні послуги та продукти, прискорюється розвиток фінансового сектору країни, тоді значущість небанківських фінансових установ збільшується.

Для того, щоб досягти високого рівня надання фінансових послуг необхідно, щоб небанківські фінансово-кредитні установи:

- швидко та вчасно здійснювали фінансові операції;
- здійснювати індивідуальний підхід до потреб клієнтів;
- забезпечували якість (насиченість, характер) та комплексність надання інформації та консультацій щодо особливостей фінансової послуги;
- мали професійний та кваліфікований склад персоналу;
- індивідуально підходили до потреб кожного з клієнтів [6].

Через оголошення воєнного стану на всій території України Національний банк України продовжує терміни подання річної звітності небанківськими фінансовими установами за 2021 рік, за IV квартал 2021 року та місячної звітності кредитних спілок (за січень та лютий 2022 року) до 31 березня 2022 року [8].

Станом на 28 лютого 2022 року на небанківському фінансово-кредитному ринку працювало 132 страхові компанії non-life (на кінець січня було 133) та 13 life-страховиків, 259 ломбардів, 275 кредитних спілок, 134 лізингові компанії (було 135), 901 фінансова компанія (було 949), 65 страхових брокерів (було 66) та 67 колекторських компаній (було 62). Крім того, на ринку визнано 25 банківських груп та 24 небанківські фінансові групи.

На платіжному ринку діє 38 національних платіжних систем, враховуючи державні, та 16 міжнародних платіжних систем. У лютому зареєстровано міжнародну платіжну систему «R360», створену нерезидентами [7].

Крім того, відповідно до ухваленого Закону України № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану» передбачено, що на час дії воєнного стану та в тридцятиденний строк після дня його припинення або скасування споживач не буде нести відповідальності перед кредитором у разі прострочення виконання зобов'язань за споживчим кредитом. Крім того, у разі допущення такого прострочення споживач звільняється, зокрема, від обов'язку сплати кредитором штрафів, пені та інших платежів, сплата яких передбачена

договором про споживчий кредит за прострочення виконання (невиконання, часткове виконання) споживачем зобов'язань за таким договором. Також забороняється у разі невиконання зобов'язань за договором про споживчий кредит збільшення процентної ставки за користування кредитом, крім випадків, коли встановлення змінюваної процентної ставки передбачено кредитним договором чи договором про споживчий кредит. Водночас штраф, пеня та інші платежі, сплата яких передбачена договором про споживчий кредит, нараховані включно з 24 лютого 2022 року за прострочення виконання за таким договором, підлягають списанню. Важливо, що нові правила не передбачають скасування відсотків за користування кредитними коштами. Таке нарахування є правомірним з боку кредитора. Кредитні канікули – це відтермінування сплати боргу, а не його прощення [9].

Отже, небанківські фінансово-кредитні установи є головним елементом фінансових, суспільних та економічних відносин. Вони впливають на функціонування, стан та розвиток економіки держави, та потребують комплексного дослідження щодо забезпечення конкурентних переваг та ринку фінансових послуг у перспективі. Можна спрогнозувати, що надалі суть небанківських фінансових установ буде зростати під впливом таких чинників, як збільшення потреби національної економіки у додаткових інвестиційних ресурсах, зростання попиту на новітні інвестиційні послуги та продукти.

Література:

1. Дубина М. В. Стан та перспективи розвитку системи пара банківських посередників. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./NvFbi/2010_3/08st.pdf (дата звернення: 19.03.2022).
2. Левченко В. П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг: монографія [Текст]: монографія. К.: *Центр учбової літератури*. 2014. 368 с.
3. Черкасова С. В. Роль небанківських фінансових інститутів в інвестиційних процесах. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України : електр. наук. фах. видання*. 2014. № 1. С. 293-300.
4. Мітюков І. О., Александров В. Т., Ворона О. І., Надбаєва С. М. Фінансові послуги України [Текст]: енциклопедичний довідник: [у 6 т.]. Київ : *Укрбанковидав*, 2011. Т. 1. 758 с.
5. Хома І. Б., Алексеєв І. В., Тревого Л. С., Андрушко Н. І. Ринок фінансових послуг [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Л. : *Видавництво Національного університету "Львівська політехніка"*. 2015. 247 с.
6. Сідельник О.П. Позиціонування небанківських фінансових установ на ринку фінансових послуг як фактор підвищення їх конкурентоспроможності *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. № 2. С. 237-240.
7. Фінансовий ринок у цифрах. URL: <https://cutt.ly/ySRccC5> (дата звернення: 19.03.2022).
8. Що потрібно знати небанківським фінансовим установам під час дії воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/tSn2Mtb> (дата звернення: 19.03.2022).

9. Нові правила роботи банків і небанківських фінансових установ, що займаються кредитуванням, під час війни. URL: <https://cutt.ly/HSRcnFF> (дата звернення: 19.03.2022).

*Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЗВИТОК ФАКТОРІВ ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Сизоненко Ю. С.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1,

Миколаївський національний аграрний університет

В процесі управління економічною безпекою цифрової економіки виділяють як конструктивні так і деструктивні чинники. Очевидно, що конструктивні фактори мають позитивний вплив на економічну безпеку, підвищуючи її рівень, а деструктивні фактори навпаки негативно впливають, знижуючи її рівень. Для своєчасного виявлення та адекватної оцінки викликів та загроз економічної безпеки в динамічно змінних умовах цифрової економіки виникає необхідність зосередити основні зусилля на нейтралізації або мінімізації впливу деструктивних факторів. Це цілком зрозуміло, оскільки керуюча система на будь-якому рівні господарювання прагне уникнути збитків, руйнування виробничого апарату, кадрових негараздів, витоку конфіденційної інформації, затримок із розрахунками тощо. Проте, з позиції системного управління економічною безпекою суб'єктів господарювання, процес її забезпечення повинен включати і пошук, виявлення, стимулювання впливу конструктивних факторів. Тому виявлення адекватної методики оцінки рівня економічної безпеки є актуальною проблемою та підлягає дослідженню [1].

У більшості досліджень найбільшу увагу приділяють системі деструктивних факторів, які негативно впливають на рівень економічної безпеки суб'єктів господарювання. Говорячи про систему факторів деструктивного впливу на економічну безпеку, слід зазначити, що серед суттєвих параметрів функціонування будь-якої економічної системи, що особливо проявляється в умовах ринку, є об'єктивна ситуація нестійкості, невизначеності умов її діяльності. Тому суб'єктам економічної безпеки на кожному конкретному ієрархічному рівні слід брати до уваги систему факторів, які здатні надати деструктивний (негативний) вплив на рівень економічної безпеки будь-якого суб'єкта господарювання. Зазначена система повинна включати такі взаємопов'язані фактори: невизначеність, ризики, небезпеки та загрози, а також виклик, який може виявитися на етапах «ризик – небезпека» або «небезпека – загроза» [3].

На сьогоднішній день для обґрунтування конкретних та найяскравіших напрямків, що дозволяють зміцнити стан економічної безпеки та визначення тих сил, які її забезпечують, дуже важливо виділити найбільш значущі сучасні ризики, небезпеки та загрози. Тому що загрози, які найбільш наближені до деструктивного впливу, вимагають особливої уваги [2].

Слід зазначити, що у побутовому рівні між загрозою, викликом і ризиком, зазвичай, немає істотних відмінностей. Зазначені поняття розглядаються як синоніми також у ряді наукових періодичних видань.

Слід суворо ставитись до трактування даних визначень і показати, що з позиції аналізу стану економічної безпеки такі поняття, як загроза, виклик та ризик, доцільно розглядати як категорії різного рівня.

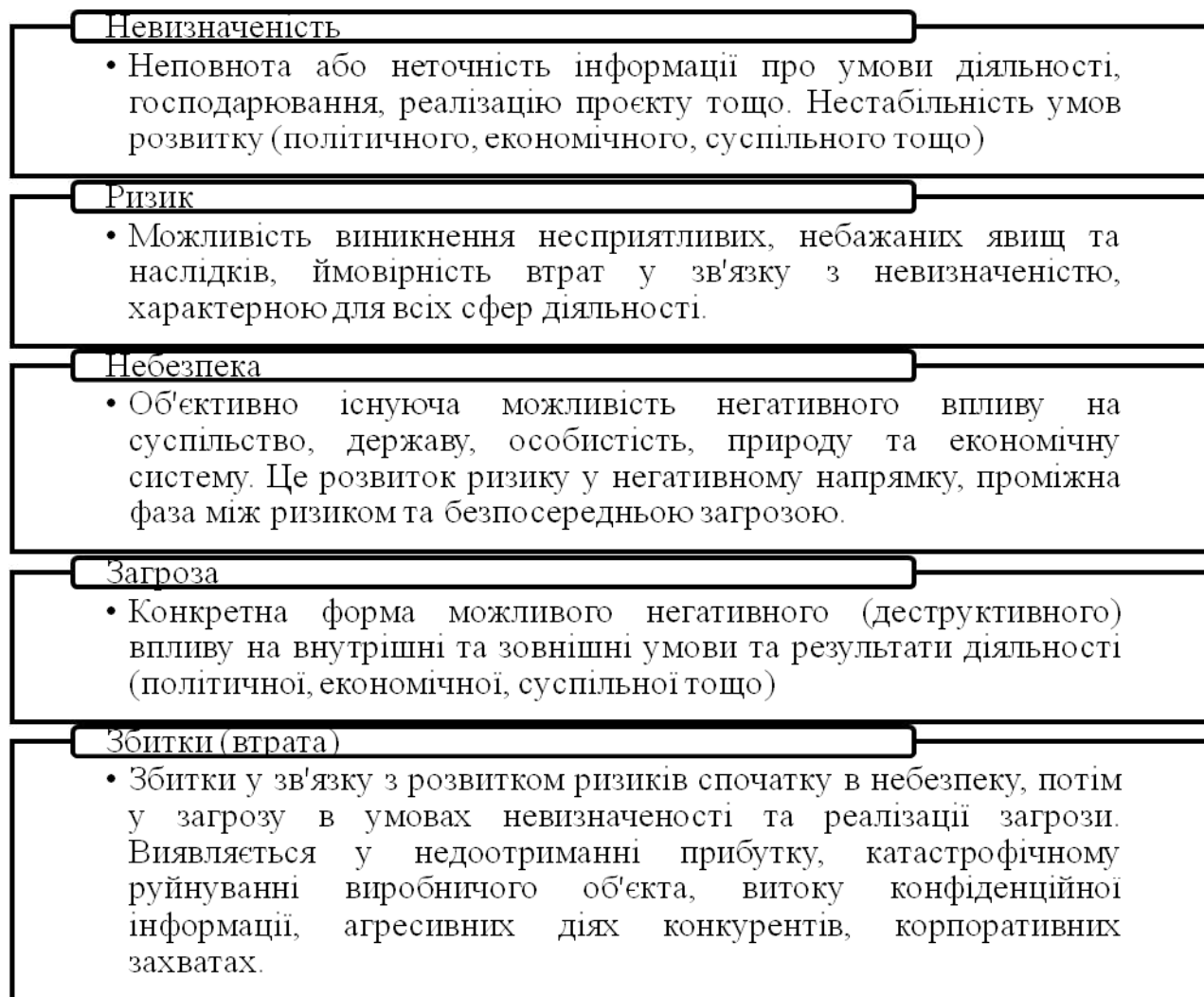

Рис. 1 – Розвиток деструктивних впливів на економічну безпеку суб'єктів господарювання в цифровій економіці

Джерело: побудовано за даними [2].

На рис. 1 представлена хронологія розвитку та взаємозв'язку деструктивних впливів на економічну безпеку суб'єктів господарювання, які мають тенденцію до розвитку в умовах цифрової економіки.

Для стабільного розвитку суб'єкта господарювання практична діяльність із забезпечення економічної безпеки вимагає постійного моніторингу як

конструктивних, так і деструктивних впливів на рівень економічної безпеки суб'єктів господарювання. Особливу увагу необхідно приділяти впливу деструктивних факторів, виявлення їх прояву на ранній стадії з тим, щоб запобігати або мінімізувати їх негативні дії.

Література:

1. Денисенко М.П. Пріоритетні напрями посилення економічної безпеки. *Економіка та держава*, 2017. № 3. С. 31-35.
2. Касьянова Н. В., Кравчук Н. М., Коваль Ю. Л. Безпека підприємства в умовах цифрової трансформації економіки. *Modern Economics*. 2020. № 20(2020). С. 124-129.
3. Цифровізація як етап становлення цифрового суспільства знань. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-etap-stanovlennya-tsyfrovogo-suspilstva-znan/> (дата звернення: 25.03.2022).

***Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ

Кугляр А.А.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1,

Миколаївський національний аграрний університет

В сучасних умовах існування суспільства та реалізації суспільних відносин в цифровій економіці важливим аспектом є E-commerce, яка здійснюється шляхом продажу товарів та послуг за допомогою інтернет-ресурсів. Електронна комерція охоплює не тільки електронну торгівлі, але й такі процеси: електронний обмін інформацією, електронний рух капіталу, електронні гроші, електронний маркетинг, електронний банкінг та електронні страхові послуги [1]. Питання актуальності дослідження електронної торгівлі залишається відкритим. Найбільш швидкими темпами сфера електронної торгівлі в Україні почала розвиватись з моменту запровадження карантинних обмежень під час пандемії COVID-19, коли велика кількість підприємців повинні були закрити свої оффлайн-представництва.

Електронна торгівля охоплює широкий спектр даних, систем та інструментів для онлайн-покупців і продавців, включаючи мобільні покупки та шифрування онлайн-платежів. Більшість компаній, які використовують електронну комерцію реалізується через магазин електронної комерції та/або платформу електронної комерції для здійснення онлайн-маркетингу та продажів, а також для нагляду за логістикою та виконанням операцій.

Законодавча база, яка регулює діяльність електронної комерції дає можливість здійснення електронних операцій з торгівлі в правовому полі. Згідно з Законом України «Про електронну комерцію» електронна торгівля

визначається як господарська діяльність у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем [2].

За останні кілька років електронна комерція стала невід'ємною частиною глобальної роздрібною торгівлі. Оскільки доступ до Інтернету та його впровадження швидко зростали у всьому світі, кількість покупців цифрових технологій з кожним роком теж зростала. У 2020 році понад два мільярди людей придбали товари або послуги в Інтернеті, і протягом того ж року роздрібні продажі в електронній мережі перевищили 4,2 трильйони доларів США у всьому світі. У рік пандемії глобальні роздрібні продажі електронної комерції зросли більш ніж на 25 відсотків [3].

Тенденції розвитку електронної торгівлі можуть змінюватись залежно від подій, які відбуваються в світі або країні. Сучасні тенденції включають в себе [4]:

1. Зелена доставка та екологічність пакування: багато роздрібних продавців електронної комерції вже запровадили екологічно чисті послуги доставки, такі як велосипедні кур'єри N&M або FedEx зі 100% заміною парку пікапів і доставки транспортними засобами з акумуляторним живленням до 2040 року. Також зменшується кількість поліетиленового пакування, відбувається переорієнтація на екологічне пакування.

2. Вдосконалення доповненої реальності (AR) і віртуальної реальності (VR): концепції AR і VR стають все більш популярними, тому очікується, що протягом наступних п'яти років кількість покупців покоління Z, які використовують технологію AR, перш ніж зробити покупку, збільшиться на 57%. Sephora дозволяє клієнтам спробувати макіяж і сфотографуватися з одягом, який вони носять. Zara пропонує клієнтам можливість переглянути голограми моделей, які носять покупки, навівши свій телефон на упаковку в магазині. Додаток Amazon AR View дозволяє клієнтам переглядати продукти вдома, перш ніж зробити покупку. Кожен продукт відповідає розміру та масштабу, щоб клієнти могли бути впевнені, що приймають правильне рішення.

3. Мобільні засоби оплати: споживачі обирають зручні мобільні платежі, такі як Apple Pay, Samsung Pay і Android Pay. Вони оптимізують транзакції, а клієнти впевнені в своїх облікових даних. Прогнозується, що світовий ринок мобільних платежів досягне рекордних 6,7 трильйона доларів до 2023 року.

4. Соціальна комерція: Facebook та Instagram запровадили пряму трансляцію покупок, де споживачі можуть взаємодіяти з брендами, демонструючи нові продукти чи колекції, ставлячи запитання та/або купуючи товари, не виходячи з програми.

5. Блокчейн в електронній комерції: це сучасна технологія для прозорого, безпечного зберігання та передачі інформації. Харчова промисловість була одним із перших секторів, які використали блокчейн: у

їхньому випадку, для боротьби з непорозуміннями серед клієнтів. Очікується, що інші сектори також почнуть використовувати його.

Отже, електронна комерція пройшла свій етап розвитку з моменту запуску CompuServe в 1969 році і до сьогодні. Розвиток електронної торгівлі не припиняється і буде продовжуватись далі, тому що зміни в технологіях та глобальний розвиток цифровізації забезпечує зростання електронної комерції. Вплив електронної комерції на свою торгівлю відчувають не лише представники малого бізнесу, а й великі корпорації. Саме тому для забезпечення прибутковості своєї діяльності та збереження (або збільшення) кількості клієнтів, представники бізнесу мають відслідковувати тенденції електронної комерції.

Література:

1. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Центр Разумкова. 2020. С. 32-33.
2. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 р. No. 675-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
3. E-commerce worldwide – statistics & facts. URL: <https://www.statista.com/topics/871/online-shopping/#dossier-chapter1>
4. В. Tarakcioglu. 10 Essential E-commerce Trends to watch out in 2022. URL: <https://www.sendcloud.com/e-commerce-trends-2020/>

*Науковий керівник – Сіренко Н. М.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Сизоненко Ю. С.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1,

Миколаївський національний аграрний університет

Технологія блокчейн має ряд потенційних застосувань протягом життєвого циклу управління проектами та активами банківських установ. Так, розподілені реєстри дуже гнучкі, реалізація фінансових рішень з урахуванням технології блокчейн може бути використана для оптимізації управління модельними портфелями. Вони дозволяють прискорити кліринг і розрахунки за договорами, полегшити процедуру валютного контролю у банках і контролювати дотримання регуляторних вимог, пов'язаних з відмиванням грошей, крім того, удосконалювати систему верифікації своїх клієнтів чи концепції "Know Your Client" [1].

Технологія блокчейн відкриває можливості для фінансової індустрії з потенціалом зміни традиційних бізнес-моделей банківських установ [2].

Багато хто порівнює руйнівний потенціал технології блокчейн з Інтернетом на початку 90-х років. Перетворення банків на постачальників інфраструктури та технологій може бути значно прискорене, наприклад, у таких сферах діяльності, як виконання операцій із цінними паперами, корпоративне фінансування. Синдіковані кредити та випуски облігацій можуть опинитися в центрі уваги в найближчі кілька років.

Крім того, блокчейн-технології можуть кардинально змінити основні процеси банківського бізнесу та спростити управління процесом у масштабах всього банку. Вивчення технології блокчейн і її застосування в банківських установах, що надають фінансові послуги, все ще знаходиться на ранніх стадіях, багато фахівців з управління активами та надання банківських послуг не дуже ознайомлені з тим, як насправді працює блокчейн і які можуть бути вигоди.

За оцінками аналітиків інформаційного агентства Financial Times, технології блокчейн можуть знизити витрати на інфраструктуру для 8 з 10 найбільших інвестиційних банків у середньому на 30%, склавши від 8 до 12 млрд дол. США у щорічній економії коштів для цих банків [2]. Самі банківські установи оцінюють вигоду від використання технології блокчейн у фінансових операціях більш оптимістично та очікують скоротити витрати до 20 млрд дол. США. На сьогодні банкіри прагнуть використати всю потужність технології блокчейн, вважаючи, що це дозволить змінити методи роботи галузі [2].

Сучасні технології здатні трансформувати бізнес-процеси, що склалися, і радикально спростити їх слабкі сторони. Так, використання технології блокчейн у фінансових операціях це експериментальна технологія, але її популярність продовжує зростати. В останні роки фінтех-компанії активно конкурують із банківськими установами, що мають традиційні бізнес-моделі. Вважаємо, що технологічні рішення на базі технології блокчейн і гнучкіші управлінські можливості фінансових стартапів змінять світ фінансів. Немає сумнівів, що зараз надзвичайно складно завоювати довіру клієнтів на фінансовому ринку. Блокчейн може використовуватися в галузях, де існує ризик обману або отримання неправдивих даних через помилки під час передачі інформації.

Банки можуть обробляти 100 мільйонів транзакцій із високим ступенем надійності та безпеки при використанні технології на базі блокчейн, наприклад, традиційна система американської фінансової компанії Visa дозволяє обробляти близько 7 транзакцій за секунду, а нова фінансова платформа, розроблена на базі блокчейну VisaNet, обробляє понад 50 тисяч транзакцій в секунду [3]. Розподілений реєстр підтримує перевірку та виконання транзакції практично в реальному часі, покращується взаємодія з клієнтом, спрощується процес та знижуються витрати [3].

Перевагою технології блокчейн є децентралізованість системи, наприклад, децентралізована база даних, яка не підключена до спільного сервера, але розташована на всіх пристроях і одночасно зберігається у кожного учасника, тобто гарантується сталість всього ланцюжка операцій.

Криптографічний софт здійснює транзакції, мінімізуючи операційні ризики. Зміна навіть одного блоку інформації стає можливою тільки при використанні величезної обчислювальної потужності та електроенергії, що робить несанкціоновані зломи та крадіжки даних економічно не вигідними. Таким чином, транзакції практично невразливі.

Банківські установи, які співпрацюють, конкуруючи один з одним, разом створюють екосистему на базі технології блокчейн, що підвищує ефективність процесу в кожному банку. У разі успіху, суттєві інвестиції у створення екосистеми компенсуються не тільки впорядкованими та економічно ефективними внутрішніми ІТ процесами, а й співпрацею між банківськими установами. Побудова таких блокчейн-екосистем є метою різних консорціумів, у яких беруть участь найбільші банки світу. Слід звернути увагу на консорціум R3, який розробляє разом з іншими фінансовими компаніями різні платформи для проведення фінансових транзакцій [4].

Результатами застосування технології блокчейн є скорочення адміністративних витрат і розширення можливостей підвищення якості обслуговування клієнтів, усунення надлишкових функцій. Технологія на базі блокчейн надалі може замінити наявні системи, які потенційно будуть застосовані фінансовою спільнотою для узгодження інформації між ними або створення нової інфраструктури для нових ринків і продуктів. Банки таким чином отримують більше часу для свого основного бізнесу (консультування клієнтів).

Ми вважаємо, що незабаром використання технології блокчейн у фінансових операціях дозволить ефективно управляти операційними ризиками, прискорить обробку даних та оптимізує витрати на інфраструктуру.

Таким чином, інноваційна трансформація традиційних банків призведе до витіснення з фінансового ринку неефективних і несумлінних посередників, а також до зниження витрат як для банківського сектора, так і для споживачів фінансових послуг.

Література:

1. Що таке KYC (Знай свого клієнта)? URL: <https://academy.binance.com/uk/articles/what-is-kyc-know-your-customer> (дата звернення: 17.02.2022).
2. Blockchain | Financial Times. URL: <https://www.ft.com/blockchain> (дата звернення: 17.02.2022).
3. VisaNet | Electronic Payments Network | Visa. URL: <https://usa.visa.com/about-visa/visanet.html> (дата звернення: 17.02.2022).
4. R3: Enterprise Technology & Services Provider. URL: <https://www.r3.com/> (дата звернення: 17.02.2022).

***Науковий керівник – Бурковська А. В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Казновська І. Д.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

В епоху глобалізації та все більшої залежності підприємств у будь-якій сфері від міжнародних ринків, слід приділяти особливу увагу розвитку корпоративної соціальної відповідальності та її складових: екологічної та соціальної. Соціальна компонента корпоративної відповідальності в Україні має позитивні тенденції до поширення, про що не скажеш за екологічну.

Екологічний менеджмент є невід'ємною частиною корпоративної соціальної відповідальності бізнесу. Слідуючи за сучасними тенденціями якщо компанія хоче стати чи утримати позиції партнера, постачальника або клієнта провідних та найбільш впливових компаній у світі, їй слід насамперед зосередитись на вдосконаленні методів ведення бізнесу, введення елементів системи екологічного контролю, корпоративної соціальної відповідальності перед суспільством, а також менеджменту якості продукції та всіх процесів, що відбуваються у компанії. Саме шляхом цих дій компанія гарантує собі включення до списку найбажаніших партнерів для співпраці, що призведе до підвищення прибутку та частку ринку [1].

Вивченню питання екологічного менеджменту присвятили свої праці такі науковці, як І. Дуднікова, Л. Кожушко, Г. Купалова, П. Скрипчук та інші [1, 2, 3]. В їхніх роботах висвітлюються питання побудови ефективної системи екологічного менеджменту.

Проаналізувавши праці дослідників, ми погоджуємось, що система екологічного менеджменту – це частина загальної системи управління, що включає організаційну структуру, планування діяльності, розподіл відповідальності, практичну роботу, а також процедури, процеси та ресурси для розробки, впровадження, оцінки досягнутих результатів реалізації та вдосконалення екологічної політики, цілей та завдань.

На законодавчому рівні система екологічного менеджменту забезпечує свою діяльність згідно з ДСТУ ISO 14001:2015, який встановлює вимоги до системи екологічного менеджменту (СЕМ) підприємств і організацій [4].

Основний принцип, закладений у систему екологічного менеджменту – постійне послідовне покращення. Реагуючи на посилення екологічних норм запровадження системи екологічного менеджменту дозволить не тільки розширити коло зарубіжних партнерів, а також уникнути проблем та витрат, пов'язаних з утилізацією відходів, насамперед хімічних, та ліквідацією наслідків нераціонального з погляду екології виробництва.

Етапи впровадження та функціонування системи екологічного менеджменту подано на рис. 1.

Рисунок 1 – Етапи функціонування СЕМ

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [2]

Отже, можемо зробити висновки, що екологічний менеджмент займає не останню позицію в напрямках розвитку соціальної відповідальності. Адже актуальне питання екології є досить вагомим як для населення, так і для корпорацій. Задля підтримки та розширення бізнесу, компанії реагують та підтримують питання охорони навколишнього середовища та екології в цілому.

Література:

1. Дуднікова І. І. Становлення і розвиток екологічного менеджменту: теоретико-методологічний контекст. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. №. 58. С. 259-268.

2. Купалова Г. І. Формування ефективної системи екологічного менеджменту та аудиту. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2011. №1 (11). С. 48-53.

3. Скрипчук П. М. Кожушко Л.Ф. Науково-практичні основи екологічного менеджменту осушуваних земель Полісся України : монографія. Рівне : Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування, 2007. С.134

4. ДСТУ ISO 14001:2015. Системи екологічного управління. Вимоги та настанови для застосування (ISO 14001:2015, IDT) [Текст]. Введ. 2016-07-01. К. : Держспоживстандарт України, 2016. 38 с.

*Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Василенко М.Ю.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

Розвиток та реалізація вищої освіти потребують усвідомлення закладів вищої освіти власної суспільної ролі та взяття на себе додаткового зобов'язання щодо дотримання принципів відповідальності перед суспільством відповідно до тих, що окреслені у відповідних законодавчих і нормативних актах.

У працях учених Д. Віндзор, А. Керролла, М. Ван Марревійка Р. Штойєра, подано глибокий аналіз становлення й розвитку концепцій щодо розвитку соціальної відповідальності та її підходів.

На думку Л. Білецької, що соціальна відповідальність – це обов'язок особи оцінити власні наміри та здійснювати вибір поведінки відповідно до норм, що відображають інтереси суспільного розвитку, а у випадку порушення їх – обов'язок звітувати перед суспільством і нести покарання [1].

Соціальна відповідальність – це соціальне явище, що являє собою добровільне та свідоме виконання, використання й дотримання суб'єктами суспільних відносин, приписів, соціальних норм, а у разі їхнього порушення – застосування до порушника заходів впливу, передбачених цими нормами. Соціальна відповідальність має на меті упорядкування, гармонізацію суспільних відносин і забезпечення їхнього поступального та стабільного розвитку.

Значення закладів вищої освіти має бути провідним не тільки у виробництві освітніх благ, а й у передаванні здобувачам вищої освіти визнаних у суспільстві цінностей, інтеграції студентської молоді в суспільство.

На основі проведених досліджень з'ясовано, що ЗВО несуть соціальну відповідальність за ефективне використання [2]:

– суспільних (державних) ресурсів з метою підвищення ефективності роботи ЗВО, забезпечення єдності у навчанні та виховуванні, залучення

здобувачів вищої освіти та викладачів до різноманітних соціальних практик (їх суспільну відповідальність);

– власних ресурсів – для розвитку й зміцнення суспільства, проведення демократичних реформ;

– взаємодії з окремими громадянами, органами влади, бізнес-структурами, різними організаціями та установами – для функціонування ЗВО як соціального інституту відкритого типу, центру соціальної політики в регіоні його присутності.

Від соціально відповідального ЗВО (університету) очікують позитивний вплив на досягнення високих результатів їх діяльності, господарюючі суб'єкти, адже сьогодення потребує не тільки досвідчених професіоналів, а й працівників, які будуть дотримуватися принципів сталого розвитку, що в подальшому забезпечить ефективне господарювання [3].

Доречно наголосити, що здобувачами вищої освіти аграрних ЗВО є переважна більшість осіб з сільської місцевості, а саме понад 70-80% молоді. У молодіжному віці соціалізація здійснюється найбільш активно, особливо, коли це стосується оцінки старшого покоління, його діяльності, поведінки, участі у суспільно-політичному житті, у зв'язку з чим молодь під впливом змін умов життя вносить новий зміст, власне бачення розвитку подій. Процес соціалізації у молоді формується під впливом соціальних, економічних, політичних та духовних чинників. Розвиток сільського господарства, пов'язаний, насамперед, із розвитком сільського населення. Основними факторами впливу на соціальну складову особистості сільського мешканця є: розвиток сільської інфраструктури, соціально-професійна складова, мотивація праці, матеріальне і психологічне (духовне) становище, самопізнання, самоосвіта тощо. Найважливішими педагогічним завданням аграрних ЗВО є допомога сільській молоді в їх особистісному становленні, у визначенні сенсу і напрямку свого життя, місця у суспільстві [3].

Отже, система вищої освіти повинна не тільки задовольняти здобувачів вищої освіти освітніми знаннями, а й враховувати інтереси великої кількості інших зацікавлених сторін, які потребують відповідального поведження. Це дозволить закладам вищої освіти отримати стійкі конкурентні переваги серед інших закладів вищої освіти та сформувати у здобувачів вищої освіти ціннісні орієнтири, що враховують збалансування економічних, соціальних і духовних чинників.

Література:

4. Theoretical foundations of social responsibility. URL : https://dn.khnu.km.ua/k_default.aspx?M=k0245 (дата звернення 21.03.2022).

5. Гусев В. О. Підтримка інноваційного розвитку національної економіки сферою вищої освіти. Державне управління : теорія та практика. 2006. №1. URL : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Dutp/2006-%20/txts/GALUZEVE/06gvosvo.pdf> (дата звернення 21.03.2022).

6. Лункіна Т. І., Василенко М. Ю. Modern Economics : Електронне наукове фахове видання з економічних наук. №18 (2019), 93-98. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-15) (дата звернення 21.03.2022).

*Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ

*Семенюк А. І.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 3/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Підтримка українського бізнесу в умовах воєнних дій, що склалися на сьогодні в Україні – дуже важливе завдання, котре потребує розв'язань. Одним із них є формування міцної економіки нашої країни. Не зважаючи на тяжкий час керівні органи держави всіма зусиллями намагаються підтримати український бізнес.

У працях учених Б. Данилишин та І. Крицької доведено, що відновлення та підтримка бізнесу в Україні є запорукою ефективної економіки в державі та спроможність результативно протидіяти ворогові.

Для стабілізації економічної ситуації в Україні уряд запровадив низку змін, щоб максимально спростити роботу бізнесу та підтримати його в тяжкі часи. А саме:

1. Відтермінування сплати податків для всього бізнесу, який не в змозі їх сплатити під час воєнних дій.
2. Звільнення від сплати ЄСВ ФОП I та II групи на період воєнного стану та протягом року після його завершення.
3. Звільнення від сплати ЄСВ ФОП та підприємства III групи за найманих працівників, які увійшли до лав ЗСУ та до інших збройних формувань.
4. Переноситься впровадження реєстратора розрахункових операцій для ФОП.
5. Скасування усіх перевірок які можуть ускладнювати роботу бізнесу.
6. Бізнес який має оборот до 10 млрд грн має змогу сплачувати податок з обороту в розмірі 2%, замість ПнП 18% і ПДВ 20 відсотків [1].

Також є можливість отримати 6 500 гривень в рамках «Підтримка в областях, де відбуваються найактивніші бойові дії. Грошову допомогу має право отримати наймана особа протягом 10 днів після подання заявки, за яку сплачується ЄСВ та ФОП усіх груп.

Український Уряд розробив програму для відновлення роботи бізнесу та створення нових робочих місць. Під час воєнного стану та протягом одного місяця після війни в країні будь-який бізнес має змогу отримати кредити під 0%

річного в обсязі до 60 млн грн. Після закінчення воєнного стану буде діяти ставка 5 відсотків.

Для забезпечення максимальної роботи бізнесу держава буде закуповувати перелік соціальних продуктів в українських виробників та безкоштовно роздавати громадянам на територіях, де відбуваються бойові дії. Відповідно до цього, держава тим самим стимулює розвиток українського виробництва. Для початку роботи підприємства буде достатньо лише подати документи через портал Дія, не очікуючи рішення державного органу, підприємство може одразу розпочинати діяльність [2]. Також важливим є те, що підприємства які перебувають у зоні бойових дій мають змогу отримати державну підтримку для переміщення на Західну Україну. Переїзд підприємства відбувається шляхом державної допомоги, яка допомагає знайти нову локацію, місце проживання для співробітників та підбору нового персоналу. Таке бажання виявило вже близько 500 підприємств [3].

Варто зазначити, що аграрний сектор не залишився осторонь. Так, на сьогодні необхідно вчасно провести посівну кампанію. Цим самим спрощено митні процедури для постачання нафтопродуктів, скасовано акциз на паливо та знижено ставку ПДВ з 20% до 7 відсотків [3]. Під час воєнного стану уряд прийняв рішення щодо спрощення митних процедур. Це означає, відсутність жодних паперових процедур на митниці, після прийняття рішення буде відсутність ПДВ та будь-яких митних платежів.

Отже, незважаючи на тяжкі часи та воєнні дії, які відбуваються на території України, уряд підтримує бізнес та людей, які працюють на цих підприємствах; намагається максимально забезпечити роботу бізнесу та створення нового, за допомогою низки рішень чи поправок в законодавстві. Цим самим, даючи роботу багатьом людям та безперешкодну роботу підприємств. Держава створює для бізнесу максимально належні та комфортні умови для роботи, не залишаючись осторонь, попри важкий стан у нашій країні.

Література:

1. Державна підтримка бізнесу під час війни: що треба знати. EVA European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/derzhavna-pidtrymka-biznesu-pid-chas-vijny-shho-treba-znaty/> (дата звернення 21.03.2022 р.).
2. Уряд розробив чергові програми для підтримки бізнесу. Бухгалтер 911. URL: https://buhgalter911.com/uk/news/news-1064244.html?utm_source=viber&utm_medium=channel&utm_campaign=vibergroup (дата звернення 21.03.2022 р.).
3. Низькі податки, кредитування під 0% та релокація на Західну Україну. Сім державних програм для підтримки бізнесу у воєнний час. Forbes. URL: <https://forbes.ua/inside/nizkie-nalogi-kreditovanie-pod-0-i-relokatsiya-na-zapadnuyu-ukrainu-sem-gosudarstvennykh-programm-dlya-podderzhki-biznesa-v-voennoe-vremya-19032022-4825> (дата звернення 21.03.2022 р.).

*Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Ческідова І.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф5/1

Миколаївський національний аграрний університет

Недостатній рівень фінансового забезпечення соціальних гарантій в Україні може провокувати недовіру населення до держави. Без високого рівня соціальних гарантій стає неможливим підвищення рівня економіки, формування суспільної стабільності, а також досягнення рівноваги між верствами населення.

Дослідженням питання фінансового забезпечення соціальних гарантій займалися такі науковці, як: О. Василик, О. Кириленко, Т. Мальчук, В. Парето.

Згідно з Законом України «Про державні соціальні стандарти та гарантії», державні соціальні гарантії – встановлені законами мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, встановлені законами пільги, розміри інших видів соціальних виплат, встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, які забезпечують рівень життя, не нижче від прожиткового мінімуму [1].

Відповідно до на ст. 46 Конституції України, громадяни мають право на достатній рівень життя, тобто соціальні виплати повинні забезпечувати таких рівень життя, який буде не менше за прожитковий мінімум.

Розглянемо більш детально динаміку зміни прожиткового мінімуму за окремими категоріями встановленого на 1 січня 2018-2022 років (табл.1).

Таблиця 1 Прожитковий мінімум в Україні 2018-2022 рр., грн

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Прожитковий мінімум (загальний показник)	1700	1853	2027	2189	2393
Діти до 6 років	1492	1626	1779	1921	2100
Діти від 6 до 18 років	1860	2027	2218	2395	2618
Працездатні особи	1762	1921	2102	2270	2481
Особи, що втратили працездатність	1373	1497	1638	1769	1934

Джерело: сформовано автором на підставі матеріалів [2, 3]

Таким чином, можна зазначити, що прожитковий мінімум має тенденцію до підвищення. Так, з 2018 р. до 2022 р. прожитковий мінімум в Україні зріс в середньому на 40,8 відсотків. Викликано таке зростання переважно шляхом збільшення цін на продукти, які входять до споживчого кошику України.

Зростання прожиткового мінімуму має прямий вплив на підвищення деяких видів соціальних виплат, які розраховуються шляхом даного показника. Також зростання впливає й на підвищення рівня мінімальної заробітної плати.

Для наочності відобразимо зміну рівня мінімальної пенсії за віком та мінімальної заробітної плати за допомогою графіку (рис. 1).

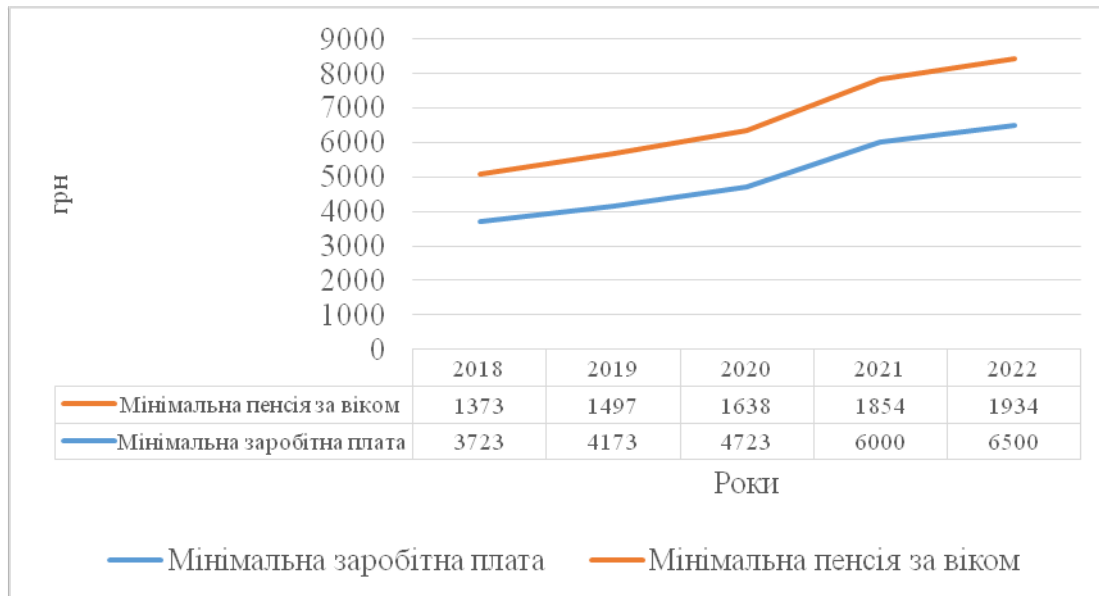

Рисунок 1 – Динаміка зміни рівня мінімальної пенсії за віком та мінімальної заробітної плати

Джерело: сформовано автором на підставі матеріалів [3]

Можна зазначити, що розмір мінімальної заробітної плати в Україні з 2018 р. збільшився на 2777 грн, а мінімальної пенсії за віком – на 561 грн.

Основним джерелом забезпечення соціальних гарантій в Україні виступає держава, оскільки саме вона встановлює мінімальні розміри виплат та за допомогою податків забезпечує доступ громадян до певних благ. Проте, станом на сьогодні, державні соціальні гарантії здатні лише підтримувати необхідний мінімум, а не забезпечувати повною мірою соціальні потреби населення. Таким чином, система фінансового забезпечення соціальних гарантій в Україні потребує вдосконалення, серед основних напрямів якого можна зазначити такі [4]:

- перегляд змісту мінімального прожиткового мінімуму, продовольчих та непродовольчих товарів, які впливають на становлення даного показника;
- формування системи індикаторів забезпечення державних соціальних гарантій;
- посилення контролю у сфері трудових відносин;
- впровадження методики, за якою можливим буде узгодження розміру мінімального прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати з іншими соціальними стандартами.

Таким чином, можемо зазначити, що для сталого розвитку економіки рівень державного забезпечення соціальних гарантій відіграє досить важливу роль. В Україні прослідковується стійка тенденція до підвищення розміру прожиткового мінімуму, та, як наслідок, підвищення інших виплат, залежних від даного показника. Проте система фінансового забезпечення соціальних гарантій потребує вдосконалення, оскільки її рівень на сьогодні є недостатнім для забезпечення потреб населення.

Література:

1. Про державні соціальні стандарти та гарантії : Закон України від 05.10.2000 № 2017-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> дата звернення: 28.03.22).
2. Про прожитковий мінімум : Закон України 15.07.1999 № 966-XIV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text> дата звернення: 28.03.22).
3. Укрінформ – мультимедійна платформа іномовлення України : веб-сайт. URL : <https://www.ukrinform.ua> (дата звернення: 28.03.22)
4. Вергун А. М., Побережець В. С. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населення в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2020. № 5. С. 118-123.

*Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ

*Гончар Є. А.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф2/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Фінансовий ринок – це економічна система, яка являє собою сукупність економічних відносин та інститутів, пов'язаних з перерозподілом капіталу [1].

Стан фінансового ринку України можна вважати мінливим та нестабільним, адже є недосконалим при функціонуванні фінансового посередництва.

Фінансова криза, спричинена епідемією, різкою мінливістю курсів валют впливають на фінансові ринки світу. Наслідки минулих років показують, що навіть держави з розвинутою банківською системою зазнали вагомих негативних підсумків у зв'язку з нинішніми подіями. Негативно також впливають на фінансовий ринок такі фактори: фінансова культура та грамотність соціуму, низька депозитна активність, високий рівень неповернення кредитів, викликані недовірою до банківських установ та необ'єктивним розвитком до нових інструментів та товарів на ринку фінансових служб.

Особливо розвинутою та результативною складовою фінансового ринку України є торгові банківські установи та страхові організації. Вони зумовлюють утворення значної частки фінансових джерел [2].

Проте, на сьогодні банківська сфера відрізняється негативним впливом наступних факторів:

- політична та фінансова малостійкість;
- зменшення мобільності банківських активів;

- зниження рівня довіри до банківської системи з боку населення;
- істотна пов'язаність від валютної політики інших держав.

Певною мірою малостійкість фінансової системи в Україні пов'язана зі становленням страхового ринку та ринку дорогих паперів, а також орієнтованістю великої кількості учасників фінансових ринків на придбання стрімких доходів, що спричинено відсутністю належної довіри населення до фінансово-кредитних установ.

На сьогодні становлення фінансового сектора України визначається: Угодою про спільну роботу між Україною та ЄС, Меморандумом про економічну та фінансову політику. Але, на жаль, прописані там заходи носять переважно лише технічний характер та не дозволяють на належному рівні розвивати фінансовий сектор економіки України.

Нині особливо результативними учасниками фінансового ринку України є торгові банківські установи та страхові організації. Саме ці учасники формують значну частину фінансових джерел [2].

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, варто зазначити, що фінансовому ринку України характерний низький рівень капіталізації [3].

Фінансовий ринок має стати одним з основних механізмів застосування вільних джерел, надавати становлення та освіту вірних інструментів заощадження коштів для населення. Цього можна досягти шляхом: стабілізацією валютного ринку; зниженням та утриманням рівня інфляції на прийнятному для поліпшення економіки рівні (не більше десяти відсотків); стабілізацією роботи фінансового сектора; зростанням рівня довіри населення до установ фінансового ринку; утворенням результативної системи перерозподілу джерел із пріоритетним напрямом реалізації програм економічного поліпшення.

Література:

1. Савінова Ю. М. Особливості розвитку фінансового ринку України як основи функціонування системи фінансового посередництва URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2042> (дата звернення 26.03.2022) .
2. Шишпанова Н. О., Іванов А. О. Фінансовий ринок : сучасний стан, проблеми на перспективі розвитку. *Modern Economics : Електронне наукове видання з економічних наук.* №1 (2017). С.66-72.
3. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг : офіційний сайт. URL : <http://nfp.gov.ua> (дата здернення 26.03.2022).

***Науковий керівник – Лункіна Т. І.,
д-р екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Ческідова І.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф5/1

Миколаївський національний аграрний університет

Для успішного розвитку економіки та держави в цілому, важливим аспектом є забезпечення високого рівня інноваційного розвитку підприємств.

Недостатній обсяг фінансових ресурсів може провокувати зниження інноваційної активності підприємств, а також постає питання щодо пошуку нових джерел фінансування інноваційної діяльності.

Дослідженням питання щодо інноваційного розвитку підприємств займалися як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, серед яких можна виділити Д. Кларка, Р. Лукаса, Б. Твісса, Н.О. Тимочка, В.Ф. Колісніченка.

Згідно Закону України «Про інноваційну діяльність» дане поняття можна охарактеризувати наступним чином: інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розвиток і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1].

Таким чином, пошук необхідних джерел щодо фінансування інноваційної діяльності можна вважати одним із найважливіших етапів інвестиційної діяльності, що характеризується процесом пошуку, впровадження та використання коштів, які можуть чітко спрямовуватися на розробку нових технологій, модернізацію існуючого виробництва, впровадження нових методів управління тощо.

Розглянемо місце України за Глобальним інноваційним індексом – ГІІ (Global Innovation Index) в табл. 1.

Таблиця 1 Провідні інноваційні економіки у групах країн згідно рівня середнього доходу

Група з високим доходом	Дохід вище середнього	Дохід нижче середнього	Група з низьким доходом
1. Швейцарія	1. Китай	1. В'єтнам	1. Танзанія
2. Швеція	2. Малайзія	2. Україна	2. Руанда
3. США	3. Болгарія	3. Індія	3. Непал

Джерело: побудовано автором на підставі [2]

Таким чином, можна зазначити, що серед країн Європи Україна посідає 30 місце та займає другу позицію серед групи країн, що мають дохід нижче середнього, маючи ВВП на душу населення 8533,5 дол. за ПКС.

Якщо розглядати індекси інноваційної спроможності України протягом 2014-2020 рр., то можна зробити висновок, що в Україні відсутня активна політика та прориви у підтримці інноваційної діяльності державою, а отже спостерігається зниження інноваційної активності підприємств через нестачу фінансових ресурсів, оскільки невирішеним залишається питання щодо недосконалості фінансової системи, несприятливого середовища для здійснення

інноваційного бізнесу, що в свою чергу, провокує виникнення перешкод для комерціалізації інновацій[3].

Розглянемо витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування (табл. 2)

Таблиця 2 Витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування, тис. грн

Джерела фінансування	2018 р.		2019 р.		2020 р.	
	тис.грн	% до усього	тис.грн	% до усього	тис.грн	% до усього
За рахунок власних коштів підприємств	10742,0	88,2	12474,9	87,7	12297,9	85,4
коштів державного бюджету	639,1	5,2	556,5	3,9	279,5	1,9
коштів місцевих бюджетів	13,4	0,1	109,9	0,8	51,1	0,3
коштів інвесторів-резидентів	109,7	0,9	72,3	0,5	45,3	0,3
коштів інвесторів-нерезидентів	107,0	0,9	42,5	0,3	125,3	0,9
кредитів	473,9	3,9	853,2	6,0	1377,2	9,6
коштів інших джерел	95,0	0,8	111,6	0,8	230,6	1,6
Усього	12180,1	100	14220,9	100	14406,9	100

Джерело: побудовано автором на підставі [4]

Таким чином, аналізуючи табл. 2 можна зробити висновок, що промислові підприємства в Україні мають чітку тенденцію протягом 2018-2020 рр. щодо фінансування витрат на інноваційну діяльність за рахунок власних коштів. Проте, слід зазначити, що у структурі витрат спостерігаються певні зміни, серед яких можна виділити такі: приріст витрат на інновації за рахунок кредитів з 3,9% до 9,6%, зменшення витрат за рахунок інвесторів-резидентів з 0,9% до 0,3%, а також зменшення витрат за рахунок коштів державного бюджету з 5,2% до 1,9%.

Розглянемо також обсяг витрат за джерелами фінансування окремо по регіонах України протягом 2020 р.(табл. 3).

Таблиця 3 Витрати на інновації промислових підприємств за джерелами фінансування за регіонами у 2020 році, тис. грн

Регіон	У тому числі за рахунок коштів							
	Усього	Власних	Державного бюджету	Місцевих бюджетів	Інвесторів-резидентів	Інвесторів-нерезидентів	кредитів	інших
АР Крим	-	-	-	-	-	-	-	-
Вінницька	188293	184236	-	-	-	-	к/с	к/с
Волинська	к/с	к/с	-	-	-	-	к/с	-
Дніпропетровська	1239030	1056672	к/с	-	-	-	к/с	к/с
Донецька	1406073	1392763	-	к/с	-	-	-	-
Житомирська	55246	55246	-	-	-	-	-	-
Закарпатська	18047	18047	-	-	-	-	-	-
Запорізька	1574176	1402367	к/с	-	к/с	-	к/с	-
Івано-Франківська	к/с	к/с	-	-	-	-	к/с	к/с
Київська	788200	746164	к/с	-	-	-	к/с	к/с
Кіровоградська	313960	281922	к/с	-	-	-	-	-

Луганська	28937	24563	-	-	-	-	к/с	к/с
Львівська	612182	373425	-	к/с	-	к/с	190617	-
Миколаївська	696931	696931	-	-	-	-	-	-
Одеська	97350	76244	-	-	-	-	19426	-
Полтавська	946476	484648	-	к/с	-	к/с	к/с	-
Рівненська	90384	87125	-	к/с	-	-	к/с	к/с
Сумська	153174	149721	к/с	-	-	к/с	-	-
Тернопільська	354839	167074	-	к/с	-	-	к/с	-
Харківська	1184077	818647	к/с	к/с	к/с	-	к/с	к/с
Херсонська	66692	66110	-	к/с	-	-	-	-
Хмельницька	151831	136802	к/с	к/с	-	-	к/с	-
Черкаська	439747	435216	-	-	к/с	-	-	к/с
Чернівецька	24330	к/с	-	-	-	-	-	к/с
Чернігівська	37133	36722	-	-	-	-	к/с	-
м. Київ	3293999	3253805	к/с	-	-	-	к/с	к/с
м. Севастополь	-	-	-	-	-	-	-	-
Україна	1440688 7	1229786 1	279540	к/с	к/с	125325	1377209	23060 3

Джерело: побудовано автором на підставі [4]

Таким чином, можна зазначити, що протягом 2020 року витрати на інновації фінансуються за рахунок власних коштів підприємств, загальний обсяг яких по Україні становить 12297861 тис. грн. Деяка частина фінансується за рахунок кредитних коштів, у таких областях як Львівська та Одеська у розмірі 19067 та 19426 тис. грн відповідно.

За рахунок власних коштів витрати на інновації фінансуються у переважній більшості в м. Київ – 3253805 тис. грн, Запорізькій області – 1402367 тис. грн, Донецькій області – 1392763 тис. грн, а також у Дніпропетровській – 1056672 тис. грн.

В цілому, джерела фінансування інноваційної діяльності можна умовно поділити на дві групи:

1. Внутрішні джерела, які включають в себе бюджетні кошти, кошти суб'єктів інноваційної діяльності, а також кошти вітчизняних інвесторів.
2. Зовнішні джерела: кошти іноземних інвесторів, кошти урядів іноземних держав та міжнародних фінансових інститутів[5].

Таким чином, як висновок, можемо зазначити, що протягом останніх років основним джерелом фінансування інноваційної діяльності в Україні виступають власні кошти підприємств. Досить невелику частину складає фінансування за рахунок кредитних коштів. Отже, для підвищення конкурентоспроможності української економіки необхідним є вдосконалення та активізація фінансової діяльності у сфері інноваційного розвитку, що, в свою чергу, дає змогу забезпечити стійкий розвиток інноваційних процесів в Україні.

Література:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
2. The Global Innovation Index 2020. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2020-repor>
3. Т.В. Писаренко/ науково-аналітична записка. Стан науково-інноваційної діяльності в Україні у 2020 році . – К.: УкрІНТЕІ, 2021. – 39

c.URL:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/nauka/2021/06/23/AZ.nauka.innovatsiyi.2020-29.06.2021.pdf>

4. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 23.03.2022)

5. Колесніченко В.Ф. Визначення сутності категорій нововведення, інновація, інноваційна діяльність та інноваційний процес / В.Ф. Колесніченко // Економіка розвитку. – 2005. – № 4(36). – С. 100-107.

*Науковий керівник – Баришевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ FINTESCH ЯК ЕЛЕМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Казновська І.Д.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

Тенденції сьогодення демонструють, завоювання мобільними технологіями домінуючого становища, а ринок охоплений тенденцією впровадження Fintech та процесом цифровізації. Цифровізація економіки забезпечує якісний та безпечний доступ до банківського обслуговування будь-якої доби. У банківській галузі України є хороша база у розвиток цифрової структури.

Аналізом тенденцій розвитку фінансових технологій у банківському секторі здійснили науковці: О. Шевченко та Л. Рудич, Ж. Довгань, Ю. Худолій та М. Халєвіна [1,2,3].

На сьогоднішній день найбільш перспективними фінансовими технологіями є:

- Big Data та аналіз даних;
- мобільні технології;
- штучний інтелект;
- роботизація;
- біометрія;
- хмарні технології.

Розвиток Fintech модернізує традиційні напрямки надання банківських та інших послуг, у яких з'являються інноваційні продукти та послуги для кінцевих споживачів.

Реалізація Big Data дає змогу визначити та проаналізувати структуру витрат клієнтів, виявити основні канали транзакцій (зняття банкоматом, оплата кредитною дебетовою картою), розподілити клієнтів на сегменти відповідно до їх профілів, здійснювати оцінку ризику, відповідність вимогам безпеки та звітності перед регулятором, аналізувати та вчасно реагувати на відгуки

клієнтів. Можливості Big Data мають величезний вплив на банківську сферу зараз і гратимуть чималу роль майбутньому.

Створення платформи для віддаленої ідентифікації забезпечить дистанційне отримання послуг фізичними особами з використанням єдиної системи ідентифікації та аутентифікації (ECIA) та біометричної системи. Важливим пунктом стане той факт, що біометричні системи здатні спростити банківський сервіс. У світі споживача необхідно з кожним днем запам'ятовувати все більше паролів, а системи біометричної аутентифікації, у свою чергу, можуть спростити процедуру безпеки та надати більш надійні методи перевірки особистості. Дана платформа дозволить перекласти фінансові послуги у цифрове середовище, підвищити доступність фінансових послуг для споживачів, у тому числі людей з обмеженими можливостями, літнього та маломобільного населення, а також збільшити конкуренцію на фінансовому ринку

Хмарні технології та сервіси можуть стати для банків ефективним інструментом у справі реалізації цілей та завдань, починаючи з розробки банківських додатків та закінчуючи вибудовуванням партнерських альянсів для надання клієнтам «композитних» послуг.

З ціллю виявлення перспектив впровадження фінансових технологій в банківську діяльність та ризиків їх реалізації, наведено SWOT – аналіз, результати якого представлені на табл.1.

Таблиця 1 SWOT – аналіз впровадження Fintech у банківську діяльність

Сильні позиції	Слабкі позиції
<ol style="list-style-type: none"> 1.Розширення кола потенційних клієнтів 2.Використання передових технологій для обслуговування та індивідуальний підхід до клієнта 3. Ефективний менеджмент банківських витрат 4. Прискорення обробки великих даних 5. Підвищення безпеки транзакцій у організаціях 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Висока затратність на впровадження 2.Низький доступ до послуг, клієнтам з низьким технологічним розвитком. 3.Низький рівень обізнаності та практичних навичок співробітників банків у сфері фінтех 4. Обмежені часові ресурси – для отримання певних результатів впровадження необхідний час 5.Низький рівень довіри населення до фінансових технологій
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1.Створення віддаленої ідентифікації 2.Реалізація електронних грошей 3.Запровадження ліцензування AIS та PIS 4.Зростання попиту на конкурентні фінтех – сервіси та продукти в умовах пандемії 5.Розвиток екосистеми 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Конкуренція за місце на ринку 2.Ризик шахрайства чи недбалості з боку системи або її користувачів 3. Збільшення труднощів пов'язаних з дотриманням нормативних вимог та особливо зобов'язань по боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму 4.Кіберризик 5.Ризик ліквідності та нестабільності джерел банківського фінансування

Джерело: власні дослідження автора

Реалізація Fintech продуктів має користь не тільки для банку, а й для його клієнтів. Сильними позиціями є те що, що клієнти отримують швидкий,

індивідуальний та якісний сервісі, а для банку це дає змогу розширювати коло клієнтів, за допомогою новітніх програм ефективно проводити менеджмент власних ресурсів та забезпечувати клієнтів захисту даних клієнтів.

Література:

1. Шевченко О.М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. *Ефективна економіка*. 2020. №7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/63.pdf
2. Довгань Ж.М. Розвиток банківських екосистем: ризики і перспективи. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5–6. С. 158–164.
3. Худолій Ю.С., Халєвіна М.О. Фінтехнології в банківському бізнесі: реалії та перспективи. *Проблеми економіки*. 2021. №1. С.134 – 142

*Науковий керівник – Баришевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

СУЧАСНІ ІТ-ТЕХНОЛОГІЇ У ЦИФРОВОМУ СЕРВІСІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Сизоненко Ю. С.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Впровадження та розвиток інноваційних технологій безпосередньо пов'язане зі зміною очікувань, вимог та звичних речей споживача фінансових послуг. У цьому під тиском докільля змінюється і поведінка споживачів послуг. Так, просування цифровізації останнім часом сприяло тому, що населення все частіше стало перебувати «онлайн», і відповідно більшість дій здійснюють через мережу Інтернет. Звичайно, людина почала розуміти цінність особистого часу, а всі звичайні «операції» їй потрібно робити швидше, ніж раніше. Таким чином, виникає потреба населення у швидкості та невибагливості отримання послуг, тобто здійсненні послуг «в один клік». У майбутньому дані фактори зможуть вплинути на зміну пропонованих послуг та продуктів, а їх надання проводитимуть сучасні технологічно розвинені компанії, які мають певну базу з клієнтами, але які за своєю професійною діяльністю далекі від сфери фінансів. Впровадження нових технологій та інновацій у сферу фінансів є світовим явищем, яке з кожним днем зростає. При цьому розвиток фінансового ринку та поява безпечних послуг та продуктів неможливі без цифровізації. Застосування таких технологій повністю змінює принципи надання послуг, збільшує швидкість та обсяг операцій із банківськими рахунками. Крім цього, впровадження технологій дозволяє оновити послуги та продукти для клієнта, а також по-новому їх надати і тим самим підвищити їхню доступність.

Наприклад, для того, щоб полегшити дистанційне отримання послуг фінансового сектора фізичними особами, необхідний розвиток платформи

віддаленої ідентифікації. У цьому разі буде використовуватися єдина система ідентифікації і аутентифікації, і навіть єдина біометрична система [1]. Єдина біометрична система - це цифрова платформа, за допомогою якої клієнти банку можуть отримувати нові та діючі послуги та продукти банку у будь-який час та в будь-якому місці. Так, для використання даного сервісу необхідно знати логін та пароль від державних послуг, тоді банки без особистої присутності громадянина зможуть видати йому кредит, відкрити рахунок чи вклад [1]. Варто зазначити, що Єдина біометрична система призначена не тільки для сфери фінансів, але також для сфери: освіти, охорони здоров'я, роздрібною торгівлі тощо. Отже, перевагою даної системи є покращення якості взаємодії між населенням, державою та бізнесом. Також, для розвитку ринку платіжних послуг необхідно доопрацювати та впровадити систему швидких платежів. Така система представляє сервіс, що дозволяє населенню негайно здійснювати переказ коштів за номером телефону як собі, так і іншим особам. При цьому неважливо, в якому банку відкрито рахунки користувача даного сервісу, але важливо, щоб такі банки були підключені до цієї системи. Варто зазначити, що доступ до системи можна здійснювати через мобільні програми банків, через будь-який пристрій. Для того, щоб скористатися Системою швидких платежів, необхідно в мобільному додатку банку вибрати команду переказу через Систему швидких платежів, далі вказати потрібний рахунок, з якого необхідно зробити платіж, вказати номер телефону одержувача коштів, а також суму переказу. Операцію буде проведено протягом декількох секунд. Таким чином, дана технологія сприяє полегшенню можливості переказу грошей у режимі реального часу, тобто можна здійснювати перекази цілодобово та 365 днів на рік.

Перевагою даної системи є підвищення привабливості безготівкових платежів та розрахунків, а також те, що кошти для споживачів стають більш мобільними. Наступною технологією є впровадження проекту «Маркетплейс» [2]. Сам по собі «Маркетплейс» є платформою електронної комерції, за допомогою якої представлена інформація про послугу або продукт, і яка необхідна для надання тих самих послуг та продуктів. У цьому випадку, впровадження банками системи для дистанційного роздрібного розподілу фінансових послуг та продуктів, а також реєстрація фінансових угод забезпечать однаковий (рівний) доступ споживачів та користувачів послуг до фінансового ринку [2]. Дана технологія дозволить розвинути конкуренцію та підвищить безпеку надання фінансових послуг. Наступною інновацією на ринку фінансових послуг є платформа Цифрового профілю, сутність якої полягає у формуванні зручної та безпечної інфраструктури для обміну даними між державою та бізнесом у режимі онлайн. Таким чином, платформа дозволить населенню управляти особистими цифровими даними [3]. Перевагами даної технології можна назвати більш спрощений доступ організацій до державних даних, а також покращення клієнтського досвіду при наданні послуг банківськими установами. Ще однією технологією, що впроваджується банками в роздрібний бізнес, є Big Data (великі дані), яка є технологією, здатною обробляти велику кількість інформації, а також

прискорено працювати з інформацією, що надходить [3]. За допомогою Big Data банки керуватимуть активами, зберігатимуть та поповнюватимуть клієнтську базу, оцінюють ризики по операціях тощо. Наприклад, така технологія дозволить убезпечити клієнта, якщо його особисті дані потрапили шахраям, які можуть провести будь-які операції з його рахунком. Тобто, банк, використовуючи цю технологію, може попередити клієнта про «аномальні» операції з його рахунком.

Однією з перспективних ІТ-технологій є блокчейн-технологія, яка широко увійшла до фінансової сфери.

Ця технологія використовується по всьому світу, багато банків намагаються запровадити її для повноцінного використання. В Україні, наприклад, є національна блокчейн – мережа – «VisaNet», використання якої призначене для передачі цифрової інформації та цінностей між учасниками цієї мережі. Робота заснована на кодовій базі блокчейн - мережі Ethereum, яка покращена з урахуванням російської криптографії та процесу ідентифікації користувачів [4]. Так, у банківській сфері блокчейн дозволить безпечно зберігати та передавати цінні активи, і, будучи захищеним цифровим реєстром, може бути використана при обміні валют через токени, використанні в ескроу – рахунках, розподіленому документообігу, або при обміні між фінансовими інститутами інформацією про шахраїв.

Таким чином, одним із пріоритетів діяльності держави є забезпечення умов для цифровізації фінансового ринку, а також для впровадження та використання різних технологій. Оскільки виникнення та перехід від застарілих інфраструктурних платформ сприятиме створенню середовища, в якому діятиме конкуренція на фінансовому ринку, а також підвищенню доступності, різноманітності, а найголовніше – якості фінансових послуг та зниженню витрат компаній на фінансову сферу діяльності.

Література:

1. FacePay24: Оплата обличчям від Приватбанку. URL: <https://thepage.ua/ua/news/facepay24-oplata-oblichchyam-vid-privatbanku-yak-se-prasyuue-or> (дата звернення: 16.02.2022).

2. Що таке маркетплейси, і на чому вони заробляють. URL: <https://news.sap.com/ukraine/2017/05/what-is-marketplace>. (дата звернення: 17.02.2022).

3. The future of digital banking. URL: <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/ua/pdf/2019/09/future-of-digital-banking-in-2030-cba.pd.pdf> (дата звернення: 17.02.2022).

4. VisaNet | Electronic Payments Network | Visa. URL: <https://usa.visa.com/about-visa/visanet.html> (дата звернення: 17.02.2022).

***Науковий керівник – Баришевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

МЕТОДИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Митрофанова Ю. В.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Для отримання більшого прибутку підприємство має оптимізувати витрати та їх розподіл у часі та за елементами витрат. Для цього необхідно досліджувати витрати в різних аспектах, що дозволяє комплексно аналізувати їх. Дослідження систем управління витратами є актуальним, бо дозволяє розробити базу для широкого аналізу витрат підприємства у розрізі періодів, оборотів, елементів витрат, статей калькуляції тощо. Для здійснення ефективного управління витратами підприємства можна використовувати методи управлінського обліку, які дозволяють створити інформаційну базу для здійснення та аналізу управлінських рішень.

Згідно Закону України № 996-XIV від 16.07.99 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» внутрішньогосподарський (управлінський) облік - система збору, обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством [1].

На сьогодні рівень розповсюдження управлінського обліку в українських підприємствах є низьким, зазвичай бухгалтери зосереджені на обов'язкових видах обліку (фінансовий, податковий тощо). Але фінансового обліку недостатньо для прийняття якісних управлінських рішень. Даний вид обліку регульований стандартами та орієнтований на складання фінансової звітності, а не створення аналітичної бази для управління, у той час як кожне підприємство може створити власну систему управлінського обліку, орієнтовану на внутрішні потреби. Саме цим визначається необхідність запровадження даного виду обліку в українських підприємствах. Особливо актуальною методологія управлінського обліку є для системи управління витратами підприємства [2].

Методи управлінського обліку в цілому поділяються на наступні групи:

- 1) прийоми традиційного бухгалтерського обліку (оцінка і калькуляція, інвентаризація, рахунки і подвійний запис тощо);
- 2) методи фінансового аналізу, бюджетування, економіко-математичного моделювання тощо.

Управління витратами вимагає аналіз витрат та собівартості, їх структури у розрізі різних класифікацій. Нижче наведені методи управлінського обліку у системі управління та нормування витрат, які можна класифікувати за двома критеріями:

- 1) по ступеню нормування витрат: фактичні, нормально обґрунтовані і нормативні;
- 2) по повноті відображення витрат: повні (включають всі затрати) і часткові (включають частину затрат).

Метод повних витрат вимагає включення всіх витрат до собівартості, у той час як часткові багатоваріативні і включають різні погляди на те, що саме має входити до витрат.

Саме методи повного та часткового відображення витрат можуть дати підприємству ту інформацію, яку не дає фінансовий облік і продемонструвати різні аспекти понесення затрат, що допомагає керівництву управляти витратами фірми. Прикладами витрат, які визначаються за допомогою таких методів наступні: постійні та змінні, умовно-постійні та умовно-змінні, середні, маржинальні та прирістні прямі та непрямі, основні та накладні, витрати на продукцію та витрати періоду, дійсні та альтернативні тощо [3].

Таким чином, ми можемо стверджувати, що методи управлінського обліку дають багато варіантів класифікації витрат, що дозволяє використовувати їх в системі управління витратами підприємства, дають більш повну інформацію щодо витрат ніж фінансовий облік. Таким чином, запровадження управлінського обліку в українських підприємствах дасть можливість створити аналітичну базу, необхідну для управління витратами, що дасть можливість приймати більш якісні управлінські рішення у даній сфері.

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 19.07.1999 № 996-XIV ; станом на 01.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 27.03.2022).

2. Борисюк І. О., Семеняка Я. В. Формування системи управління витратами підприємства. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2017. №6. С. 15-23.

3. Подолянчук О. А. Облік в системі управління витратами. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2018. № 7. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2018/47.pdf (дата звернення 27.03.2022).

***Науковий керівник – Баришевська І.В.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД

Кугляр А. А.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1

Миколаївський національний аграрний університет

Цифровізаційні процеси на страховому ринку України набувають поширення та активізації розвитку за різними напрямками. Відбувається збільшення кількості страхових продуктів, що продаються через інтернет, розвиваються сервіси віддаленого врегулювання збитків, розробляються мобільні додатки та ін.

Головною метою цифровізаційних процесів в економіці є перебудова виробництва (сфери послуг) у більш гнучке та пристосоване до швидкого

технічного розвитку. Цифровізація є засобом одержання очікуваного результату, який відповідає вимогам та потребам суспільства і влаштовує виробників та власників бізнесу щодо можливостей отримання високих прибутків. Однією із ланок цифрової економіки є цифрове страхування – спосіб реалізації страхового захисту на основі цифрових технологій [4].

Цифрове страхування різних країн світу розвивається нерівномірно. Причиною цього слугує рівень розвитку держави. В розвинутих країнах світу (країни Великої сімки) такі процеси відбуваються раніше та швидше. В країнах, що розвиваються (країни Азії, Африки та Латинської Америки) такі процеси настають пізніше.

Ринок цифрового страхування в Північній Америці сегментований за категоріями страхування (страхування майна та від нещасних випадків, медичне страхування, страхування життя та інші), за бізнес-моделлю (забезпечувач, перевізник і дистриб'ютор) і за географією (Сполучені Штати Америки, Канада та решта Північної Америки). Проте, цифровізація страхового ринку розвивається разом зі страховим ринком країни в цілому. Найбільш розвиненим є страховий ринок США.

Окрім США, провідними центрами цифрового страхування у світі є Велика Британія та Німеччина. Так, у Великій Британії створено 313 страхових компаній. Переважна більшість із них розташована в Лондоні, який є рекордсменом з найбільшою кількістю страхових компаній у світі. Даний центр очолюють такі бренди як Zego та Bought by Many. Ці дві перспективні страхові компанії використовують передові технології, щоб запропонувати персоналізовані та ефективні страхові продукти. З кожним роком кількість інвестицій в компанію Bought by Many зростає, що дає можливість розвивати передові технології в страхуванні.

Колін Набіті, співзасновник і генеральний директор Breeze, страхової компанії, яка зосереджується на страхуванні від інвалідності та критичних захворювань зазначає: «У кожному місті найбільше страхових компаній знаходиться в Лондоні, далі йде Нью-Йорк, а Берлін – п'ятий. Якщо говорити в глобальному масштабі, фінансування в галузі інсуртехнологій лише за першу половину 2021 р. досягло 7,4 мільярда доларів США, що вже перевищило загальний обсяг фінансування в галузі інсуртехніки, порівняно з будь-яким іншим попереднім роком. Лише в другому кварталі було 162 угоди щодо фінансування в галузі інсуртехніки, серед яких – компанія Breeze. Незалежно від місця перебування особистості, настав час для того, щоб бути страховим технологом» [<https://insurtech-insurance.nttdata.com/report/investors1>].

Іноземні страхові компанії, які активніше працюють на ринку, значно раніше почали впроваджувати цифрові технології у діяльність та пропонувати клієнтам онлайн-страхування. Згідно з рейтингом, який висвітлений The Balance commerce team, кращими компаніями цифрового страхування вважають Lemonade, Insurify, Root, Metromile, Oscar Health [3]. Це компанії, які максимально задовольняють клієнтів, враховуючи їх цифрові потреби.

На думку аналітиків, ринок страхування у країнах, що розвиваються набере помітний імпульс завдяки посиленню цифровізації, зростанню

поширення технології Інтернету речей і переходу страхових компаній від стратегій, орієнтованих на продукти, до стратегій, орієнтованих на споживача. Страхові компанії, які обслуговують різні промислові вертикалі, дедалі більше інвестують у цифрові рішення, щоб забезпечити покращений рівень обслуговування клієнтів і впорядкувати бізнес-операції [2].

Отже, іноземна практика інвестування в InsurTech, і тенденція фінансування розвитку страхових компаній вказує на те, що інвестори вважають багато стартапів комерційно вигідними на масштабному рівні. Страховики здійснюють стратегічні інвестиції в страхові стартапи, що дозволяє їм брати участь у цих розробках, надаючи капітал для розвитку власного бізнесу. Цифрове страхування є затребуваним серед страхових брокерів, страховиків та споживачів. Цифрові інструменти, такі як комплексні інформаційні панелі, програми та інструменти SaaS, а також уніфіковані системи даних не тільки полегшують роботу, але й допомагають краще виконувати свої службові обов'язки. Відтак, в подальшому виникає необхідність ефективного розвитку і пошуку дієвого механізму цифровізації страхового ринку України з урахуванням іноземного досвіду.

Література:

1. Insurtech Hubs in the World: The USA, UK, and Germany. URL: <https://insurtechdigital.com/insurtech/top-3-insurtech-hubs-world-usa-uk-and-germany> (дата звернення: 12.03.22).
2. Global Digital Insurance Platform Market Report 2021. URL: <https://www.globenewswire.com/news> (дата звернення: 12.03.22).
3. Hunt J. The 6 Best Digital Insurance Companies of 2019. URL: <https://www.thebalance.com/best-digital-insurance4160643> (дата звернення: 12.03.22).
4. Дем'янчук М. А Трансформація страхового ринку в умовах розвитку цифрових технологій. *ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ*. 2018. Вип. 25. С. 45-49.

*Науковий керівник – Мельник О. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

*Шарата М. В.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Ефективність управління діяльністю страхової компанії значною мірою визначається рівнем розвитку її фінансового менеджменту. Це невід'ємна складова її загального менеджменту, оскільки дозволяє ефективніше

вирішувати економічні (прибуток, рентабельність, структура витрат) та фінансові цілі (платоспроможність, ліквідність, фінансування, фінансова структура). Жорстка конкуренція зумовлює фінансовий менеджмент страхових компаній до інтенсивних пошуків нових витоків довгострокових конкурентних переваг, а також обґрунтування дієвих складових такого механізму.

Фінансовий менеджмент – це система управління фінансовими ресурсами, яка включає процес розробки цілей управління фінансами страхової компанії та здійснення впливу на них за допомогою методів, важелів і інструментів фінансового механізму. Своєю чергою, фінансовий механізм є системою взаємопов'язаних елементів, за допомогою яких фінансовий менеджер здійснює цілеспрямований вплив у цілому на фінансову діяльність на всіх рівнях економічної системи [1, с. 53].

Механізм фінансового менеджменту включає такі елементи:

1. Державне нормативно – правове регулювання фінансової діяльності страхових компаній. Прийняття законів та інших нормативних актів, які регулюють фінансову діяльність, є одним із напрямів реалізації внутрішньої фінансової політики держави. Законодавчі і нормативні основи цієї політики регулюють фінансову діяльність страхових компаній в різних формах.

2. Ринковий механізм регулювання фінансової діяльності компаній. Попит і пропозиція на фінансовому ринку формують рівень цін (ставки відсотка), визначають доступність кредитних ресурсів в національній та іноземній валютах, виявляють середню норму доходності капіталу, визначають систему ліквідності окремих фондів і грошових інструментів, які використовує компанія в процесі своєї фінансової діяльності.

3. Внутрішній механізм регулювання окремих аспектів фінансової діяльності організації. Механізм такого регулювання формується в межах самої страхової компанії, відповідно регламентуючи ті чи інші оперативні управлінські рішення з питань її фінансової діяльності, в т. ч. через затвердження системи внутрішніх нормативів по окремих аспектах фінансової діяльності.

4. Система конкретних методів і прийомів здійснення управління фінансовою діяльністю компанії. В процесі аналізу, планування та контролю фінансової діяльності використовується широка система методів і прийомів, за допомогою яких досягаються необхідні результати.

Зазначимо, що страхуванню як виду підприємницької діяльності притаманна підвищена ризикованість, що позначається на характері та якості фінансових відносин у цій сфері. Формування ресурсного потенціалу страховика, як суб'єкта фінансового сектору, відбувається лише при найповнішому поєднанні його частин: фінансової складової, інформаційних і трудових ресурсів.

Одним із найбільш важливих і складних завдань, що вирішуються у процесі фінансового управління страховиком є саме оптимізація структури капіталу. Оптимальна структура капіталу становить таке співвідношення використання власного і залученого капіталу, за якого забезпечується оптимальне співвідношення між коефіцієнтом фінансової рентабельності і

коефіцієнтом фінансової стійкості і максимізується його ринкова вартість [2, с. 61]. Важливим при цьому є управління капіталом страховика як діяльність, що спрямована на формування оптимального співвідношення власного й залученого капіталу, забезпечення ефективнішого використання власного капіталу, розміщення акумульованих страхових резервів із урахуванням принципів безпечності, прибутковості, ліквідності й диверсифікованості.

З позицій фінансового менеджменту, завданнями фінансової діяльності страхових компаній є [3]: фінансове забезпечення всіх напрямів діяльності страховика; досягнення необхідного розміру результативних показників діяльності; виконання фінансових зобов'язань перед страхувальниками, власниками, бюджетом, кредиторами, інвесторами та ін.; мобілізація фінансових ресурсів в обсязі, необхідному для збільшення власного капіталу та фінансування подальшого розвитку; забезпечення ефективного та цільового розподілу і використання фінансових ресурсів; пошук резервів збільшення доходів, прибутку, а також підвищення рентабельності та платоспроможності.

Отже, фінансовий менеджмент об'єднує сукупність методів, прийомів і важелів управління фінансами страхової компанії. До структури елементів фінансового механізму страхових організацій належать: ринковий механізм регулювання; державний нормативно-правовий механізм регулювання; внутрішній механізм регулювання; система методів та прийомів. Збалансоване функціонування кожної із зазначених складових сприятиме оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати діяльності страховика.

Література:

1. Піратовський Г. Л. Страховий бізнес: управління розвитком. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2006. 253 с.
2. Світлична О. С., Сташкевич Н. М. Управління фінансами страхових організацій : навч. посібник. Одеса: Видавництво «Атлант», 2015, 315 с.
3. Шишпанова Н. О., Шкарлет Т. В. Система показників оцінки фінансової надійності страхових компаній. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern economics»*. 2017. № 6. С. 140–146.

***Науковий керівник – Мельник О. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв***

СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Ческідова І. О.

здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

У сучасних умовах банківська система є досить вразливою, що вимагає розроблення та застосування методів, здатних виявляти слабкі місця, надавати оцінку рівню вразливості, і, таким чином, забезпечувати фінансову стійкість банківської системи України. Одним із таких інструментів можна вважати стрес-тестування. Починаючи із 2018 р. Національний банк України щорічно проводить стрес-тестування банківських установ, за висновками якого стає можливим визначення проблемних аспектів їх діяльності.

Дослідженням питання впливу ризиків банківської діяльності на фінансову стійкість, в т. ч. особливостей застосування методу стрес-тестування розглядали такі вітчизняні науковці як: Н. Іваненко, В. Міщенко, С. Науменкова та ін. Також даній проблематиці присвячені праці й зарубіжних науковців, зокрема: Д. Пейн, М. Сорге, Г. Хоггарт. Однак дане питання потребує подальшого вивчення в сучасних умовах трансформаційних змін.

Основні теоретичні та методологічні засади проведення стрес-тестування в банківських установах визначено у Постанові Національного банку України «Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України». Відповідно до даної постанови стрес-тестування – це метод кількісної оцінки ризику, який полягає у визначенні величини неузгодженої позиції, яка наражає банк на ризик, та у визначенні шокової величини зміни зовнішнього фактора – валютного курсу, процентної ставки тощо. Поєднання цих величин дає уявлення про те, яку суму збитків чи доходів отримає банк, якщо події розвиватимуться за закладеними припущеннями [1].

В цілому, оцінка стійкості банківських установ складається з трьох етапів, кожен з яких має певні особливості (рис. 1).

У 2021 р. стрес-тестування проходили 30 банківських установ, які складають 93% активів банківської системи. Сценарії розробляються таким чином, щоб виявити вплив основних факторів на банківську діяльність, проте результати оцінювання за базовим та несприятливим сценаріями не можна вважати прогнозними.

За результатами проведеного у 2021 р. стрес-тестування можна зробити такі висновки:

- основна частина банківських установ була прибутковою, а обсяг капіталу має тенденцію до підвищення;

достатність основного капіталу банківських установ, якщо брати до уваги базовий сценарій, в середньому зросла у прогнозному трьохрічному періоді до 19,2% (до 20,9% для банківських установ іноземних банківських груп, до 18,4% для банків з державною часткою та до 15,9% для банків з приватним українським капіталом);

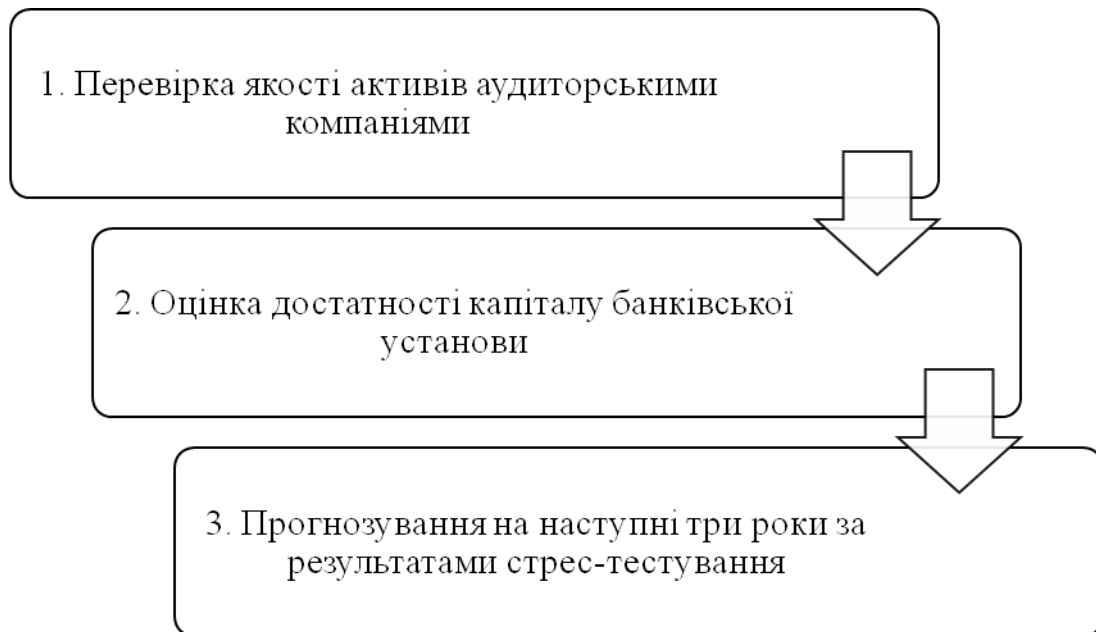

Рисунок 1 – **Етапи проведення стрес-тестування банківської системи**
Джерело: сформовано автором на підставі матеріалів [2]

- за базовим сценарієм для капіталу банків основним негативним чинником було виявлено вирахування вартості непрофільних активів. В цілому, вартість непрофільних активів склала 11,7 млрд гривень. У таких банківських установах як АТ «Кредит Дніпро» та АТ «Мегабанк» вартість такого майна на момент проведення стрес-тестування перевищувала розмір основного капіталу;

- якщо розглядати несприятливий сценарій, то у такому випадку 20 банківських установ потребують підвищення рівня достатності капіталу. Переважне зменшення нормативу достатності капіталу на наступні три прогнозних роки прослідковується у банківських установах з приватним українським капіталом (4,2%), найвищий показник спостерігається серед банків з іноземним капіталом (11,7%);

- щодо впливу кредитного ризику на вітчизняні банківські установи, то слід зазначити, що спостерігається значне зниження у порівнянні з минулим стрес-тестуванням;

- валютний ризик становить найбільшу загрозу для банківських установ з іноземним капіталом;

- банки з приватним українським капіталом стали більш вразливими до процентного ризику за рахунок високої концентрації державних цінних паперів.

Задля досягнення необхідного рівня достатності капіталу банківські установи повинні виконувати певні програми щодо реструктуризації. За базовим сценарієм – до кінця звітного року, а за несприятливим – до 30.06.2022 року. Визначені заходи повинні зменшити ризиковість банківської діяльності та позитивно вплинути на загальний рівень фінансової стійкості банківських установ.

Таким чином, можемо зазначити, що здійснюване НБУ стрес-тестування дійсно дозволяє виявити проблемні ділянки, сформулювати перелік запобіжних заходів у банківській системі та зміцнити її стабільність. У 2021 р. банківські

установи продемонстрували рекордний прибуток у розмірі 65,7 млрд грн [3], що перевищує минулорічний показник у півтора рази, що свідчить, про позитивні результати запобіжних заходів.

Література:

1. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України : Постанова Національного банку України від 06.08.2009 № 460. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0460500-09#Text> (дата звернення: 12.03.22).

2. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-schodo-stres-testuvannya-bankiv-u-2021-rotsi> (дата звернення: 12.03.22).

3. Financial club : веб-сайт. URL: <https://finclub.net/ua/news/banky-vstanovyly-rekord-prybutkovosti.html> (дата звернення: 12.03.22).

*Науковий керівник – Мельник О. І.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

МІСЦЕ МІКРОФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

*Шмигировський Р. В.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 5/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Поняття «фінансова безпека» визначена Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1] як одна із дев'яти складових економічної безпеки країни, ваговий коефіцієнт якої є найбільшим серед інших складових (0,1294). Вона представляє стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни [1].

Мікрофінансові послуги чинять прямий та опосередкований вплив на три із шести складових фінансової безпеки: банківську, грошово-кредитну та безпеку небанківського фінансового сектору.

Зрозуміло, що оскільки переважна більшість мікрофінансових послуг надається небанківськими фінансовими установами та страховими компаніями, то саме грошово-кредитна безпека та безпека небанківського фінансового сектору найбільше залежить від результативності діяльності мікрофінансових організацій та страхових компаній.

Серед індикаторів фінансової безпеки, на які чинить вплив мікрофінансування, виділяємо наступні (рис. 1).

Банківська безпека	Безпека небанківського фінансового сектору	Грошово-кредитна безпека
<ul style="list-style-type: none"> • Частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України, відсотків; • Співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, відсотків 	<ul style="list-style-type: none"> • Рівень проникнення страхування (страхові премії до ВВП), відсотків 	<ul style="list-style-type: none"> • Питома вага готівки поза банками в загальному обсязі грошової маси (M0/M3), відсотків; • Частка споживчих кредитів, наданих домогосподарствам, у загальній структурі кредитів, наданих резидентам

Рисунок 1 - Індикатори фінансової безпеки, на які впливає мікрофінансування

Джерело: складено автором з використанням [1]

Дестимуляторами фінансової безпеки є такі індикатори, як: частка простроченої заборгованості за кредитами в загальному обсязі кредитів, наданих банками резидентам України (відсотків), питома вага готівки поза банками в загальному обсязі грошової маси (M0/M3), відсотків; індикаторами змішаного впливу є такі, як співвідношення банківських кредитів та депозитів в іноземній валюті, відсотків та частка споживчих кредитів, наданих домогосподарствам, у загальній структурі кредитів, наданих резидентам носять подвійний характер. Рівень проникнення страхування (страхові премії до ВВП), (відсотків) є стимулятором фінансової безпеки.

Треба відмітити, що в результаті зміни чинного законодавства та перерозподілу повноважень Нацкомфінпослуг між Національним банком України (НБУ) та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України (НКЦПФРУ), багато питань щодо регламентування діяльності фінансових організацій, які надають мікрофінансові послуги, залишаються поза увагою та потребують додаткового доопрацювання з боку державного регулятора.

В свою чергу потребує перегляду методика визначення економічної безпеки держави у цілому та фінансової безпеки зокрема за виокремленими її складовими, оскільки вона є не досконалою. Так, безпеку небанківського сектору повинна формувати не тільки безпека страхового та фондового ринку. Перелік організацій, результати яких формують загальний ринок фінансових послуг є ширшим. Враховуючи те, що НБУ сьогодні контролює не тільки банківську діяльність, а йому надані повноваження з контролю небанківського фінансового сектору, представленого такими організаціями, як страхові компанії, страхові/перестрахові брокери, кредитні спілки, фінансові компанії, лізингодавці та ломбарди. Отже, методика визначення фінансової безпеки країни повинна формуватися з врахуванням діяльності цих організацій.

Звернемо увагу, що переважна більшість послуг, що надається вищезазначеними організаціями може бути класифікована як мікрофінансові, оскільки орієнтована переважно на населення, домогосподарства та мікробізнес. Можемо відмітити, що в 2020 році 80% послуг мікрофінансування припадає на мікрокредитування.

За даними НБУ, в Україні ринок мікрокредитування набув широкого розповсюдження. Розмір непогашених кредитів клієнтів - фізичних осіб перед організаціями – кредитодавцями (МФО) склав 14,8 млрд. грн, що є більшим за суму боргу перед а кредитними спілками у сім разів. За даними звітності НБУ, в Україні налічується 755 фін.компаній, які мають ліцензії на видачу позики, в тому числі й на умовах фінансового кредиту [2, 3].

Найбільше коло споживачів послуг мікрофінансування – молоде покоління та малозабезпечене населення, а також особи, які тимчасово не мають заробітку. Характерною рисою таких користувачів є низька фінансова грамотність та самодисципліна. [3]. Таким чином, врахування діяльності організації небанківського фінансового сектору в частині надання мікрофінансових послуг є необхідним.

Отже, можна зробити висновок, що низька фінансова грамотність населення з одного боку стимулює розвиток мікрофінансових послуг, а з іншого – не завжди реалізує головну мету мікрофінансування. Проблеми малозабезпеченого населення не вирішується, скоріше ситуація стає дедалі гіршою. На нашу думку, забезпечення фінансової безпеки країни можливе в тому випадку, коли буде підвищена увага з боку контролюючих органів до особливостей діяльності організацій, які надають мікрофінансові послуги, особливо мікрофінансових організацій, головна діяльність яких стосується надання кредитів населенню.

Література:

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України; Рекомендації від 29.10.2013 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13/conv#n121> (дата звернення: 30.01.2021).
2. Огляд небанківського фінансового сектору, квітень 2021 року / НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-kviten-2021-roku> (дата звернення: 30.01.2021).
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/> (дата звернення: 30.01.2021).

*Науковий керівник – Боднар О. А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Семенюк А.І.,

здобувач вищої освіти академічної групи Ф3/1

Миколаївський національний аграрний університет

Фінансова безпека являє собою захищеність інтересів держави, включаючи в себе багаторівневу систему, в якій знаходиться низка підсистем. Для підвищення рівня фінансової-економіки так і для її безпеки в країні необхідно підвищувати фінансову грамотність населення, оскільки чим вищий рівень знань населення, тим вищий рівень розвитку економіки держави та суспільства в цілому. Під фінансовою грамотністю розуміємо ефективність використання своїх грошових потоків, які забезпечать збагачення та досягання поставлених цілей.

До головних помилок неграмотного населення можемо віднести:

1. Віддавати привілеї тільки одному з видів накопичення коштів;
2. Не контролювати витрати;
3. Зловживання кредитами;
4. Планувати відкладати кошти потім;
5. Не замислюватись про пенсію;
6. Вкладати всі кошти у дітей;
7. Постійно жити у боргах [1].

Тому однією із важливих задач перед державою стоїть підвищення фінансової грамотності населення не тільки на рівні НБУ, але й на рівні фінансової грамотності громадян. На сам перед у підвищенні фінансової грамотності повинні бути зацікавлені самі громадяни, адже це дасть можливість попереджати бідність, ефективно використовувати грошові кошти та стимулювати економічне зростання в країні. Фінансова грамотність для населення необхідна, до неї треба прагнути. Саме це є ключовою ознакою для поліпшення економіки та її стабільності в державі. Фінансова грамотність позбавить від необдуманих рішень у нестабільні періоди, таких як покупка або перепродаж валюти при першій нагоді, інвестування в непотрібні речі. Відповідно, це дозволить заощадити гроші або розпорядитися ними розумно. Нажаль, на сьогодні населення в нашій країні є не достатнього грамотним в фінансовій сфері, тому це є одна із причин відсутності потужних приватних інвесторів, які б змогли також зміцнити економіку країни [2].

Завдяки фінансовій грамотності кожна людина формує правильне ставлення до грошових потоків та вміє ефективно їх використовувати для свого блага. А саме:

- правильно формувати сімейний бюджет;
- швидко досягати нового рівня матеріального забезпечення;
- планувати високобюджетні витрати;
- вміти інвестувати та заощаджувати;
- вміло користуватися власними ресурсами;

- створювати джерела пасивного доходу;
- вміло використовувати банківські послуги;
- забезпечувати гідну старість [3].

При цьому в нашій країні всі категорії населення потребують опанування фінансової грамотності. Нажаль, в школах не викладають основи фінансової грамотності, а це було б дуже корисно, щов подальшому зміцнювало б економіку нашої країни та суспільства в цілому. В наш час фінансові установи не зацікавлені в людях, які не мають основ фінансової грамотності, тому що чим більш населення буде фінансово грамотним, тим стабільніше працюватиме фінансовий ринок, таким чином буде зменшуватись кількість проблемних кредитів [4].

В Україні люди більш схильні до витрачання коштів, ніж до їх заощадження, що пояснює життя населення в форматі виживання, а не самореалізації. Більшість населення країни не розраховує на пенсійну допомогу від держави в майбутньому, але в цей же час і не заощаджує кошти на гідну старість [5]. Фінансова неграмотність населення не лише негативно впливає на самих громадян, але і на державу в цілому. Загалом це може призвести до фінансової кризи в країні.

Основні правила які потрібно пам'ятати, щоб бути фінансово грамотним є саме такими: рахувати дрібні витрати; ставити довготермінові фінансові цілі; удосконалюватись; ділитися; жити, як інвестувати.

Фінансову грамотність потрібно вивчати ще зі шкільних років, щоб в майбутньому фінансовий добробут країни і суспільства в цілому покращувались. Крім того завдяки високому рівню фінансової грамотності люди зможуть приймати більш свідомі рішення для свого блага та покращення життя.

Отже, фінансова грамотність є прямим шляхом до успіху країни та суспільства. Однак населенню треба самостійно удосконалювати свої знання за допомогою Інтернету, засобів масової інформації та різних курсів. Адже завдяки цьому кожен зможе правильно управляти своїм коштами та забезпечувати собі та своїй родині фінансову незалежність. Все це зможе ефективно підвищити рівень економіки та життя громадян та сприятиме фінансовій безпеці як окремого індивіда, так і держави в цілому.

Література:

1. Фінансова грамотність: як забезпечити комфортне життя та безбідну старість. Happy monday. URL: <https://happymonday.ua/finansova-gramotnist> (дата звернення 22.03.2022 р.).

2. Фінансова грамотність населення як основа фінансово-економічної безпеки держави. URL: https://knutd.edu.ua/publications/conference/20.03.2015/Zolkover_7.pdf (дата звернення: 22.03.2022 р.).

3. Що таке фінансова грамотність і навіщо вона потрібна? Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/48009->

shcho-take-finansova-gramotnist-i-navishcho-vona-potribna.html (дата звернення: 22.03.2022 р.).

4. Фінансова грамотність населення: зарубіжний досвід і вітчизняні реалії. URL: <http://surl.li/bpcmd> (дата звернення 22.03.2022 р.).

5. Як фінансова грамотність населення впливає на фінансовий добробут держави. Сімейний Бюджет. URL: <http://surl.li/bpcmn> (дата звернення: 22.03.2022 р.).

*Науковий керівник – Боднар О. А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

*Степанова В.М.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф3/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Сьогодні все більше суб'єктів господарювання визнають потребу в перспективному управлінні фінансовою діяльністю на основі наукових методик передбачення її напрямків, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства й умов зовнішнього середовища. Трансформаційні зміни ділового економічного середовища призводять до необхідності динамічного відгуку на цифрові тренди, формування спроможності впровадження фінансових інновацій на основі цифрових технологій, моніторингу фінансово-економічної безпеки для оцінювання захищеності, стабільності та стійкості фінансової системи, достатності економічного потенціалу для ринкової та соціальної інклюзії.

Проблема розробки ефективної фінансової стратегії в сучасних умовах господарювання, які змінюються під впливом цифровізації, є досить важливою й актуальною.

Не зважаючи на численні праці щодо визначення фінансової безпеки підприємств, в сучасних умовах цифровізації це питання потребують додаткового дослідження.

Фінансова безпека суб'єкта господарювання посідає одне із головних місць у його стратегічному наборі, який являє собою систему фінансової безпеки різного типу, що формується та розробляється підприємством на визначений період з урахуванням специфіки функціонування і розвитку цього суб'єкта господарювання з метою досягнення поставлених цілей. Недосконалість процесу стратегічного фінансового планування і, відповідно, прийняття економічно необґрунтованих стратегічних рішень в умовах кризової економіки призводить до таких явищ, як зниження темпів розширення обсягів господарської діяльності, розриву господарських зв'язків тощо.

Цифровізація підприємств та національної економіки породжує низку

викликів забезпечення фінансової безпеки підприємств на оптимальному рівні. Розглянемо виклики та можливості для суб'єктів господарювання у процесі впровадження цифрових трендів, ключовими з яких в Україні є [1]:

1. Дані стають активом.
2. Розвиток сфери Інтернету речей, тобто мережі, що складається із взаємопов'язаних фізичних об'єктів (або речей) або пристроїв.
3. Цифровізація бізнесу та галузей економіки.
4. Поширення бізнес-моделей, що належать до ідеології економіки спільного користування.
5. Віртуалізація фізичних інфраструктурних ІТ-систем та перехід до сервісних моделей дозволяють значно зменшити обсяг початкових капітальних витрат на розгортання необхідної цифрової інфраструктури.
6. Штучний інтелект. На основі опрацювання великих масивів даних дає змогу оптимізувати процеси та підвищити якість товарів і послуг [2].

Цифрові платформи як джерела формування цінності. Основне завдання платформи – об'єднувати користувачів і полегшувати обмін продуктами.

Усі ці цифрові тренди поступово впроваджуються у різні сфери діяльності суб'єкта господарювання: від сфери обслуговування і виробництва до державного управління. Кожен із них різною мірою впливає на фінансову безпеку.

Адаптація механізму фінансової безпеки суб'єкта господарювання в контексті цифрового середовища супроводжується викликами та можливостями його розвитку.

Провівши аналіз викликів та можливості адаптації суб'єкта господарювання до цифрових трендів та їх впливу на фінансову безпеку можемо сформулювати основні виклики, що виникають перед підприємством у процесі адаптації до сучасного цифрового середовища: відсутність нормативного-правового поля впровадження цифрових трендів та адаптації до них; кадрові виклики: брак фахівців у сфері цифровізації економіки та відсутність їх належної підготовки; неможливість проведення належного контролю за процесами впровадження цифрової економіки; низька зацікавленість підприємств та споживачів у розвитку діджиталізації; застаріла матеріальна база; відтік інвестиційного капіталу за кордон; низький рівень кібербезпеки; корупція регіональної та національної влади [3].

Ефективно розроблений механізм стратегічного управління суб'єктів господарювання за умови їх цифровізації мобілізує використання науково-технічного, інноваційного, фінансово-економічного, соціального та організаційного потенціалу.

Отже, процеси адаптації суб'єктів господарювання до нових умов цифровізації економіки продовжують невпинно поглиблюватись. Проте в українських реаліях темпи впровадження цифрової економіки значно сповільнюються. Цифрове середовище суттєво впливає на фінансову безпеку будь-якого суб'єкта господарювання. Цей вплив може бути як позитивним, так і негативним.

Література:

1. Україна 2030 Е – країна з розвинутою цифровою економікою / Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення 09.03.2022).

2. Ковальчук А. М. Фінансово-економічна безпека підприємства в контексті адаптації до викликів цифрового середовища. / Economics Bulletin, 2020, №3. С. 152-159. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/71.152>. (дата звернення: 09.03.2022).

3. Степанова В. М. Товстенко М. Ю. Адаптація підприємств до цифрового середовища / Трансформація фінансової системи України: тенденції та перспективи розвитку : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Миколаїв; 24-25 листопада 2021 р. Миколаїв : МНАУ, 2021. С.117-118.

*Науковий керівник – Боднар О. А.,
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

ЗМІНИ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ КУРСІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Битко Д.К.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 2/1

Миколаївський національний аграрний університет

Неможливо переоцінити роль податкової системи, як у 17 столітті, так і зараз, бо податкова система є головним джерелом надходження коштів у державний бюджет. Проблеми податкових систем країн актуальні завжди через необхідність сплати податків населенням, бізнесами, комерційними організаціями. Додатково, податки – складна економічна категорія, що суттєво впливає на соціально-економічні процеси всередині країни й на її зовнішню політику.

Важливо зазначити, що податкова система має показувати реалії держави: починаючи від курсу зовнішньої політики до традицій та менталітету нації. Усі реформи податкової системи виходять зі стратегічних цілей України, а саме побудова конкурентоспроможної економіки при наявних ресурсах. А якщо враховувати, що відповідно до Конституції України, Україна – соціальна держава, а тому має спрямовувати й податкову політику на забезпечення соціально незахищених прошарків населення.

Погоджуємося з думкою Тульчинського Р. В. та Змієнко М. О., що податкова політика повинна забезпечити вирішення двоєдиного завдання. З одного боку – це встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, з другого – забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб [1].

Регуляція сучасних економічних відносин, що особливо ускладнені спочатку пандемією COVID-19, а потім й війною на території України, потребують гнучкої податкової системи, яка покликана встановлювати зв'язок між інтересами держави та платників податків – юридичних і фізичних осіб.

Війна вимагає від економічної політики держави швидке переформування на «військові рейки», саме тому необхідно впроваджувати реформу податкової системи. Зі звернення Прем'єр-міністра Дениса Шмигала від 18.03.22 р. ми дізнаємось, що держава вже почала робити кроки для збереження дієздатності української економіки, а саме:

1. полегшення процедури отримання дозвільних документів для початку діяльності – достатньо заповнити документи в порталі «Дія» (дозволи все ще необхідні для окремих видів діяльності, що пов'язані з безпекою населення та країни).

2. держава напряму закуповуватиме продукти першої необхідності в українських виробників і буде постачати їх в місця бойових дій.

3. Уряд зняв обмеження на кредитування бізнесу під час воєнного стану (будь-який бізнес може отримати кредит від держави до 60 млн грн зі ставкою 0%, а після припинення воєнного стану, не буде перевищувати 5%) [4].

Більш того, на засіданні Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики розглянули законопроекти № 7137, № 7137-1 та № 7137-2, що передбачає підтримку як для громадян, так і для бізнесу в Україні на період воєнного стану, а саме:

1. можливість фізичним особам та підприємствам з оборотом до 10 млрд грн сплачувати єдиний податок з обороту в обсязі 2% за правилами, встановленими для 3-ї групи платників єдиного податку, тобто зі звільненням від податку на прибуток, ПДВ та інших платежів;

2. для фізичних осіб-підприємців 1-ї та 2-ї груп сплата єдиного податку є добровільною;

3. зменшення ПДВ до 7% та звільнення від акцизу з пального;

4. звільнення споживачів від відповідальності перед кредитором за прострочення виконання зобов'язань за договором про споживчий кредит;

5. звільнення від оподаткування ПДФО допомоги постраждалим від військової агресії;

6. скасування будь-якого виду перевірок підприємницької діяльності на час бойових дій [3].

Отже, воєнний час вимагає гнучкості економічної системи та швидких вирішень з боку Уряду. Подальших досліджень потребують питання адаптації економіки до сучасних реалій. Все більше український Уряд йде в цьому напрямку: були анонсовані податкові пільги для ФОПів та підприємств в умовах війни, а саме: ФОПи 1-ї та 2-ї груп отримують право не сплачувати єдиний податок – ця норма є добровільною. Більш того, ФОПи як на спрощеній, та і на загальній системі оподаткування, особи, які провадять незалежну професійну діяльність та члени фермерського господарства звільняються від сплати ЄСВ за себе – дослідження економічних наслідків чого стане можливим у перспективі.

Література:

1. Тульчинський Р. В., Змієнко М. О. Податкова система України, її недоліки та шляхи реформування. URL: <https://cutt.ly/tSn3MKQ> (дата звернення: 18.03.2022).
2. Конституція України (Розділ 1: ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ). URL: <https://cutt.ly/MSn344M> (дата звернення: 18.03.2022).
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 № 212-р «Про забезпечення здійснення розрахунків підприємств, установ, організацій в умовах воєнного стану». URL: <https://cutt.ly/eSn8yqr> (дата звернення: 18.03.2022).
4. Звернення Прем'єр-міністра Дениса Шмигала від 18.03.22 р. URL: <https://cutt.ly/9Sn8sZ8> (дата звернення: 18.03.2022).
5. Добровільна сплата єдиного податку та інші нові податкові пільги для бізнесу в умовах війни. URL: <https://cutt.ly/3Sn8liC> (дата звернення: 18.03.2022).
6. Закон України: Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/6SRvQ5H> (дата звернення: 21.03.2022).

*Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*Нижник І.М.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф4/1,
Миколаївський національний аграрний університет*

В умовах воєнного стану страхові компанії повинні продовжувати забезпечувати страховий захист страхувальників та виконувати свої зобов'язання перед клієнтами у повному обсязі, наскільки це можливо за поточних умов.

Станом на 28 лютого 2022 р. на небанківському фінансово-кредитному ринку працювали 132 страхові компанії non-life (на кінець січня було 133) та 13 life-страховиків. Для страхових компаній НБУ як регулятором страхового ринку встановлено послаблення, зокрема, щодо: скасування застосування заходів впливу за порушення обов'язкових критеріїв та нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів і ризиковості операцій страховика [1]; спрощення процедури врегулювання випадків, що мають ознаки страхових, за всіма видами страхування та типами контрагентів (максимальне використання електронних документів, копій необхідних документів у разі неможливості чи ускладнення можливості

отримання оригіналів документів, інших засобів дистанційного врегулювання страхових випадків); незастосування штрафних санкцій до страхових компаній на період дії воєнного стану в Україні під час використання копій документів (у паперовій або електронній формі), які підтверджують факт настання страхового випадку [2]. Крім того, НБУ на час воєнного стану не проводитиме інспекційні перевірки учасників ринку небанківських фінансових послуг.

Натомість НБУ рекомендує страховим компаніям провести необхідні комунікації з іноземними брокерами та перестраховиками щодо продовження строків оплати перестрахових платежів на період, поки обмеження щодо валютних розрахунків не будуть зняті, оскільки відповідно до постанов Правління НБУ від 24 лютого 2022 року № 18 та № 21 розрахунки в іноземній валюті тимчасово обмежені [3].

Страхові компанії зазначають, що у випадках ДТП, захворювань, нещасних випадків та ін., які напряду не пов'язані з військовими діями та їх наслідками, покриваються та відшкодовуються у звичайному режимі. Однак певні компанії зазначили й особливі умови на цей період (табл. 1).

Таблиця 1. Страховий захист під час воєнного стану

Назва СК	Страховий захист під час воєнного стану
Страхова група «ТАС»	Для співгромадян, які не можуть повернутися в Україну, СГ «ТАС» надає додатковий страховий захист: для тих, хто перед виїздом оформив договір страхування в СГ «ТАС»: строк дії їх договорів подовжується на 10 календарних днів. Якщо даного терміну виявиться недостатньо, подальше подовження строку дії здійснюватиметься через оформлення додаткових договорів страхування; для туристів, що уклали договір страхування з іншими СК: СГ «ТАС» готова надати страхове покриття шляхом укладання договорів страхування на подовжений термін перебування за кордоном.
продовження табл. 1	
Страхова компанія PZU	Кожен громадянин України, який перетинає польський кордон, але не має польської Автоцивілки, отримає її в агентів, які чергують у пунктах перетину кордонів за кошти PZU, терміном дії 30 днів.
Страхова компанія ARX	ARX знімає заборону на оформлення полісу Travel онлайн із території будь-якої закордонної країни, таким чином, ті, хто подорожує з полісом туристичного страхування ARX й залишається за кордоном, мають можливість пролонгувати онлайн-поліс Travel.
Страхова компанія UNIVERSALNA	СК для підтримки своїх клієнтів продовжує до 31.03.2022 р. дію всіх полісів КАСКО які закінчили свою дію після 24.02.2022 року. Автоматичне продовження поширюється на заставні й не заставні транспортні засоби, які були застраховані в UNIVERSALNA, термін сплати чергового платежу по яких настав після 24.02.2022 року.

Джерело: побудовано автором за даними [4].

Таким чином, можна зробити висновок, що запровадження воєнного стану призвело до певних змін на ринку страхування в Україні. Страхові компанії отримали певні послаблення, що дозволить без перешкод надавати страховий захист страхувальникам та залишатися учасниками страховому ринку.

Література:

1. Що потрібно знати небанківським фінансовим установам під час дії воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/tSn2Mtb> (дата звернення: 19.03.2022).
2. Урегульовано діяльність учасників ринку небанківських послуг на час дії воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/sSn237z> (дата звернення: 19.03.2022).
3. Стан фінансово-страхового сектору України та заходи НБУ щодо підтримки роботи у воєнний час. URL: <https://cutt.ly/ySn9qR5> (дата звернення: 20.03.2022).
4. Страхові компанії змінили умови договорів на період воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/0Scsk6u> (дата звернення: 20.03.2022).

*Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Сизоненко Ю. С.,
здобувач вищої освіти академічної групи Ф 4/1,
Миколаївський національний аграрний університет*

В умовах війни суб'єкти аграрного сектору зіткнулися з проблемами, серед яких важливими є відсутність палива та добрив, блокування логістичних зв'язків, перебої з постачанням сільськогосподарської (с.-г.) техніки й обладнання, зупинка експорту. Сьогодні вітчизняний аграрний сектор повинен забезпечувати продовольчу безпеку всієї держави, тому органами державної влади запроваджено відповідні заходи фінансової державної підтримки суб'єктів аграрного сектору.

Так, Кабінетом Міністрів України прийнято постанову «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України щодо забезпечення кредитної підтримки сільськогосподарським товаровиробникам». Зокрема, у 2022 р. здійснюватиметься компенсація відсоткової ставки за залученими кредитами (максимальна сума кредиту, на який поширюватиметься компенсація відсоткової ставки становить 50 млн грн). Крім того, кредити надаватимуться для здійснення с.-г. діяльності (посівної) на період дії воєнного стану сільськогосподарським товаровиробником на 6 місяців з максимальним розміром державної гарантії за портфельними кредитами до 80% [3].

Водночас Кабінетом Міністрів України внесено ряд змін у законодавство, що регулює діяльність аграрного сектору, зокрема [2]:

1) Ліцензування та обмеження експорту окремих продуктів (05 березня 2022 року КМУ прийняв [Постанову №207 «Про внесення змін у додатки 1 і 5 до постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1424»](#)) [2].

Відповідно до вказаної постанови встановлено заборону на експорт певних с.-г. товарів, а саме: жито, овес, гречку, просо, цукор, сіль (придатну для споживання людьми), живу велику рогату худобу (ВРХ), м'ясо та їстівні м'ясні субпродукти з ВРХ (солоні, в розсолі та ін.). 12 березня 2022 року до списку заборонених на експорт товарів КМУ додано мінеральні та хімічні добрива (азотні, фосфорні, калійні та ін.).

Також запроваджено спрощене ліцензування експорту пшениці, меслин – суміші пшениці та жита, кукурудзи, м'яса та яєць свійських курей і соняшникової олії. Оскільки для вказаних товарів не встановлено квот, то ліцензування здійснюється в автоматичному режимі [2].

Отримання ліцензії суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності забезпечується поданням до Мінекономіки: заявки на видачу безоплатної ліцензії за встановленою формою, листа-звернення щодо оформлення ліцензії та будь-якого наявного документа, що підтверджує постачання (наприклад, контракту). Строк опрацювання запиту не повинен перевищувати 24 години, що означає автоматичну видачу безоплатної ліцензії протягом доби за умови інформування Мінекономіки у встановленому порядку.

2) Скасування додаткових процедур із сертифікації насіння (Наказом від 01 березня 2022 року за №132 Міністерство аграрної політики та продовольства України скасувало додаткові процедури із сертифікації насіннєвого матеріалу на період воєнного стану) [2].

Державним центром сертифікації та експертизи с.-г. продукції має бути забезпечений безперешкодний процес реалізації насіння і садивного матеріалу суб'єктами насінництва та розсадництва врожаю 2021 р. та залишків минулих років, необхідного для посіву, без додаткових процедур із сертифікації. Разом з тим, без застосування додаткових процедур із сертифікації, повинно забезпечуватися визнання іноземних сертифікатів на імпортоване насіння.

3) Скасування реєстрації с.-г. техніки на період воєнного стану (Міністерством аграрної політики та продовольства України на час воєнного стану скасовано передбачений постановою КМУ № 694 від 08 липня 2009 року обов'язок реєстрації с.-г. техніки (тракторів, самохідних шасі, самохідних с.-г., дорожньо-будівельних та меліоративних машин, інших с.-г. машин та їх складових вітчизняного й іноземного виробництва). Після закінчення воєнного стану на всій території України або в її окремих місцевостях, власники будуть зобов'язані зареєструвати (перереєструвати) відповідний транспортний засіб протягом 90 днів [2].

4) Автоматична реєстрація податкових накладних на період воєнного стану (Постанова №163 «Про внесення зміни до пункту 3 Порядку зупинення реєстрації податкової накладної/розрахунку коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних» від 28.02.2022 року). Відповідно до Постанови автоматично реєструються податкові накладні/розрахунки коригування, які одночасно відповідають наступним вимогам: показують виключно операції з продукцією/товарами груп 1-24 УКТЗЕД та складені мікро- або малим підприємством з основним видом діяльності відповідно до вичерпного переліку КВЕД, зазначеного у Постанові (вирощування зернових, бобових, баштанних

культур, рису, овочів, фруктів; розведення ВРХ, овець і кіз, свиней, свійської птиці; морське та прісноводне рибальство; виробництво м'яса, олії та тваринних жирів, продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, хліба, макаронних виробів, дитячого харчування та інших харчових продуктів, мінеральних та інших вод, цукру, чаю кави; перероблення молока, виробництво масла та сиру тощо [2].

Крім того, Верховна Рада України ухвалила закон про скасування акцизу на пальне та зниження ставки ПДВ з 20 % до 7 % (№ 7137-д), що має стабілізувати ціни [4].

Державна підтримка суб'єктів аграрного сектору в умовах воєнного стану здійснюється також через єдиний портал державних послуг Дія; Дія.Бізнес без бар'єрів; центр компетенції: Дія.Відкриті дані; банківський рахунок для бізнесу онлайн [5]. Для оптимального розподілу та використання ресурсів Мінагрополітики запустило платформу для акумуляції даних щодо потреб галузі [4].

Отже, ключовими напрямками підтримки розвитку суб'єктів аграрного сектору є гарантування кредитів від комерційних банків на проведення посівної, гуманітарна допомога й ін., та чітка координація з міністерствами країн партнерів по розширенню логістичних можливостей.

Література:

1. Руснак А. В. Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки України. Колективна монографія. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД». 2017. 432 с.

2. Зміни правового регулювання аграрного сектору в умовах воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/GScpFdh> (дата звернення: 16.03.2022).

3. Держава запроваджує додаткові заходи підтримки аграріїв в умовах воєнного стану. URL: <https://cutt.ly/iScpJr8> (дата звернення: 16.03.2022).

4. Посівна – 2022: Уряд ухвалив рішення на підтримку аграріїв для початку кампанії в умовах війни. URL: <https://cutt.ly/1ScpL7i> (дата звернення: 19.03.2022).

5. Цифровізація забезпечить зростання української економіки на 10-12% на рік. URL: <https://cutt.ly/pScp1y3> (дата звернення: 16.03.2022).

***Науковий керівник – Мікуляк К. А.,
асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

СЕКЦІЯ «СУЧАСНІ КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ Й ОСВІТІ»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «СОЦІАЛЬНА ГРОМАДА»

Митрофанова Ю.В.,

*здобувач вищої освіти групи Б 4/1 обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет*

В процесі розвитку країни, взаємодії державних органів із населенням є важливим питання забезпечення максимального доступу громадян до соціальної підтримки та адміністративних послуг соціального характеру, які надає держава відповідно до законодавства та підвищення ефективності та якості надання соціального захисту та відповідних послуг.

У рамках децентралізації у з'явилась велика кількість об'єднаних територіальних громад, в яких проживає більш ніж 7 мільйонів сімей, і повноваження яких вирости у сфері соціальної підтримки. Самостійно громадам складно оброблювати весь обсяг документообігу, пов'язаний із соціальною політикою, комунікувати із іншими відділами соціального захисту, надсилати та отримувати від них документи. Для допомоги громадам було прийнято рішення про розробку та впровадження програмного комплексу «Соціальна громада», який автоматизує процес обробки документів, які надсилають громадяни, їх передачі іншим установам у сфері соціальної підтримки за рахунок інтеграції інформаційної системи територіальної громади та установ Міністерства соціальної політики в єдиний інформаційний комплекс [1].

На офіційному сайті програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» зазначено, що даний комплекс - це клієнт-серверний WEB-додаток, який розроблено з метою наближення адміністративних послуг соціального характеру до мешканців територіальних громад [2].

Система об'єднує у єдиному інформаційному середовищі «фронт»-офіси (які приймають документи від населення), що знаходяться, наприклад, у ЦНАП з «бек»-офісом у структурних підрозділах соціального захисту населення (СПСЗН) райдержадміністрації, де приймається рішення про надання адміністративної послуги соціального характеру. Якщо раніше громада мала прийняти документи від населення у паперовому вигляді, переправити їх в райцентр, де приймалось рішення, або одержувачі мали самі приїжджати до райцентру для подання заяви та документів, на що витрачалось багато часу, то тепер мешканці громад, які під'єднались до системи, можуть надати їх в ЦНАП своєї громади і дані документи опиняться на розгляді структурного підрозділу соціального захисту населення в райцентрі набагато швидше, так як будуть переслані та надані їм попередньо в електронному вигляді, а рішення буде прийматись без очікування паперового варіанту. Таким чином, послуги та

соціальна допомога стають більш доступними для осіб, які мають право на їх отримання.

Для посадових осіб дана система несе багато інших переваг, наприклад, уніфікація форматів ділових процесів, швидке реагування на зміни у законодавстві, формування електронних журналів та звітів тощо.

Існують наступні користувачі системи:

- особистий кабінет – старостинського округу/ЦНАП – мають право формувати анкети, коригувати заяви в межах свого старостинського округу (СО), переглядати журнал звернень в межах СО, передача електронних заяв на перевірку в ТГ, передача електронних заяв на перевірку в СПСЗН;

- особистий кабінет територіальної громади – має право на перегляд журналу звернень та перевірка всіх сформованих заяв у всіх СО в межах громади, передача перевірених електронних заяв на опрацювання в СПСЗН або на доопрацювання в СО, перегляд результатів опрацювання заяв в СПСЗН, формування звітів;

- особистий кабінет структурного підрозділу з питань соціального захисту населення – користувачем є уповноважена особа СПСЗН, приймає та обробляє інформацію, отриману від територіальних громад;

- особистий кабінет обласної державної адміністрації.

Підключитись до програми можна подавши заяву через посилання на офіційному сайті програми (необхідно мати електронний цифровий підпис) [3].

З 01.01.2021 року вартість технічного та інформаційно-консультаційного супроводу програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» (ПК «ПС «Соціальна громада») фінансується за рахунок Міністерства соціальної політики України.

Станом на 20 квітня 2022 року до системи приєдналися 1435 територіальних громад (з них – 52 в Миколаївській області) та 2 готові до підключення до системи.

Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» дає можливість оптимізувати взаємодію між державою та особами, на які спрямована політика соціального захисту населення.

Література:

1. Більше тисячі територіальних громад приєдналися до Програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/bilshe-tisyachi-teritorialnih-gromad-priyednalisya-do-programnogo-kompleksu-integrovana-informacijna-sistema-socialna-gromada> (дата звернення 20.04.2022)

2. Програмний комплекс «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада». URL : <https://socgromada.ioc.gov.ua/> (дата звернення 20.04.2022)

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження інтегрованої системи соціального захисту: Наказ Мінсоцполітики від 25.02.2019 № 282. Дата оновлення: 25.02.2019. URL : <https://www.msp.gov.ua/files/deinst/metod/282.pdf> (дата звернення: 20.04.2022).

*Науковий керівник – Пісоченко Т.С.,
канд. екон. наук, асистент кафедри інформаційних систем та
технологій
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв*

**СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКИХ
ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ НАУК»**

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ
УКРАЇНИ**

*Воробйова С.С.,
здобувач вищої освіти групи МЕН 1/2 факультету менеджменту
Миколаївський національний аграрний університет*

На сьогоднішній день агропромисловий комплекс України розглядається як важливий сектор національної економіки. У ньому зафіксована більшість основних виробничих фондів, працює четверта частина від усього населення, зайнятого у народному господарстві, виробляється понад 20 % валового суспільного продукту та третина національного доходу, формується 70 % роздрібного товарообігу. Саме він має забезпечити підвищення конкурентоспроможності української економіки на основі використання конкурентних переваг з урахуванням сучасних аспектів інноваційної та інвестиційної діяльності [1].

Аграрний сектор України із ефективністю виробництва, що значно перевищує вимоги внутрішнього ринку, з одного боку, може стати локомотивом зростання національної економіки та її ефективної інтеграції у світовий економічний простір, а з іншого – надати мультиплікативний вплив розвитку інших галузей національної економіки [2].

Модерний стан галузі характеризується кількістю негативних тенденцій і проблем, які потребують термінового вирішення їх. Обстановка загострюється під впливом явищ глобалізації та нестабільністю вітчизняної економіки.

Вже досить сталий час у сфері аграрного виробництва спостерігається деструктивний вплив саморегульованого ринку, необґрунтованої державної політики, що виражається у прибутковості й конкурентоспроможності сфері. Крім того, характерними рисами сучасного розвитку АПК є диспаритет цінкових відносин, недосконалість бюджетних, податкових, фінансових, зовнішньоекономічних механізмів, зниження рівня життя сільського населення та відтворення трудового потенціалу.

Така складна ситуація, що склалася в аграрному комплексі країни трактується:

- невиконанням завдань стратегічних напрямів розвитку агропромислового комплексу та аграрної реформи в Україні;

- фізичним, технологічним та моральним відпрацьованих основних виробничих фондів сільськогосподарських підприємств;
- наявністю значної різниці цін на сільськогосподарську продукцію та промислові засоби виробництва і предмети праці, що зумовлюють постійну нестачу фінансових резервів та локалізують діяльність і розвиток сільськогосподарських товаровиробників;
- нераціональним використанням земельних, трудових та фінансових ресурсів аграрної сфери;
- зниженням родючості ґрунтів, недостатньо ефективним використанням наявного потенціалу земель сільськогосподарського призначення;
- недостатнім рівнем розвитку інфраструктури аграрного ринку;
- відсутністю необхідної підтримки сільськогосподарських виробників на державному рівні;
- невеликим ступенем життя мешканців села, обмеженими заробітними платами людей, зайнятих у сільському господарстві, неробством, поглибленням демографічної кризи, міграцією у пошуках роботи, руйнуванням трудового потенціалу села [3].

Для вирішення проблем АПК потрібно розробляти комплексні програми підтримки та розвитку українського села, які в свою чергу:

- забезпечують стабільне та ефективне функціонування агропромислового комплексу, орієнтованого на задоволення внутрішніх та експортних потреб країни в продукції сільського господарства і продуктах її переробки;
- сприятимуть соціальному відродженню села, подоланню бідності селян;
- сформують нову інституціональну, галузеву та регіональну структуру аграрної категорії національної економіки;
- поновлять виробничий потенціал сільського господарства та переробної сфери, продуктивної підприємницької дії, і т. д. [4].

Таким чином, розвиток аграрного сектору економіки може здійснюватися на основі оптимізації виробничої і соціальної інфраструктури, поліпшення конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, покращення якості та безпеки сільськогосподарської продукції, охорони довкілля й відтворення природних ресурсів, підвищення сфери зайнятості сільського населення, що дозволить аграрному сектору економіки задовольнити потреби внутрішнього ринку.

Література:

1. Ткач В. Проблеми та перспективи розвитку АПК в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / В. Ткач, Ю. Каширна – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2643>.

2. Халатур С. М. Інституціональні детермінанти формування стратегії економічного розвитку сільського господарства України. Бізнес Інформ. 2017. № 5. С. 119-123.

3. Бальманн А. Сільське господарство в умовах мінливих ринків, інституцій та політики. Виклики і Стратегії. – К., 2006. – 208 с.

4. Проблеми та перспективи розвитку АПК [Електронний ресурс] // info {at} pidru4niki.com. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/1201092738611/rps/problemi_perspektivi_rozvitku_apk.

*Науковий керівник – Борко Т.М.,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної теорії і
суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Федюкевич А.П.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 2/1

Миколаївський національний аграрний університет

Безпілотні літальні апарати та дрони вже сьогодні є важливим сегментом світового ринку, що стрімко розвивається. І цей сегмент знаходить застосування в абсолютно різних галузях людської життєдіяльності.

Багато комерційних компаній розглядають дрони та безпілотні літальні апарати в якості ефективного інструменту для рішення різноманітних завдань. І ця сфера літальних апаратів розширюється. Згідно досліджень Всесвітньої організації безпілотних систем (The Organization for Unmanned Vehicle Systems Worldwide) тільки в сільському господарстві загальна економічна ефективність використання дронів у 2025 році складе близько 82 млрд \$ [5].

Обслуговуюча інфраструктура стрімко розвивається. Покращення інфраструктури є важливим фактором підвищення ефективності економіки України. Розвиток сучасної економіки, базується на використанні новітніх технологій.[6].

Зростання ринку безпілотників можна пояснити підвищенням поінформованості працівників аграрної сфери виробництва про переваги дронів і меншою вартістю такого виконання робіт, перед традиційною сільськогосподарською технікою. Завдяки технічному розвитку, наразі їх застосування в сільському господарстві торкається майже всіх напрямків робіт: від картографії та геодезії ділянок до обприскування і моніторингу зростання агрокультур [2].

Сучасний ринок літальних апаратів представлений двома моделями безпілотників. Перший виключно літальний (наприклад, eBee Ag від SenseFly) та другий мультироторний (мабуть, найпопулярнішими серед них нині є різні моделі квадрокоптерів Phantom від DJI). Мультироторні дрони залежно від кількості гвинтів (роторів) поділяються, відповідно, на три- квадро-, гекса- та октокоптери.

Мультироторні дрони загалом дешевші, але як правило, поступаються у тривалості безперервного польоту, мають менше охоплення території за один виліт та меншу вантажопідйомність [4].

Є дрони, які обладнанні тепловізорами – це дає змогу виявити сторонніх людей, тварин чи техніку, і швидко та своєчасне виявлення пожеж. Це також дослідження за допомогою інфрачервоного випромінювання – як прості (наприклад, вимірювання температури ґрунту), так і складні (визначення різниці зростання рослин). 3D-моделювальні безпілотники проводять виїмку ґрунту, складають карти зволоження чи осушення ґрунту, рекультивації ділянок чи меліорації земель [3].

Сучасні дрони виконують функцію картографа, які за точністю перевершують наземну геодезію. Вони можуть до сантиметра виміряти розміри поля (за необхідності – зі змінами висот), дослідити важкодоступні території.

Застарілі правові норми унеможливають реєстрацію сучасних літальних апаратів, враховуючи необхідне внесення відповідних законодавчих змін у Повітряний кодекс України, а також вимагають підготовку окремих авіаційних правил для безпілотних повітряних суден, які застосовуються у сільському господарстві.

Проект Закону України «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо удосконалення законодавчого врегулювання у сфері безпілотних повітряних суден цивільної авіації» вже зареєстровано у Верховній Раді. Крім того, розглядається можливість окремо врегулювати використання безпілотних літальних апаратів у законопроекті “Про захист рослин”.

Ринок дронів на сьогодні представлений літальними апаратами, як вітчизняних, так і іноземних виробників, проте вітчизняні є значно дешевшими і не поступаються своїми технічними характеристиками іноземним аналогам [1].

Рівень розвитку безпілотних технологій на сьогоднішній день дозволяє використовувати дрони для рішення широкого спектру завдань, полегшуючи повсякденну людську працю.

Враховуючи швидкість розвитку технологій в сучасному світі, а також перспективи використання безпілотних технологій промислового застосування, можемо зробити однозначний висновок, що цю галузь в подальшому чекає перспективний розвиток. Капіталізація цієї галузі буде продовжувати зростати [5].

Переваги використання дронів у сільському господарстві – очевидні, це і висока маневреність, і низькі експлуатаційні витрати, уникнення пошкодження сільськогосподарських культур чи ґрунту. Також безпілотні апарати можна використовувати для обробітку як всього поля, так і для локального внесення засобів захисту рослин, таким чином, використання безпілотних літальних апаратів дозволяє суттєво зменшити кількість хімічних речовин, що безумовно, матиме економічний і антропогенний вплив на навколишнє середовище.

Література:

1. Дрони в сільському господарстві: як нові технології допомагають українцям збільшити врожайність. URL : [https:// uatv.ua/ uk/drony-v-silskomu-gospodarstvi-yak-novi-tehnologiyi-dopomagayut-ukrayintsyam-zbilshytu-vrozhajnist-video/](https://uatv.ua/uk/drony-v-silskomu-gospodarstvi-yak-novi-tehnologiyi-dopomagayut-ukrayintsyam-zbilshytu-vrozhajnist-video/) (дата звернення: 05.12.2021).
2. Сиваківський Я. Дрони – багатомільярдне майбутнє сільського господарства. URL : [https:// agro.24tv.ua/ droni-bagatomilyardne-maybutnye-silskogo-gospodarstva-novini-sogodni_n1522661/amp](https://agro.24tv.ua/droni-bagatomilyardne-maybutnye-silskogo-gospodarstva-novini-sogodni_n1522661/amp) (дата звернення: 05.12.2021).
3. Часова А.А. Безпілотники – сучасний інструмент для аграрія – АгроПРО – надійний партнер агробізнесу. URL : [https:// agropro.club/ articles/bezpilotniki-suchasnij-instrument-dlya-agrariya/](https://agropro.club/articles/bezpilotniki-suchasnij-instrument-dlya-agrariya/) (дата звернення: 05.12.2021).
4. Основні проблеми при використанні дронів в сільському господарстві URL : [https:// aggeek.net/ ru-blog/osnovni-problemi-pri-vikoristanni-droniv-v-silskomu-gospodarstvi](https://aggeek.net/ru-blog/osnovni-problemi-pri-vikoristanni-droniv-v-silskomu-gospodarstvi) (дата звернення: 05.12.2021).
5. Головна – AgroDrone безпілотні технології URL : [https:// agrodrone.com.ua/](https://agrodrone.com.ua/) (дата звернення: 05.12.2021).
6. Management Science Letters URL : Homepage: www.GrowingScience.com/msl (дата звернення: 05.12.2021).

***Науковий керівник – Біліченко О.С.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв***

СЕКЦІЯ «УКРАЇНА – АСОЦІЙОВАНИЙ ЧЛЕН ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ МОВНИХ ІНСТИТУЦІЙ»

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISУ

Терянік Д.О.,

здобувач вищої освіти академічної групи Б 1/1

Миколаївський національний аграрний університет

Мова – духовний скарб народу. Нині українська мова є однією з найбагатших і найрозвиненіших мов нашого світу. Вона є рідною не тільки для більшості населення нашої країни, рідною її вважає близько 50 мільйонів людей на нашій планеті. Наш правопис формувався протягом великої кількості часу і зазнав дуже багато етапів розвитку та змін, перш ніж дійти до нас у тому вигляді, яким ми знаємо його сьогодні та активно ним користуємось.

1. ДОІСТОРИЧНЕ «РУСЬКЕ» ПИСЬМО.

Кияни, знаходячись у центрі східнослов'янського державного життя, вміли писати вже певне десь у віці по Христі, коли не давніше. У IX столітті східнослов'янське письмо мусило бути вже обреш розвиненим, коли того віку повився навіть переклад Євангелії та Псалтиря з мови грецької на мову «руську». Що це за «руське» письмо було, наука остаточно відповіді не має.

2. ДАВНІЙ БОЛГАРСЬКИЙ ПРАВОПIS

Коли пізніше, влітку 988 року, наступило офіційне вже Хрещення киян, то у той час прийнято потрібні богослужбові книжки з Болгарії, прийнято й болгарський правопис, що його упорядкували Костянтин (869) і Мефодій (885) та їхні учні. Запозичений з Болгарії правопис міцно запанував у нас і тримався, звичайно зі змінами, аж до Нового часу.

3. ЄВФІМІЇВ ПРАВОПIS XIV СТ.

Мова, як живий організм, невпинно змінювалася, тоді як правопис лишався незмінним. І таку реформу зробив перший митрополит Тирнівський Євфимій у Болгарії, у другій половині XIV ст. Під кінець XIV ст. цей Євфиміїв правопис прийшов й в Україну, де його добре прийняли. Євфиміїв правопис викликав в Україні великі правописні проблеми.

4. ПІВНІЧНОУКРАЇНСЬКІ ОЗНАКИ У ПРАВОПISІ XV-XVII СТ.

Перші українські, більш організовані канцелярії, повстали в нас за часів Литовської руської держави ще з XIV ст. Канцелярійною мовою того часу стала мова північноукраїнська зі своїми характерними ознаками. З мови канцелярійної ці ознаки перейшли й до правопису книжкового й міцно трималися тут аж до кінця XVII ст., а по часті й до кінця XVIII ст.

5. ПРАВОПIS МЕЛЕТІЯ СМОТРИЦЬКОГО 1619 РОКУ

Упорядником нового правопису в Україні став того часу славний вчений Мелетій Смотрицький (1578-1633), родом з містечка Смотрича на Поділлі. 1619-го року вийшла у світ відома його праця «Граматики славенския правильное синтагма». Ця граматика на цілих 150 років стала головним

джерелом граматичного знання для всього слов'янського світу. Правопис Смотрицького запанував в усіх народах, що вживали кирилівське письмо.

6. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ГРАЖДАНКИ 1708 РОКУ

У березні 1708 року з наказу царя Петра, замінено стародавню кирилицю на нову гражданку, а кирилиці дозволено вживати тільки для церковних видань. Це був дуже дошкульний удар для розвитку українського правопису, бо його силою поєднано з російським письмом.

7. ПРАВОПИС ЗА І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

Року 1798-го появилася "Енеїда" Котляревського. Українська жива мова нарешті остаточно стала мовою літературною. Зачинатель нової української літератури, І. Котляревський, не став батьком нового правопису. Писали тоді правописом етимологічним, зовсім невідповідним до нової літературної української мови. Процес творення нового українського правопису розпочався з початку ХІХ віку й тягнеться аж до тепер.

8. ПРАВОПИС О. ПАВЛОВСЬКОГО 1818 РОКУ

Батьком нового правопису став Олександр Павловський, автор першої в ХІХ ст. української граматики що вийшла в 1818 році. Павловський перший звернув увагу на багатство української мови, на звуки, і він перший спробував створити правопис фонетичний, його підтримали Квітка-Основ'яненко та Гулак-Артемівський.

9. ПРАВОПИС М. МАКСИМОВИЧА 1827 РОКУ

На жаль, на заваді фонетичного правопису став тоді великий знавець мови М. Максимович (1804-1873). За невеликими винятками, етимологічна система Максимовича не знайшла собі прихильників у Великій Україні; зате вона буйно розцвіла в Галичині.

10. ПРАВОПИС "РУСАЛКИ ДНІСТРОВОЇ" 1837 РОКУ

В історії розвитку українського правопису незабутній внесок зробила "Русалка Дністровая" — збірник 1837 р., випущений у Будапешті; редакторами "Русалки" була "Руська трійця" — отці Шашкевич, Головацький і Вагилевич. Правопис цього збірника рішуче порвав із старовиною й автори його першими вжили повністю того правопису, який де в чому панує в українській письменності й тепер.

11. КУЛШІВКА 1856 РОКУ

Популяризатором цього нового правопису був у нас славний письменник П. Куліш (1819-1897). Починаючи з року 1856-го, коли видав він відомі "Записки о Южной Руси", Куліш остаточно стає прихильником правопису фонетичного й популяризує його у своїх численних виданнях. Але треба зауважити, що він не вніс до правопису нічого нового, — він тільки зібрав і широко спопуляризував усе те найкраще з правопису, що було вже до нього.

12. ПРАВОПИС КИЇВСЬКИЙ 1873 РОКУ

В історії розвитку правопису треба згадати ще працю редакторів наукового видання "Записки Юго-Западнаго отдела Географическаго Общества", якого І том вийшов був 1873 року. З-поміж співробітників цього журналу були В. Антонович, М. Драгоманов, П. Житецький, М. Лисенко та ін.; ось у цьому журналі знаходимо вже, власне кажучи, цілком сучасний

фонетичний правопис. Вплив правопису цих "Записок" на правопис український беззаперечний і вплив цей був дуже корисний.

13. ДРАГОМАНІВКА 1877 РОКУ

Але були в нас спроби й корінної зміни українського правопису. Наш український учений Ммхайло Драгоманів у своїх женеvських виданнях 1877 року писав уже по-новому, намагаючись кожний звук передати окремою буквою. На якийсь час "драгоманівка" поширилась була в Галичині, але ненадовго.

14. ЖЕЛЕХІВКА 1886 РОКУ

1886 року вийшов відомий "Малорусско-німецький словар" Євгена Желехівського, який сильно вплинув на усталення фонетичного правопису в Галичині. Властиво, в цім Словнику знаходимо вже вповні складений той фонетичний правопис, що його шкільна влада в 1893 р. запровадила була по школах Галичини. Новиною цього правопису, названого "желехівкою", було послідовне вживання *ї* не тільки на початку складу замість *-йі-*, але й по приголосній на місті давніх *Ѣ* та *ѣ*, наприклад: *сніг, тїло, сіно, діло — діл, ніс—несу*, але *ніс — носа, діл — долу* й т. п. Желехівка міцно запанувала серед прихильників фонетичного правопису як у Галичині, так і на Буковині.

15. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ФОНЕТИЧНОГО ПРАВОПИСУ В ГАЛИЧИНІ 1893 РОКУ

Трохи пізніш, за 90-х років минулого століття, фонетика таки перемогла етимологію. В урядовім запровадженні фонетичного правопису в Галичині дуже багато попрацювали проф. Ст. Смаль-Стоцький та д-р Ф. Гартнер, що року 1893-го випустили у Львові свою відому працю "Руска граматика"; книжку цю шкільна влада допустила до шкіл як підручника. Російський уряд дипломатичною дорогою протестував проти зміни етимологічного письма на фонетичне.

16. ГРІНЧЕНКІВКА, КИЇВСЬКИЙ ПРАВОПИС 1908 РОКУ

Під час першої революції в Росії, з 17 жовтня 1905 року, впали нарешті правописні заборони в Великій Україні, накладені ще законом 1876 р. Відразу повстала українська преса й відразу ж запанував фонетичний правопис, що був виробився тут ще до 1876 року. Запанував правопис Бориса Грінченка, чому цей правопис часом звуть "грінченківкою". Року 1908-1909 вийшов відомий "Словарь української мови", що його редагував Б. Грінченко. Ось цей правопис і запанував в Україні, і тримається у нас аж до сьогодні.

17. ПРАВОПИСНА СИСТЕМА ІВАНА ОГІЄНКА 1918-1919 РОКІВ

Весною 1919 року скликана була Правописна комісія з найвидатніших українських учених і педагогів, і цій комісії проф. І. Огієнко подав на розгляд свої раніше складені "Правила українського правопису". Комісія багато раз збиралася й ґрунтовно обговорювала кожне правописне правило й працю закінчила, правопис ухвалила. На жаль, політичні події пішли так, що вироблений правопис оголошений для вжитку не був.

18. АКАДЕМІЧНИЙ ПРАВОПИС 1920-1921 РОКІВ

Пізніше, 20 лютого 1920 року, Всеукраїнська Академія наук знову переглянула ці "Правила" й ухвалила їх до загального вжитку з деякими

малими доповненнями. Так з'явився перший авторитетний правописний кодекс в Україні, так званий академічний правопис, виник шляхом, якому з наукового боку не можна нічого закинути. Народний комісаріат освіти затвердив його в 1921 році для вжитку в Україні.

19. АКАДЕМІЧНА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПISУ 1928 РОКУ

Академія наук та народний комісаріат освіти незабаром узялися знову за правопис. Народний комісар освіти цей правопис, як компромісовий, таки затвердив 6 вересня 1928 р., Українська Академія наук також прийняла його 31 березня 1929 р., Наукове товариство ім. Шевченка у Львові 29 травня того ж року приєдналася до цієї ухвали. В Україні фактично повстало два правописи: урядовий і вчительський, що різнилися писанням чужих слів.

20. НОВИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ПРАВОПIS 1945 РОКУ

На початку 1942 року радянський уряд в Україні доручив Академії наук поновити свою роботу над упорядкуванням українського правопису. Того ж 1942 року 2 жовтня Академія наук схвалила складений правопис і передала його на затвердження радянському урядові. Уряд не поспішав і доручив перегляд складеного правопису ще й новій Комісії й Раді народних комісарів, яка остаточно затвердила його 8 травня 1945 року. Так на евакуації виник новий правопис.

21. ПРАВОПIS НА ЕМІГРАЦІЇ

За межами Батьківщини в роках 1919-1920 та 1941-1945 опинилися сотні тисяч українців, серед них чимало й видатних українських учених. Утворилося багато своїх наукових установ, різних типів шкіл, видавництв, розвинулася українська преса. І всі вони стали ґрунтувались на академічному правописові 1928 року. Відстає ще Канада та Америка, але помалу й тут усі переходять на академічний правопис. До певної міри вже зацепилося в нас гасло: "Для одного народу — один правопис!"

22. СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПIS.

22 травня 2019 року Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 437 «Питання українського правопису», якою схвалив нову редакцію «Українського правопису». Для впровадження нової редакції зараз триває перехідний етап. Під час цього етапу кожна установа самостійно приймає рішення щодо використання нової редакції. Нова редакція повернула до життя деякі особливості правопису 1928 року (так званого Харківського правопису), які були частиною української орфографічної традиції. При цьому комісія керувалася розумінням того, що й мовна практика українців другої половини ХХ — початку ХХІ ст. вже стала частиною української орфографічної традиції.

Кожен правопис складається головним чином на основі двох засад: історично-етимологічної та фонетичної — тобто, з одного боку пишуть так, як писали в старовину, а з другого — пильнують цей правопис по можливості пристосувати й наблизити до живої вимови. Незабутня "руська трійця" в "Русалці Дністровій" 1837 року рішуче заявила: "Пиши, як чуєш, а читай, як видиш", і до осягнення цього гасла весь час прямує український правопис. Здебільшого український правопис дійсно фонетичний, але й елементів

історично-етимологічних в ньому немало. Крім цього, за наявності у нашій мові великої кількості окремих говірок цілком фонетичний правопис і неможливий; фонетики можна вживати тільки такої, яка буде зрозумілою для більшості українських говорів.

Історія нашого правопису, як і історія розвою літературної мови, ясно показує нам, що вони для недержавного народу завжди були й є укладом двох сил у країні: наукових і політичних. Було так за давніших часів, ще виразніше стало нині.

*Науковий керівник – Кравченко Т.П.,
канд. філолог. наук, доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ

*Мологіна Т.В.,
здобувач вищої освіти академічної групи Б 1/1
Миколаївський національний аграрний університет*

Кожен громадянин України, незалежно від національності, зобов'язаний знати й поважати державну мову, уміти спілкуватися нею, досконало послуговуватися фаховою термінологією.

Розвиток науки і техніки в наш час неможливий без обміну спеціальною інформацією, що виникає в різних країнах у наукових періодичних виданнях, спеціальних бюлетенях, патентній літературі тощо.

Переклад – 1) це процес відтворення письмового тексту чи усного вислову засобами іншої мови; 2) результат цього процесу.

Процес перекладання – це цілеспрямований процес, який охоплює такі етапи:

- зорове чи слухове сприймання інформації чужою мовою, усвідомлення її змісту;
- аналіз інформації мовою оригіналу і синтез рідною мовою;
- відтворення змісту рідною мовою.

Оскільки переклад – це передавання змісту того, що було висловлено, то перекладають не слова, граматичні конструкції чи інші засоби мови оригіналу, а думки, зміст оригіналу. Згідно з теорією перекладу, неперекладних матеріалів не існує – є складні для перекладу тексти. Основні труднощі під час перекладу найчастіше пов'язують з недостатнім знанням мови оригіналу, з недостатнім знанням суті предмета та та з недостатнім знанням мови якою перекладають, або з відсутністю в цій мові готових відповідників для передачі того, що вже було висловлено засобами мови оригіналу.

Тому, економічний переклад – це невід'ємна частина будь-якого міжнародного бізнес-процесу. Якісний переклад економічних текстів відіграє значну роль, оскільки дозволяє іноземним компаніям оцінювати

професіоналізм керівництва організацій і, відповідно, ступінь надійності співпраці в цілому.

Вирізняють три види перекладу, які в свою чергу поділяють на певні підвиди (підпункти):

1. За формою переклад поділяють на усний та письмовий
2. За способом перекладу розрізняють буквальний і адекватний переклад.

Буквальний переклад називають також дослівним, у такому перекладі можуть зберігатися порядок слів та граматичні конструкції, невластиві мові, якою перекладають.

Адекватний переклад точно передає зміст оригіналу, його стиль, відповідаючи при цьому всім нормам літературної мови.

3. За змістом виділяють такі основні різновиди перекладу:

- а) суспільно-політичний;
- б) художній, тобто переклад творів художньої літератури;
- в) науково-технічний (технічний).

Порівняно з іншими видами перекладу технічний має певні особливості: тексти насичені термінами та містять певну спеціальну інформацію, а науково-технічна інформація, як правило, оформляється в письмовому вигляді.

Переклад економічних текстів вимагає від перекладача високої відповідальності, вміння концентрувати увагу, ретельності і акуратності в деталях. Більш того, економічний переклад має ряд особливостей, зокрема:

- розбіжність у лексичному складі і морфо-синтаксичній структурі вихідної мови та мови перекладу;
- специфіка перекладу багатокomпонентних термінів.

При зіставленні англійських багатокomпонентних термінів та їх українських еквівалентів відзначаються розбіжності в лексичному значенні ядерних компонентів. Так, англійська мова широко використовує іменники широкої семантики як основу для утворення термінів, що не характерно для нашої термінології, тому лексичні розбіжності неминучі при передачі значення компонента -item: термін non-distributable items (статті, що не розподіляються) слід перекладати як нерозподілений прибуток; або extraordinary items (надзвичайні статті) – надзвичайні прибутки і витрати.

Розбіжності в лексичному значенні неядерних компонентів багатокomпонентних термінів у вихідній мові (ВМ) та мові перекладу (МП) також пояснюють різними традиціями номінації понять цих мов, пор.:

- book value (досл.: книжкова вартість – вартість за бухгалтерськими книгами) – балансова вартість;
- cash in hand (досл.: кошти в руці) – грошові кошти у касі.

Порівняльний аналіз англійських та українських термінів фінансової звітності на формально-семантичному рівні показує, що вони мають різну морфолого-синтаксичну структуру, так і їхній лексичний склад.

Саме тому переклад не передбачає створення тотожного тексту і відсутність тотожності не може бути доказом неможливості перекладу. Втрата якихось елементів вихідного тексту не означає, що цей текст «неперекладний».

Відсутність тотожності аж ніяк не заважає перекладу виконувати ті ж комунікативні функції, для виконання яких був створений текст оригіналу.

Специфіка перекладу полягає в тому, що він має бути повноправною заміною оригіналу, рецептори перекладу розглядають його повністю тотожним вихідному тексту. У цілому, розбіжності у структурі термінів на різних рівнях не перешкоджають досягненню еквівалентності перекладу, бо дозволяють висловити ідентичні категоріальні значення в обох мовах.

*Науковий керівник – Кравченко Т.П.,
канд. філолог. наук, доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*

ЗМІСТ

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АУТСОРСИНГ В ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ Битко Д.К.	4
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Назаренко К.О.	7
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО БАЛАНСУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ Кравчук О.С.	9
РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ЯК СПОСІБ УЗАГАЛЬНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ Москаленко Я.О.	12
ІТ ІННОВАЦІЇ У ПРИЙНЯТТІ БІЗНЕС-РІШЕНЬ Горошко Д.О.	15
ВПЛИВ COVID-19 НА СВІТОВУ ТА УКРАЇНСЬКУ ЕКОНОМІКУ Самбурська О.В.	18
ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ АМОРТИЗАЦІЇ Брашавецька О.В.	20
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ АДМІНІСТРАТИВНИХ ВИТРАТ Митрофанова Ю.В.	22
РОЗРАХУНКИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ: ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ Кассабян І.С.	24
ОРГАНІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ Яценко К.С.	25
СУТЬ ТА ОСОБЛИВІСТЬ ПОНЯТТЯ «DUE DILIGENCE» Форошевська О.Р.	28
РОЗВИТОК КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ Степанова В.М.	31
НЕЛЕГАЛЬНЕ БАНКРУТСТВО В УКРАЇНІ Паргола А.С.	33
ДІЯЛЬНІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ Лобіков О. Ю.	35
РОЗВИТОК ФАКТОРІВ ДЕСТРУКТИВНОГО ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ В ЦИФРОВІЙ ЕКОНОМІЦІ Сизоненко Ю. С.	38
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ Кугляр А.А.	40
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ	42

Сизоненко Ю. С.	
ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК СКЛАДОВА КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	
Казновська І. Д.	45
РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Василенко М.Ю.	47
ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ ПІД ЧАС ВОЄННИХ ДІЙ	
Семенюк А. І.	49
ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	
Ческідова І.О.	51
ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ	
Гончар Є. А.	53
ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Ческідова І.О.	55
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ FINTESCH ЯК ЕЛЕМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	
Казновська І.Д.	58
СУЧАСНІ ІТ-ТЕХНОЛОГІЇ У ЦИФРОВОМУ СЕРВІСІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	
Сизоненко Ю. С.	60
МЕТОДИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	
Митрофанова Ю. В.	63
ЦИФРОВІЗАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ: ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД	
Кугляр А. А.	64
СКЛАДОВІ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	
Шарата М. В.	66
СТРЕС-ТЕСТУВАННЯ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ	
Ческідова І. О.	69
МІСЦЕ МІКРОФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ	
Шмигировський Р. В.	71
ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	
Семенюк А.І.	74
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	
	76

Степанова В.М.	
ЗМІНИ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ ТА ЕКОНОМІЧНОМУ КУРСІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	
Битко Д.К.	78
ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	
Нижник І.М.	80
РОЗВИТОК СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Сизоненко Ю. С.	82
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «СОЦІАЛЬНА ГРОМАДА»	
Митрофанова Ю.В.	85
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	
Воробйова С.С.	87
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ВИРОБНИЦТВІ	
Федюкевич А.П.	89
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ	
Терянік Д.О.	92
ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ	
Мологіна Т.В.	96